

I- 157

I¹⁵⁷
285

Incipit Regimē sanitatis salernitanū excellentissimū pro cōser-
uatione sanitatis totius humani generis perutilissimū: necnō a ma-
gistro Arnaldo de Villa noua Cathellano oīum medicorū uiuentiū
gēma utiliter: ac secundum oīum antiquorū medicorū doctrinā ue-
raciter expositum: nouiter correctum ac emendatum per egregissi-
mos ac medicinę artis peritissimos doctores Montispeffulani regē-
tes. Anno. M. cccc. lxxx. prædicto loco actu moram trahentes.

Anglorū regi scripsit scola tota salerni
Si uis icolumē. si uis te reddere sanū
Curas tolle graues irasci crede prophanum
Parce mero cenato par. non sit tibi uanum
Surgere post epulas. somnū fuge meridianū
Nō mictū retine. nec cōprime fortiter anū.
Hęc bene si serues. tu longo tempore uiues.

Iste libellus ē edi-
tus a doctoribus sa-
lerniēsis in quo in-
scribūtur multa &
diuersa pro cōser-
uatione sanitatis hu-
mane. Et editus est
iste liber ad usū re-

gis anglie. Et ī textu lecto auctor ponit octo documēta gñalia pro
cōseruatione sanitatis: de quibus postea spāliter p ordinē determinabi-
tur. Primū ergo documētū est q hō: sanus uolēs uiuere: debet ab eo
remouere graues curas. Nā cure exsiccat corpa: ex quo tristificant
spūs uitales: mō spūs tristes exsiccat ossa. Et sub isto documento ē
cōprehēdi debēt tristitie q silt corpora exsiccat & in frigidat: maciē
& extenuationē inducūt: cor stringūt: & spiritū obtenebrant: inge-
niū cōbetat: & rōnē īpediūt: iudiciū obscurat: & memoriā obtūdūt.
Verūtā aliqui pingues & carnosī sunt spūs adeo nobiles & calidos
habētes q eis interdū bonū est trīstari: ut spūs calor cōbetetur: & cor-
pus aliquāliter maceretur. Secundū documētū est nō irasci. Primo
qa ira similiter corpora exsiccant: cum ipsa summe singula mēbra
sup calcfaciat. Nimia autē calcfactio siccitatē inducit: teste Auic. i.

10068

doc.iii.c.i.Scdo q̄a ira pp̄ feruorē cordis oēs actus rōnis cōfundit. Aduertēdū tñ est q̄ qdā frigidi sunt & maleficiati: q̄bus interdū ira/ sci prodest i regimie sanitatis: ut in eis calor excitetur. Tertiū ē p̄ce uti potu uini: nimia enī repletio uini fōnolentiā pigritiā debilitatē mēbroꝝ. debilitatē stomachi & multa alia his filia iducit. de qb̄ po/ sterius magis patebit. Quartū est. paꝝ cenare. q̄a nimia nocturna repletio dolorē i uētre iducit ac inquietudinē infōneitatē & angustia p̄put manifesta patet expiētia. & iferius magis declarabitur. Quin/ tum ē: surgere post cibū sumptū. qd̄ facit ad digestiōnē. p̄pterea q̄ cibū sumptū facit descendere ad fundū stomachi in quo uiget uir/ tus digestiua. Sextū est. non dormire post prādiū. cuius documēta postea tanguntur i textu ibi. Febris pigricies. Septimū est. non diu retinere urinā. Ex nimia enī urine retentiōe aliqñ seq̄tur difficultas mingendi aut oīno phibitio a mictu. ut testatur Aui. xix. i trac. ii. c. de difficultate urine. Silr̄ ex nimia retentiōe fecali plura p̄ueniunt nocumenta. Indurātur enī feces in itestinis pp̄ cōtinuā suctiōnē ue/ naꝝ meseraicaz̄ cū intestinis cōtinuataꝝ oēm humiditatē a fecib̄/ sugētū. & sic remanēt sicce. Difficilis exitus itestina opilās. ad quā oppilationē pp̄ uētositatē. eductionis phibitiōnē & aliaꝝ secū acer/ uationē sequuntur nocumenta in textu postorius posita. ibi Spas/ mus &c. Octauum est. non fortiter comprimere anū. ex hoc enim sequitur tenasmon siue exitus longaonis. Vltorius subdit autor q̄ omnia ista debite conseruans longo tempore sanus uiuere poterit.

Autor i hoc pas/ su tāgit tria reme/ dia generalia p̄ cō/ seruatione sanitatis

nature humane & p̄cipue ipsor̄ nobiliū. Primū est q̄ aīus hoīs de/ bet esse letus & gaudens: cū letitia siue gaudiū etatē floridam facit

hoīem in iuuentute cōseruat. uirtutē cōfortat. uitā plangat. īgeniū acuit. & ad sinḡlos actus hoīem abiliore reddit. Et debet istud gau/ diū in regimine sanitatis cōueniens cē tpatū & nō excessiuū. q̄a ex/ cessiuū sincopim & mortē iducit. & maxime gaudiū cōpetit his q̄ multū curāt & solitudinibus destruuntur. Et pōt i ipsis de nouo acq̄ri p̄ usum cibi & uini delectabiliū & dimissione eor̄ q̄ tristitia inducunt: & i habitare cū sibi dilectis & similibus q̄bus uirtus con/ fortatur. teste Aui. xi. i. c. de casu uirtutis subito sic dicente. Et scias q̄ uirtus augmētatur cibo & uino subtili cōueniētibus & odorib̄/ bonis. ex trāq̄llitate & gaudio & dimissiōe eor̄ q̄ cōtristāt & rixari faciūt. & renouatiōe rez̄ amabiliū. & habitatiōe cū dilectis. Scdm̄ est trāq̄llitas animi. Nobiles. n. pp̄. nimis magnas & diuersas curas quas hnt plus leduntur ceteris paribus q̄ qui mediocres sunt: Inq̄e/ tatio uero mentis somnū maxie īpedit q̄ nobilibus summe utilis ē: qui cōiter nature sicce sunt atq̄ colerice. quibus permaxime som/ nus est utilis: Tertiū est moderata dieta. i. moderata sumptio cibi & potus: Nocumenta uero superflui cibi & potus postea dicemus.

Lumina mane man^o surgēs gelida lauet aq̄.
Hac illac modicū p̄gat/ modicūq̄ sua mēbra
Extendat: crines p̄ctat: dentes fricet: ista:
Confortant cerebrū: cōfortant cetera mēbra
Lote calc. sta pranse uel i. frigesce minute.

In hoc textu au/ tor ponit. vi. docu/ mēta q̄bus cerebrū confortatur: & silr̄ singula corpis mē/ bra. Primū ē: postq̄ hō de mane surre/

xerit debet lauare oculos i aq̄ frigida: mūdari. n. debēt ut ab eis re/ moueatur imūdicie palpebris adherentes & circa oculos existētes. ne ab ipsis oculi corrodātur. Et istud satis inuit Aui. i trac. c. de re/ memoratiōe cōseruatiōis sanitatis oculi: & rememoriatiōe eor̄ q̄ no/ cent ipsi. ut dicit. Ex eis aut̄ q̄ abstergunt oculū & acunt ipm̄ est

submergi in aqua clara & apire oculum i ea. Et idē uult trac. iiii. c. de cura debilitatis uisus. dicēs. Et ingredi aquā clarā uiridē & submergi i ea & apire ambos oculos i ea scđm q̄titatē q̄ possibile ē. Est ex eis q̄ seruāt sanitatē oculi & cōfortant ipsum & proprie in iuue tute. Cā autē q̄re oculi magis debēt lauari i aq̄ frigida q̄ calida ē. q̄a unūquodq̄ cōseruatur suo simili: ut dicit Auic. in. i. c. i. Et ideo uult Gal. in. iii. cano. illo. Calidiora calidioribus indigēt adiutoriis: frigidiora frigidioribus: sed sic ē. si oculi sūt frigide nature. ergo potius debēt lauari aq̄ frigida q̄ calida. Scđm ē: q̄ hō debet lauare manus quia sunt instrumēta q̄bus mundātur organa p̄ q̄ exeunt supfluitates cerebri. ut sunt aures. oculi. nares. Et ergo ob hoc manus debēt esse munde. Plus tñ debent lauari i aqua frigida q̄ i calida. q̄a lotio manuū in aq̄ calida generat uermes in uētre: & hoc sp̄aliter dūmō manus in aq̄ calida lauātur post sumptionē cibi ut inuit Auic. xvi. in trac. v. c. i. ubi agit de uermibus in uētre genitis. Et rō ē: q̄a p̄ lotionē manuū in aq̄ calida post sumptionē cibi trahitur calor naturalis quo cōpletur digestio i stomacho ad extra: quare ip̄fecta sit digestio: q̄ potissima cā ē uermiū. Tertiū est: q̄ postquā hō surrexerit a somno debet paulatim icedere siue se mouere. Cuius cā ē: ut supfluitates priē & scđe digestionū q̄ sunt feces & urina descendant & preparētur faciliori euacuationi. Quartū ē: q̄ postq̄ hō surrexerit a somno debet extēdere manus & pedes & alia mēbra. Cuius cā ē: ut trahātur uitales spūs ad mēbra exteriora: & per hoc subtiliātur spūs cerebri. Quintū ē: q̄ debet crines pectere. Cuius cā est: ut apiātur pori p̄ hoc capitis & exeant uapores cerebri derelicti post sonū & subtilientur eius spūs. Vnde usus pectinis multū cōfert uisui & maxime sensibus prodest. Vnde dicit Auic. iiii. in trac. iiii. c. de cura debilitatis uisus. Administratio pectinis super caput iuuatiua ē & cōfert proprie sensibus. quare oportet q̄ ministratur omni die mul

totiens qm̄ attrahit uapores ad supiora & mouet eos a parte oculi. Sextū est: q̄ hō debet mūdare & fricare dētes. Cuius cā est: q̄a imūdicies dētiū est cā fetoris anhelitus: silr a dētibus imūdis spūs imūdi eleuatur ad cerebrū ip̄m pturbātes. Preterea: cōmixtio limositas dētiū cū ip̄so cibo ab stomachū missa est cā corruptiōis cibi in stomacho. Modū autē cōseruādi sanitatē dētiū & bonitatē odoris eorū tāgit. Aui. vii. in. c. de cōseruatiōe dētiū sub his uerbis. Et ex eo q̄ cōseruāt sanitatē dētiū ē ut colluatur os i mēse bis cū uino i quo decocta est radix titimalli. Est. n. pueniēs ad ultimū i faciēdo bonū odorē: & nō aduenit faciēti illud dolor dētiū. Vterius autor in ultimo uersu subdit aliq̄ p̄cepta gñalia. Primū est: q̄ hō lotus stupa uel balneo debet se tenere calidū: q̄a tūc pori sūt apti: & sic de facili frigus possit subintrare: & magna nocumēta corpi i ferre. Aliud est: q̄ postq̄ hō sumpserit cibū debet modicū stare: ut cibus p̄fecte descēdat ad fundū stomachi i quo cōpletur digestio: deīn lēte abulet & nō fortiter: ne pp̄ motū fortē calor trahatur ad ptes exteriores: & p̄ hoc ipe diatur cibi digestio. Aliud ē: q̄ hō frigidus debet cauere ne subito se calefaciat: sed paulatim. Mutationes. n. subire naturā ledūt. Oīa. n. extra naturā molesta sūt. ut dicit Gal. i cōmēto illius canonis scđm multū & repente.

Sit breuis aut nullus tibi sonus meridianus
Febris. pigricies. capitis dolor atq̄ catharrus
Hęc tibi proueniunt ex somno meridiano.

diano solet seq̄ febris qđ aliq̄ putāt uerificari de febre pueniēte ex oppilatiōe cām istius febris reddētes: q̄a tpe dici calor & spūs mouētur ad exteriora: & sic uirtus digestiua i die est debilis. Digestio enī p̄fecta est qñ calor & spūs ad iteriora mouentur: pp̄ quorū mo

In hoc textu tāgit autor. iiii. nocumēta q̄ pueniūt ex sono facto post prādiū. Quorū primū est q̄ ex sono meri

tū calor naturalis iucenditur. Et sic tps noctis est tps pfectionis di-
gestiōis. Indigestio. n. & cruditas humorū est cā oppilatiōis: q̄ oppi-
latio est cā febris: sc̄dm Auic. in. iiii. in pluribus passibus. Secundū
nocumētū est pigricies: q̄ ex eadē cā uidetur oriri. Ex materia. n. in-
digesta & grossa: grossi eleuātur spūs: q̄ moti ad mēbra corpis gra-
uedinē corpori inducūt: quēadmodū spūs subtilis & leues leuitatē
animi & corporis iducūt. Tertiū est dolor capitis: qui ēt ex eadē cā
puenire uī. Ex cibo. n. idigesto ī stomacho eleuātur grossi spūs ce-
rebrū pturbātes: q̄ spūs sunt cā discolorationis ēt faciei q̄n ad cutē
mouētur: q̄a ubi est materia grossa: necesse est qcqd ex tali materia
dissoluitur cē grossum: ut inuit Gal. in cōmēto illius amphorismi.
Et qui crescūt sic inquit. Quicqd. n. de qlibet re dissoluitur: ei un-
dissoluitur necesse ē ut assimiletur. Quartū nocumētū ē catarrus:
qui si r ex eadem cā uī oriri. s. ex reumate. Rcuma. n. dī oīs fluxus
materie de mēbro ad mēbrū ī q̄cūq; pte corpis fuerit. sed scdm q̄
ad diuerfas ptes corpis fluit. diuersa sortiter noia. Q̄ n. n. mouetur
ad pectus siue ad mēbra spūalia uidelicet ad pulmonē. dī catarrus.
Sed q̄n fluit ad fauces siue ad colatorium palati. dī brācus. Et q̄n
fluit ad nares dicitur coriza. ut habere in istis uersibus.
Si fluat ad pectus dicatur rcuma catarrus.
Ad fauces brancus. ad nares dico corizam.

Preter tū p̄dictorū nocumētōrū cās narratas alie p̄nt assignari ma-
gis efficaces. Cā nāq; primi nocumēti. s. febris q̄ aliq̄n est effimera:
aliq̄n putrida. est febris qdē effimere retētio fuliginū ī somno diur-
no. quaz resolutionē uigilia facere consueuerat. qbus acruatis &
spirit. b̄ admixtis ī eis accēditur calor extraneus causans febrē effi-
merā. Febris uero putride putrefactio humiditatū multiplicatarū
ex somno diurno ad cor effumatiū. Secundū uero nocumētū. s. pi-
gria cōtingit pp hūiditates p somnū diurnū retētas circa muscu-

los cordas & iuncturas qbus torpescūt & tarde redūtur ad solitos
motus. Tertiū uero nocumētū ex simili cā oritur. s. ex humiditatib⁹
& uaporib⁹ p somnū meridianū retētis. q̄ moti uersus caput & ce-
reb rū. dolorē ingerūt. Quartū uero nocumētū uidelicet cattar⁹.
quo uniuersaliter cē rcuma significatur cōtingit p̄pterea. q̄a uapo-
res & fumi q̄ undiq; p cutē hora uigiliarū resolui solēt ī sermo diur-
no ad caput tēdūt. ubi inspissati recidūt iteri⁹ reumatizātes. Auic.
aut in. i. c. fen. iii. do. ii. ca. ix. alia sup addit nocumenta sōni diurni.
quoz primū est generare egritudines humiditas. ut guttas & parali-
ses ex retētionib⁹ humiditatū q̄ de die magis resolui solēt. Secundū
est corruptio coloris faciei pp humiditates aquosas urine similes ī
sanguine multiplicatas ex somno diurno. resolui solitas tpe uigilia-
rū. q̄ ad faciei cutē cū sanguine expulse reddūt cā tumidā & decli-
nantē ad citrinitatē. Tertiū ē generatio splenis. i. plētice passiōis in-
dispositis ad eā. Cuius cā ē retētio humoris grossi melāconici ī sple-
ne ex sōno diurno. sicut. n. iuuāt uigilie motū & liberū trāsītū hui⁹
grossi humoris p cānales strictos cū calore diei uias apiēte. sic som-
nus īpedit maxime diurnus. cū tūc īstet hora secundū plurimū trāsi-
tus melācolie p cānales suos. & maxime p illū cānalē. q̄a splē trāsīt
ad orificiū stomachi ḡa puocationis appetitus p quē splenis sup-
fluitas emūdari solet. Nō. n. cōuenit ut de nocte puocet sed de die
potius appetitū cibi. Quartū ē relaxatio neruoz seu remolitio co-
rum. Cui⁹ cā est p̄hibitio resolutionis humiditatū quā facere solent
uigilie diurne q̄ interius retēte neruos imbibūt. Quintū ē debilita-
tio appetitus. Cuius cā ē p̄hibitio resolutionis q̄ ē priā cā famis: alia
cā est repletio stomachi ex fumis uaporib⁹ & humiditatibus remol-
lientibus & saturātib⁹ orificiū stomachi. Sextū ē generatio aposte-
matū. Cuius cā est. q̄a supfluitates per somnū diurnū multiplicare
colliguntur sepe in aliquo mēbroz: & ipsum intumescere faciunt.

Et ulterius di. Aui. q. due de potiorib⁹ cais pp q^s nocet sonus diurnus sunt. prima qdē: qā cito interrūpitur ppterca q. calor diei trahit uersus exteriora calorē corporis. & ecōtra somnus ad interiora. Vñ motus puenit agitatiu⁹: & iō cōsultitur tūc dormire uolentib⁹ q. in umbra dormiāt: & i tenebroso loco. secūda uero ppterca q. reddit naturā stupidā & q̄si pterritā retrahētē se ab eo i quo erat. s. a digestionē cibi. Aduertēdū tñ est q. licet sonus diurnus gnāl^r uitupere tur & nocturnus cōmēdetur. ex diurno tñ ille minus uitupatur: qā mane est usq. ad tertiā. s. ab ortu solis usq. ad tertiā post ipm. Iuxta illud ypocratis pnocticorū secūda dicentis. Sonus ut moris est cōueniens & naturalis ut noctē nō effugiat & diē nō ipediat est laudabilis. cōtrarius uero est iprobādus. minus tñ si a mane usq. ad tertiā tenuerit. Quāq. tñ somnus diurnus & meridianus intātū a primis medicine iuētoribus detestetur. moderno tñ tpe nō oīs sonus diurnus ē uituperādus: & pprie si i eo qnq. cōditiōes obseruātur ut uult bartrucius. Prima est ut sit cōsuetus: secūda ut nō sit illico supra cibū: tertia ut nō sit capite depresso: quarta ut nō sit lōgus: quinta ut nō fiat ab eo subito stupida & repētina expergefactio: sed morosa.

In hoc textu autor ponit q̄ttuor nocumenta pueniētia ex retētiōe uētosita

tis i corpe nōo quorū primū est spasmus cuius cā est: qā uētositas re tēta sepe capit raptū ad iūcturas: & neruos ipsos replēs ex quorū re pletiōe seqtur ipsorū cōtractio q̄ uocatur spasm⁹. Et ab Aui. ii. i ca. de spasmō: spasmus sic diffinitur: Spasmus est egritudo neruosa: q̄ mouētur lacerti ad p̄cipia sua & inobediētes sunt i dilatiōe eorū: Et iste spasm⁹ ē duplex: Nā qdā ē ex repletiōe i quo mēbrū abbreviatur & igrossatur pp rē iplentē: sicut coriū aut corrigia cū ē res

implens abbreviatur & igrossatur. & iste spasm⁹ fit subito: Ali⁹ est exinanitiōe i quo cōtrahitur lōgitudō & latitudo: & minoratur mēbrū scdm lōgū & latū: sicut i pgameno: cū apponitur igni fit cōtractio scdm lōgū & latū & iste spasmus fit paulatī. Secūdū nocumētū est ydropisis: q̄ est morbus materialis causatus ex re frigida plurima igrediēte & iplāte mēbra aut loca partiū: in qbus regimē. i. digestio ciborū fit & humorū: ut dicit bartrucius. Idropisis. n. nō generatur nisi cū sanguis nō gnatur: ut dicit Gal. vi. particula āphorismorū i cōmēto illius. Emorroides sanāti antiq^s. Et est triplex ydropisis. s. ypozacha: asclites & timpanites: & de timpanite itelligitur istud scdm nocumētū. Timpanite. n. ut dicit Bartrucius fit a mala cōplexiōe frigida stomachi & epatis phibēte cibū trāsmutare i chilū & humorē benignū aut sanguineū: q̄re cōuertitur i rē uētosā q̄ dū nō expellitur p eructuationē aut aliūde opilatiōe uiaꝝ phibēte uel uirtute expulsiua: uel sc̄q̄stratiua seu supfluitatū debili existēte colligitur iter ciphac & mirach uētris & causat ydropisim. Tertiu⁹ nocumētū est colica q̄ est egritudo multū dolorosa: facta i intestino dicto colon: qd est unū de intestinis grossis: quēadmodū yliaca est egritudo dolorosa facta i intestio gracili dicto ylion: & fiūt iste egritudines sepe ex uētositate iclusa i dictis intestinis. Quartū nocumētū est uertigo & est egritudo cū q̄ uī hoī q. oīa uoluātur in girum: Cuius egritudinis cā est uētositas ad cerebrū mota q̄ pp eius i cerebro motionē uertiginē facit. Et ista q̄ttuor nocumēta cum qbusdā aliis pulcre cōmemorat. Aui. xviii. i. c. de reb⁹ q̄ nocēt colicis dicēs. Et scias q. retētiō uētositatis multotiēs facit accidere colicā: ppterca q. subleuat eā & reprimit ipsam: ita ut aggregetur res una & q. facit accidere debilitatē in intestinis. Et qnq. pducit illud ad ydropisim. Et qnq. generat tenebrositatē & uisus uertiginē & epilepsia. Et qnq. retinetur in iunctura: & facit accidere spasmum.

In hoc textu au Ex magna cena. Stomacho fit maxima pena
tor ponit unū docu Vt sis nocte leuis. fit tibi cena breuis.
mētū pro cōserua
tione sanitatis dicēs: q̄ hō i cena debet eē sobrius & se nō multū ci
bo replere: q̄a nimia repletio nocturna iducit ipedimētū somni: tor
tionē uētris: inquetudinē corpis postulas i facie: grauitatē capitis in
mane: & maliciā oris. Dubiū iā incidit utrū maior q̄titas cibi sit su
mēda i prādio q̄ i cena. Pro cuius decisione aduertēdū est q̄ scdm
diuersitatē corporū: maior aut minor q̄titas cibi sumēda ē i prādio
q̄ i cena: q̄a corpa aut sunt i morbū decidētia: aut sub latitudine sa
nitatis. Si i morbū deciderint: aut cū humoris uitio aut sine humo
ris uitio. Si sine humoris uitio: sic ē magis cenādū. Cuius rō est: q̄a
natura i talibus solū est ciborū digestioni intēta: nō aut supfluitatū
maturatiōi: carēt. n. eis q̄ si cū humoris uitio patiātur cōueniētius ē
prādio maiore. uñ Aui. in. iiii. in trac. y. c. de cura epilēsie. Ille cuius
cōsuetudo nō tolerat ut semel reficiatur: diuidat cibū suū q̄ est mi
nor refectione sua i tribus pribus: & sumat duas tertias i prādio &
tertiā i cena post exercitiū subtile rōne sic persuadetur: qm̄ illo tpe
pro quo natura debilis iuuatur i digestiōe calore solari uiuifico: &
resoluūtur āplius supfluitates amplior sumēdus est: hoc aut magis
fit i prādio q̄ i cena: ergo & c. Preterea i die calor uitalis adest sola
ris & locis digestiuus cū sit uite p̄cipiū: quare ad digestiōē diur
nalē tūc duplex opabitur calidū: nocte uero nō. Et ēt nocte natura
magis est circa supfluorū digestiōē i talib⁹ intēte: nō ē ergo ipediē
da multa ciborū exhibitioē: quis. n. calor i plerisq̄ fortis cetur i no
cte spirituū retractione & somni reductione nō tñ pōt hmōi calor
duo: ut alimētū & supfluitates digerere. Cōuenit itaq̄ i his cenā bre
uiare. Si uero hmōi corpa sub latitudine fuerint sanitatis: aut sunt
suffic. ēter sana robusta supfluitatibus sensibilibus carentia: cū oēs

expellāt sua uia: ut athlete: & hos expedit cena maiorare. Tū q̄a na
tura eorū nocte solū ē digestioni ciborū itēta: & nō supfluorū matu
rationi: cū illis fere careāt: Tū q̄a solū robur corpis intēdūt: qd̄ &
nocte acqritur magis cū āplior fiat sanguificatio distributio & spi
rituū in his generatio. Si aut corpora fuerint a dicto tēpamēto &
robore distātia: sicut sūt plurima usq̄ i egritudinē nūc deueniētia:
talια aut exercitātur exercitatio forti cōtinuo & uehemēti aut nō: si
fic: ut sunt uictū manibus q̄rētes: melius est eis prādiū sup cenā ma
iorare. Cuius cā est: q̄a alimētū nō solū expetitur pp nutrire: sed pp
humeētare mēbra ac irrorare ne arefiāt ex forti motu: & resistatur
resolutioni caloris: pp qd̄ oportet plus cibi exhiberi in prādio: neq̄
pp exercitiū talia corpora cessant ab eorū digestione: cū ita sint cō
sueti. Vsus. n. est res p̄ter naturā. Est & calor uehemēs pp exercitiū
potēs sup digestiōē in eis: pp qd̄ uidemus eos ter in die cū appeti
tu comedere & benedigerere. Si aut nō utantur forti & laborioso
exercitio continue sicut p̄dicti: dupl̄r illud euenit: q̄a aut solū qnq̄
utūtur exercitio forti & laborioso & nō cōtinuo: aut solum utūtur
exercitio debili. cū quo stat multiplicatio supfluitatū: si utātur exer
citio plurimo forti & laborioso pp occupationes necessarias i uita
& ad salutē: sicut ciuiles uiri q̄ plures circa bona fortune negociā
tes ad salutem: interdū exercitio forti & laborioso mouētur: & diu
equitates uel itinerantes aut aliud quoddā fortius a cōsueto agētes
exercitio: & his utilius est cenā sup prandiū amplius augere: Cuius
rō est: q̄a si tales prandiū augerēt cū nō sint consueti a deo forti &
laborioso exercitio agitari ut priores ipsorū: iā corrūperetur dige
stio: malorū humorū genera iua. Item p̄pter motū superfluū calor
horū disseminatione est debilitatus: cuius qd̄ unitio que magis no
cte fit q̄ die potissima est fortitudinis & digestiōis causa: quare in
cena instāte nocte alimētū amplius pōt administrari. Itē isti prius

nō laborioso utebatur exercitio: & sic corpus eorū hūiditatibus ple-
nū est q̄b̄ & paruo cibo sufficiēter pōt resisti resolutioni & exsicca-
tioni factis per motū ī die occurrētē. Si uero paucis debilib⁹ exer-
citiis & paruis occupationib⁹ ī uita utatur: p̄cipiēdū ē ipsis melius
prādere q̄ cenare. Et declaratur sicut istud in corpib⁹ nunc egrotāti-
bus appuit. Cū. n. hi sunt debilis digestiōis: ut plimū iuuatur p̄ ca-
lorē solis & lucē: ualde uiuificos: cōfortatur. n. ide spūs pp̄ suū sile.
Ipe. n. ē lux: aut effigiē hēt lucis scđm Aui. Iuuatur ēt q̄a supfluita-
tes: tunc meli⁹ expellūtur poris aptis de die q̄ de nocte. Preterea no-
cte nō oportet eos multo cibo sed pauco repleti: cū natura tunc itē-
ta est: magis circa digestiōē humorū crudorū: quos sōnus hēt ma-
xime digerere ac ad benignū reducere. Licet. n. nocte digestiua for-
tificetur uirt⁹ nō tñ adeo q̄ ualeat cibū & supfluitates digerere. Ad-
uertendū ē ī sup̄ q̄ ī exhibitiōe cibi maioris aut minoris ī prādio q̄
in cena maxie seruādus est usus: q̄a cōsuetudo est res maxia ī con-
seruatiōe sanitatis & egritudie curāda. Scđo regiminis acutorū: qđ
ōnditur ex eo q̄ eius mutatio & maxie subita uehementer ē lesiua.
Vñ Dama. Mutare cōsuetudinē nociuū est & molestū: & p̄cipue
senib⁹. Et ideo prauē cōsuetudines abolēde sunt. sed nō mox eo q̄
natura nō sustinet repentinas mutatiōes. Et sicut patet q̄ uilius ma-
iorādū est prādiū sup̄ cenā. cū plime egritudies sunt materiales &
plima corpa lapsa. Si tñ solum semel ī die comedatur meli⁹ ē cibū
in cena exhibere nisi oculi aut cereb⁹ patiatur tunc. n. melius est in
prādio exhibere cum nō parū egrotātis nocet oculis & cerebro. VI-
terius circa textum ē notādum q̄ nō solum repletio nocturna siue
in cena nocet stomacho. imo oīs repletio cibi generat. n. opilationes
febres: putredines: apostemata: & lepram: quia est cā in digestiōis:
q̄ autem omnis repletio nociua est stomacho declarat Aui. xiii. in
trac. i. c. de reb⁹ quaz̄ usu leduntur stomachus & intestina. dicens.

Ex rebus magis inimicis stomacho est repletio: & p̄pter illud non
augetur corpus gulosi qm̄ cib⁹ ei⁹ nō digeritur. q̄re nō crescit ex eo
corpus. Ille autē q̄ cibo abstinet dū tñ remanet aliqd̄ appetitus eius
augetur qm̄ stomachus eius bñ digerit cibū. Et sic ualde cauedū ē
ne stomachus torq̄atur & multū grauetur ex cibo ita ut anhelitus
angustietur: & pulsus uelocitetur & sifr̄ repletio nauseatiua & fasti-
diū iducēs: multū est euitāda: & spāl̄r ex malis nutriētib⁹. Nā si fa-
stidiū sit ex grossis nutriētibus: pueniūt iūcturaz̄ dolores & renū:
& podagra & grossicies splenis & epatis & regulariter egritudies
flegmaticae & melācolice. Et si fastidiū sit ex nutrientibus subtilib⁹
pueniunt febres acute & maligne: & apostemata multū acuta: igitur
euitāda est repletio nauseatiua: nō igitur tñ est comedendū: qn̄
stomacho maneat aliqs locus uacuu⁹: nec ex toto debet desiderium
sopiri: sed retineri debent aliquae reliquie appetitus: & hoc spāl̄ter
obseruandū est in habentibus appetitū fortem. Sunt. n. aliq̄ quoz̄
appetitus naturaliter multū sopitus est: & isti forte debent plus co-
medere q̄ appetunt.

In hoc textu po-
nuntur aliq̄ p̄cepta
Tu nūq̄ comedas stomachū nisi noueris añ. q̄ hō sane cupiēs ui-
Purgatū uacuūq; cibo quē sumpseris ante uere necessario de-
Ex desiderio poteris cognoscere certo bet obseruare añ sū-
Hec tua sunt signa subtilis in ore dieta ptionē cibi. Quoꝝ
primū est q̄ hō non
debet sumere cibū nisi nouerit stomachū suū eē purgatū malis hu-
moribus qđ sit puo mitū expellēdo humores putridos & malos in
eo existentes: q̄a si sumeretur cib⁹ p̄dictis malis humorib⁹ ī stoma-
cho remanentibus ex cōmixtione taliū humorū cū cibo: cibus sum-
ptus corrūperetur. Secundū p̄ceptum est. q̄ hō nō debet sumere ci-
bum de nouo nisi p̄senserit cibū sumptū ī stomacho suo fore dige-

stum & ab eo euacuatū: q̄a nihil est deterius in hūano corpe q̄ itro
mittere cibū sup aliū qui non est digestus: sed digeri incipit. Nam
supassumpt^o cibis prioris digestionē inchoatam ipedit. Et digestio
prioris añ cōplebitur q̄ trāsies ad epar p uenas misraicas ducet se
cum cibū supassūptū idigestū. uñ crudi hūores i corpe multiplica
būtur. Vteri^o in textu ponūtur duo signa euacuationis stomachi a
cibo passumpto. Primū ē desiderū certū. i. uera fames. Et pro itelle
ctu istius sciēdū ē q̄ duplex ē fames. s. uera & mēdosa. Verā Gal.
describit. ii. Amphorismoz in cōmēto illi^o canonis. ubi dicit. Indi
gētia nō oportet laborare. dicēs. Certa fames ē cū hō cibo idiget uñ
imēsus sequatur appetit^o. Sed mēdosa fames ē cibi appetit^o cor
pore nō idigēte. Et sic ut uera fames fit ex cōstrictiōe & corrugatio
ne uenaz: officii stomachi pcedētib^o a succione mēbroz manitorū
cibo indigētū. sic mēdosa fames solet ab his fieri q̄ stringunt & ru
gant orificiū stomachi mēbris cibo non egētib^o. ut ab actū frigi
dis stipicis aut acetosis. Et istius signi & secūdi pcepti pcedētis cō
memorat Aui. i. i. doctri. ii. ca. de eo qd̄ comeditur sic inqens. Opor
tet p̄terea ne aliqs comedat nisi post desiderū neq; in hoc tardetur
cū desiderū ebullerit. i. forte fuerit nisi mēdosū fuerit. ut ebrioz de
sideriū. & hntiū fastidiū: qm̄ tollerare famē stomachū putridis &
replet humorib^o. Et postea codē caplo dicit: Et neq; ipse neq; oēs q
sanitatē h̄re uolūt aliqd̄ comedāt nisi desiderū fuerit certū & sto
machus & supiora intestina a priō nutriēte euacuata fuerint. Qd̄
enī in corpe existit deterius ē si nutriēs supnutriēs qd̄ nō ē digestū
mittetur. Scdm̄ signū qd̄ significat sup certo desiderio siue certa fa
me ē subtilis dieta pcedēs. i. pua administratio cibi: qn̄. n. illā seqtur
fames significatur eē certa & uera. Sciēdū ē isup q̄ in una & cadē
refectiōe pessimū ē sil mltos & diuersos cōiūgere cibos: ut carnes &
piices uel pullos & porcū: & postea plōgare tps in comēdo: q̄a pri

mus cibus iā digeri icipit cū aduenit ultimus: & sic ptes cibi dissi
miles fiūt i digerēdo: sic q̄ passumpte prius digeste sunt q̄ postre
mo sumpte sue digestiōis mediū attigerint: uñ fit q̄ qd̄a corrūpūt
alias. Et istud inuit Aui. i. i. doc. ii. c. de eo qd̄ comeditur dicēs. Et ni
hil qd̄e deterius est q̄ diuersa nutrimenta simul adiūgere: & post hoc
in comedēdo tps plōgare: cū. n. postremū nutriēs aduenit primū iā
icēpit digeri: nutriētes ergo ptes i digerēdo nō similātur. Sciēdū ē
tñ q̄ plōgatio i comedēdo moderate facta fere una hora: grā bone
masticatiōis & trāsglutitiōis ē laudabilis & plimum cōfēs ad cō
seruationē sanitatis: q̄a pfecta cibi masticatio cum morosa trāsglu
titione siue ingluuie est ueluti media digestio: sed mala masticatio
uel digestiōe cibi ipedit uel uehementer retardat: sed plōgatio in
cōcedendo cū iterlocutionibus & pausis duabus uel trib^o horis est
plimum nociua: & sequūtur ex ea nocumēta pnarrata.

In hoc textu tā
Persica: poma: pira: lac: caseus: & caro falsa: gūtur decē cibi siue
Et caro ceruina: lporina: caprina: bouina. alimēta melancoliā
Hec melancolica sunt infirmis inimica. generatiua aut infir
mis inimica. Quo
rū primū ē comestio p̄ficoz: de qb^o Gal. ii. ali. c. xix. dicit q̄ & ho
rū succus & qd̄ uelut caro facile corruptibilis ē: & oīno qd̄e prau^o
q̄re n̄ oportet: sicut qd̄e ē post aliud alimētū offerre: corrūpūtur. n.
supnatātia. Meminisse aut̄ oportet huius: qd̄ cōc i oib^o: q̄cūq; caco
chima humida lubrica & facile subire potētia: pp hoc oportet ipsa
comedere priora aliis: sic. n. ipsa celeriter subeūt: & illis uia faciunt:
ultimo at̄ sumpta simul corrūpūt & alia. Et ita patet q̄ istud dictū
debet itelligi de p̄ficis comestis post cibū aliū: q̄a ipsa sūpra añ ci
bū bona sūt stomacho uētrē leniētia atq; appetitū puocātia. Iuxta
illud Aui. ii. cano. c. de p̄ficis: dicētis. Matura sunt bona stomacho:

& in eis est uirtus faciendi appetitū cibi. Et subdit Aui. Et oportet
quod ut non comedatur post aliū cibū: quoniam corrumpitur post eū: sed p̄
cedat ante cibū. Sicut Serapion in aggreg. c. de eis: auctoritate Dioscori
dis ait: matura ex p̄ficis sunt bona stomacho & molliunt uentrem. Imma
tura uero strigunt & quando desiccantur strigunt fortius: & decoctio sicco
rum quoniam. s. bibitur prohibet fluxum humiditatum ad stomachum & uentrem: &
quoniam trita super locum puluerizantur unum fluit sanguis abscondit eum. Et li
cet praenarrata habeant iuuamenta: quia tamen humorem generant putrefactibi
le: nocitua sunt infirmis: & maxime quoniam indebite sumuntur. Et sunt p̄si
ca frigida in primo gradu & humida in secundo. Secundum est pira siue co
mestio pira. Et causa eius est: quia pira & generaliter omnes fructus recentes non co
ctus replet sanguinem aquositate buliente in corpore: & sic praeparat san
guinem ad putrefactionem: & per consequens nocent egris. Pira sicut ut di
cit Aui. ii. can. c. de eis: a proprietate inducunt colicam. Ipsa tamen inter ceteros
fructus multos impinguat: propterea porci ex ipsis piris impinguantur
plusquam ab aliquibus aliis fructibus. Et quia pira uentositatem generant
& sic inducunt colicam. Usus habet quod pira & alii fructus uentositatem fa
cientia cum carnariis. i. uentositatem expellentibus comedunt: uel possu
mus obuiare nocumeto ipsorum supbiendo uinum uetus odoriferum &
meliora pira sunt quam magis odorifera sunt & magis dulcedinem parti
cipantia. & est meliora sunt decocta quam cruda: & possunt decoqui cum aniso
feniculo & zuccaro. Tertium est comestio pomorum: de quibus dicit Aui.
ii. cano. c. i. quod assiduatio comestionis eorum facit euenire dolorem ner
uorum. Et poma est mala habent proprietatem in generando uentositatem in secun
da digestione: quare nocent egris: & est propter simile causam illi quam dicta est de pi
ris. Et ista dicta de piris & pomis maxime intelligenda sunt de ipsis cru
dis & non de ipsis coctis. Et nedum isti fructus ab infirmis sunt uitanda
di: imo omnes fructus implet sanguinem aquositate buliente: ut fructus
recentes: quorum succus in humano corpore ebullit sicut mustum: & succus

fructuum ebullunt exterius in uase: & hoc propter calorem solis derelictum in
eis cum maturabatur. Isti. n. fructus propter ebullitionem succi eorum praeparant
sanguinem ad putrefactionem: licet pro hora quam sumuntur iuuamentum p̄
stent humectationis. Et de hac causa Aui. febricitatibus prohibuit fructus
maxime recentes in. iiii. tract. ii. c. vii. dicens. Et omnes fructus nocent febricitati
cum ebullitione sua & corruptione in stomacho. Quartum est come
stio lactis. Cuius causa est: quia lac de leui corrumpitur & in fumum aut acce
tositatem conuertitur in stomacho immundo: sicut ut primum est stomachus
febricitatis febre putrida: & ergo febricitatibus febre putrida non co
ceditur. Et sicut est malum habentibus dolorem capitis & siticulosum & plerumque
a iis de quibus loquitur Ipcras. v. particula amphorismorum: amphorismo
illo. Lac dare caput dolentibus malum &c. Verum est tamen quod in aliquibus pas
sionibus conuenit sicut in pituita & ethica & aliquibus aliis propter et dicit
Ipcras amphorismo iam allegato. & est inferius aliquid dicitur ibi. Lac
ethicis sanum &c. Et licet lac in praedictis passionibus uitupetur: In sa
nis tamen laudabile est & hoc si in stomacho & epate bene digeratur. tunc
enim intestina lauat sua aquositate. & mundificat butirositate sua humori
bus uenenosis repugnat. membra humectat. caseitate sua uulnera pe
ctoribus iuuat & pulmonis gutturis renum quoque intestinorum & uescice
morsuram acutorum humorum in intestinis mitigat quia uisceribus iuiscatur:
& humorum prohibet morsum. Praeterea conuenit lac corporibus tepatis.
quorum stomachus mundus est a colericis & fleumaticis humoribus. In
his. n. lac bene digestum multum dat nutrimentum: laudabile sanguinem ge
nerat carnem augmentat. totum corpus laudabiliter humectat. exte
ra pulchra facit. ut refert ysaac in dietis uerbis. Et ibi est auctoritate
Ruffi dicit quod lac bibentes ieiunos esse oportet & bibatur calidum
cum exeat ubera. neque aliquid comedatur quousque digeratur. & labor &
nimius motus caueatur. Non est tamen quiescendum omnino a deambula
tione sed deambulandum est suauiter quousque in stomachi fundum

descēdisse sentiatur. In distēpatis uero corporib⁹ lac nō cōuenit. In calidis. n. corpib⁹ cito mutatur i fumositatē & colerā: in frigidis uero i acetositatē & putredinē. In stomacho ēt imūdo lac nō cōuenit: q̄a i co corrūpitur. Circa electionē at lactis sciēdū ē q̄ magis eligēdū est lac mediocre i uia nutrimentū & nō subtilissimū sicut lac camelī aut ēt asininū neq; p̄guissimū & grossissimū: sicut lac uaccarū & pecudū. Eligēdum ē igr̄ lac capre: nō. n. hēt tm̄ aquositatis sicut lac camelī qd̄ nō est aptū ad nutriēdū rōne nimie humiditatis: sed uentris subductiuū: nec hēt tm̄ pinguedinis & grossicici seu caseitatis & unctuositatis sicut uaccarū & pecudū qd̄ ppter grossiciē & unctuositātē est uenax opilatiuū: uentositatū gñatiuū: & difficilioris digestiōis quā sit necessariū i regimine sanitatis. Eligatur igitur lac capre nō nimis p̄pinq̄ partui: nec nimis distātis a partu nō pinguat̄is: nutrite i bonis pascuis & i tpe quo repiūtur meliora pascua. Quītū est comestio casei & pōt̄ itelligi de oī caseo maxie tm̄ de ueteri: Cuius rō est q̄a caseus recens est frigidus & humidus & grosse substātie & difficilis digestiōis & opilatiuus & lapidis gñatiuus & nō multū cōpetit uia cibi i regimine sanitatis: Et caseus uetus ē calidus & siccus pp̄ sal. facit cibū digeri & difficulter digeritur parū nutrit & male: i stomacho nocet: & nimis desiccāt: & minus cōpetit q̄ recēs. Et si aliqs caseus est medius iter nouū ueterē & uiscosū & frāgibile durū & mollē & parū declinans ad aliq̄lē dulcedinē: nō nimis falsus: uō lachrymosus: cū iciditur saporis delectabilis & boni odoris: cuius i stomacho mora nō diuturna ex bono lacte cōueniēter factus sufficiēter unctuosus: talis utiq; caseus bonus est: & iter alios magis est diligendus: & post cibū sumptus nō multa q̄titate: multa uero q̄titate stipatus in uia cibi ul̄r est malus: stomachū grauias & inobediēs digestiōi: & opilatiuus: & lapidis in renib⁹: & humorū grossorū i corpe & uētositātē gñatiuus. Solū igr̄ ille caseus est

bonus quē dat auara manus. Sextū est caro falsa. Caro. n. falsa siue sole siue fumo exsiccata cuiuscūq; gñis aut aialis fuerint: gñat sanguinē grossū & melācolicū: & p̄ cōsequēs nocet ifirmis: nec est cōueniēs sanis. Et istud iuuat Aui. ii. i doc. ii. c. xv. in fine dicēs. Et exēplū sp̄l̄si pauci nutrimentū mali chimi. i. mali humoris est caro solita. Septimū est caro ceruina: q̄ silr̄ est sanguinē melācolicū generās. teste Rasi. in Almāfore. c. de aialibus siluestribus & domesticis. Octauū est caro leporina q̄ silr̄ sanguinis melancolici est gñatiua. Dicit. n. Rasis de ea loco p̄all. Ipsa. n. plus aliis melācolie gñatiua ē. Et de ista ēt dicit Isaac i dietis ul̄ib⁹ q̄ nō cōuenit i uia cibi: sed solū in uia medicine. Et est sciēdū q̄ ista caro leporina & silr̄ ceruina cū puenerit ad antiqtatē simplr̄ sunt euitāde. si tm̄ aliquo mō cōueniant meliores sunt iste carnes cū partui sūt p̄pinq̄ ut siccitas eorū obtēpetur ab etate: & ēt sunt euitāde: nisi sint pingues: nā ex ea pinguedine obtēpatur siccitas. Nonū est caro caprina. Decimū ē caro bouina: q̄a iste carnes ēt sunt carnes melācolice. Nā Isaac in dietis ul̄ib⁹ de eis dicit. Caro caprina & bouina sunt pessima dura i digestionē tarda: & digesta grossum generāt sanguinē & melancolicū. Et Aui. ii. can. c. de carne caprina dicit. Caprina uero non est bona multū: & eius humor fortasse ē malus ualde: Et sub istis ēt itellige carnē hircinā & uaccinā q̄ peiores sunt p̄dictis carnib⁹. i. caprinis & bouinis. Nā de eis dicit Auic. ii. can. c. de carne. Et caro uaccina & ceruorū hircorū siluestriū & magnarū auium facit euenire febres quartanas. Et de carne uaccina adhuc dicit q̄ caro uaccina plurimū nutrimenti est grossa melancolica generās egritudines melancolicas. Et ulterius dicit q̄ caro uaccina generat leprā. Et de carne hircina dicit q̄ est mala absolute. Quia iam textus locutus est de carnibus uitandis: & maxime animalū quadrupedū. Videndū est ulterius de carnibus animalū quadrupedū. Et q̄a circa electionē

carniū aīalium quadrupedū cōtrouersia uī iter auctores medicie.
Quidā.n.dnt carnes porciās eē meliores sicut Gal. & qdā alii. Alii
uero dnt q̄ carnes edias eē meliores: sicut Rasis Aui. & Auer. licet
Auer. v. colliget iponat Aui. q̄ dixerit carnes porcinas eē meliores:
qd̄ tñ nō dicit auctoritate ppria: sed auctoritate xpianorū. alii uero
laudāt uitulias p̄ aliis. Scdm̄ ē q̄ electio & melioritas carniū aīaliū
quadrupedū pōt multipl̄r attēdi. Prio mō ex pte maioris nutrimē
ti & irresolubioris & carnib⁹ hūanis silioris. Et isto mō caro por
cina ceteris est melior. Prio pp maximā silitudinē quā hēt cu carnī
bus humanis: teste Gal. iii. alimentorū ubi dicit: porcine autē carnis
similitudinē ad hoīes addiscere. est ex eo q̄ quidā comederunt hu
manas carnes ut porcinas nullā suspicionē hntes scdm̄ gustū iparū
& odorem. Et Auic. ii. can. c. de sanguine ait. Sanguis hoīs & san
guis porci sunt similes in oī re: ita ut quidā fuerunt qui uendebant
carnē hoīs ac si esset caro porci: & occultatū fuerat illud usq̄ quo
inuenti fuerunt in ea digiti hoīs. Et istud idē sentit satis Auer. v. col
liget. c. de carne. Scdo q̄a caro porcina ualde nutritiua est. Nā dicit
Galie. iii. alimentorū. Oīum ediliorū caro porcorū est maxie nutriti
ua: & huius expientia cūidētissimā hnt athlete. Et postea eodē libro
ait: porcorū carne nullū aliud amplioris nutrimenti hēbis sumere.
Tertio q̄a generat alimentū stabile fortiter resistens resolutioni. Et
ista fuit mens Galieni multi passib⁹ ubi nō parū p̄fert porcinas car
nes ceteris carnib⁹. s. in octauo de īgenio. ubi dicit. Ceteris carnib⁹
porcina laudabilior ē si porcus mōtana icoluerit. post porcū edus.
Et sili r̄ q̄nto terapudice. ubi dicit. Quadrupedū caro laudabilior
est porcina in calore & hūiditate tēpata. eiusq̄ cibus p̄limus & san
guis ab ea gnatus oī melior est sanguine. Et istud ueritatem hēt de
carne porcorū non antiquorū. q̄a corū caro idigestibilis est. nec iuue
num siue lactentium q̄a caro corū humidissima est. sed ctate medio

criū: puta unius anni uel duorū tā domesticorū quā siluestriū. Veri
sili r̄ tā estimandū est q̄ porci siluestres sunt domesticis meliores: q̄a
carnes porcorū domesticorū sunt plus debito uiscosiores. Et de car
nib⁹ porci siluestris siue apri di. Aui. ii. can. c. de carne. christiani ue
ro dixerūt & q̄ eos imitatur q̄ melior caro siluestres est caro porci
siluestris. nā cū hoc est leuior carnib⁹ domestici porci: est fortis nu
trimēti & p̄limi: & est uelocis digestionis: & est melior q̄ esse pōt. in
hyeme. Et ex isto ulterius sequitur q̄ p̄dicte carnes porcine multū
laudabiles sunt corpibus iuuenibus sanis & fortibus: laboratib⁹ nō
dispositis ad opilatōes: & his q̄ ipinguari q̄rūt: q̄a talia corpa indi
gēt p̄limo nutrimento & difficulter resolubili. Et ergo dicit Ra. in
Almā. c. de uirtute carniū. Caro uero grossa multū laboratib⁹ cō
ueniēs est: subtilis uero his q̄ p̄dictis sunt cōtrarii cōuenit. Et idem
uult Aui. in. i. c. de regimine eius quod comeditur dicēs. Exercitati
p̄terea & multi laboris magis sunt tollerātes nutrientia grossa. alio
mō pōt attendi melioritas & electio carniū ex pte tpate cōplexiōis
earū: facilis digestiōis & sanguis ex ipsis gnati tpantiā. ut. s. illa caro
dicatur melior q̄ tēpate est cōplexiōis: facilis digestiōis sanguinem
generās tēperatū ī caliditate: & frigiditate: subtilitate: & grossitate.
Et isto mō caro edina est melior & laudabilior ceteris: ut uult Ra
sis Aui. & Auer. Nā dicit Ras. in Almā. c. de aīalib⁹ siluestribus &
domesticis. Edina caro est tēpata nullā ī se hns malicie admixtionē
que licet tēpatū generet sanguinē: laboratib⁹ tñ nō cōgruit: cui nul
la alia caro p̄ferenda est. Nō est. n. adeo debilis ut ex ea uirtus mi
nuatur neq̄ eius nutrimentū adeo multū est & grossū ut ex eo pue
niat repletio: & grossus generetur sanguis. Sāguis quoq̄ q̄ ex ea ge
neratur iter subtilē & grossū ac iter calidū & frigidū existit. Et ista
caro nō cōuenit multū laboratibus: sed iuuenibus tpatis exercitio
mediocri utētibus: q̄a ista caro generat sanguinē forti exercitio uel

labore facillē resolubile: licet nō exercitio mediocri. Et sicut quo ad istā itētionē caro edina iter carnes domesticas. ita caro capreoli inter carnes siluestres ē melior. Et post istā carnē edinā plurimū medicorū sicut Ra. & Auer. ponunt carnē arietinā. Et dicit Auer. y. colliget. c. de carne. q̄ est hec opinio maioris ptis medicorū p̄ter gali qui abominatur carnes arietū: Et uī sibi: q̄a caro uitulorū ē melioris nutrimentū quā arietina. Et forsan gali. hic attēdit melioritatē nutrimentū ex eo qd̄ est p̄imū nutrire: & nutrimentū dare magis irresolubile: qd̄ magis uī cōuenire carnibus uitulinis quā arietinis: cū arietine magis humide sint. Tertio mō pōt attēdi melioritas & electio carniū ex pte minoris uiscositas & melioris odoris earū. Et sic carnes uituline sūt meliores aliis carnib⁹. Et istud inuit Auer. v. colliget. c. de carne dicēs. Et carne uitulorū sunt bone carnes: iō q̄a nō hnt illā uiscositatē frigiditatē & siccitatē quā hnt carnes bouine ueteres: & carnes earū sunt magis odorifere aliis carnibus. & q̄tū est i hoc meliores sunt carnib⁹ edinis: q̄a i carnib⁹ edinis manifestatur qd̄a mulcillago. i. uiscositas aīq̄ coquātur: sed carnes edine sūt meliores uitulinis: q̄a meliores generāt humores. Et ex isto patet quō nō ē tāta cōtrouersia iter auctores medicine sup electione carniū q̄ta prima facie apparet. Notādū ē insup q̄ carnes aīaliū sicce cōplexiōis meliores sūt circa partū q̄ distātes multū a partu. ergo edi & lactētes uituli meliores sunt hircis & bob⁹: q̄a siccitas prime etatis humiditate corrigitur. Sed carnes aīaliū cōplexiōis hūide sunt meliores distātes a partu. & circa partū deteriores: q̄a sua nimia humiditas p̄cessu etatis exsiccātis. s. iuuetutis corrigitur aut tollitur & ab humiditate prime etatis crescit. Et iō iuuenes castrati arietes. s. unius āni sunt meliores & minus uiscosi lactētibus agnis: & porci unius āni uel duorū meliores lactētibus porcellis. Et ergo bñ dicit Aui. iii. c. de regimine eius qd̄ comeditur. Oportet aut̄ ut cibus supple sanitatis

cōseruatiuus sit tales quales sunt carnes: & p̄prie carnes edorū & uitulorū lactētū paruorū & agnorū aīaliū. Et ex istis oib⁹ cōcludit q̄ carnes hircorū caprarū & arietū & bouū & porcōrū aīaliū: & sp̄alr nō castratorū & porcelloz lactētū & agnorū lactētū nō sunt multū cōueniētes in regimine sanitatis sed carnes uitulorū iuuenū & arietū aīaliū & porcōrū duorū annorū uel unius ē castrorū sufficiēter cōueniētes sunt esui i regimine sanitatis. Et est diligēter notādū q̄ carnes declinatēs ad siccitatē debēt elixari: & declinatēs ad humiditatē debēt assari: ut earū humiditas tēpet. & iō carnes cuniculorū & leporū ceruorū uitulorū & capriolorū debēt elixari: & carnes porcellorū & castratorū arietū assari: alixatio. n. obtēpat siccitatē. Et ex hoc patet q̄ in tpibus & cōplexionibus humidis magis cōpetūt carnes declinatēs ad siccitatē ē ut assent. In tpibus siccis & cōplexione & crate siccis magis cōpetunt carnes declinantes ad humiditatem.

In hoc textu po
Oua recentia: uina rubentia: pingua iura: nunt̄ tria alimēta q̄
Cum similia pura nature sunt ualitura. in modica quātitate
multū nutr̄ sūt. Quo
rū primū est oua recētia: q̄a sunt de his q̄ i modica quātitate multū
nutriūt: ut inuit Auic. ii. cano. c. de ouis. Et idē uult. i. ii. c. i. ubi di
cit: nutriēs uero parue quātitatis & multi nutrimentū sunt oua & gal
lorū testiculi. Et illd̄ idē i mltis aliis locis repetit. Circa electionē ouo
rū: sciēdū ē oua q̄ galliarū & pdicū & falcānorū iuuenū & pingū
sunt bona in sanitatis regimine: & aliis ouis simplr meliora: un̄ oua
paruula longa sunt bona. un̄ filia p̄sbri iubet pro lege tencri. Quod
bona sint oua cādida longa noua. ampli⁹ oua tremula. i. p̄ decoctio
nē aliq̄liter inspissata: ut i manu tenētis i cortice suo uideant̄ treme
re: sunt meliora duris & sorbilibus. & sunt multi nutrimentū: & faci
lis & bone digestionis: & generāt sanguinē maxime cordi p̄portio
d

nabile. uñ cōualefcētibus senibus & debilibus maxime cōueniūt: & maxime uitella. uñ Auic. i. trac. de uiribus cordis uult q̄ uitella oua rū aīaliū bone carnis sicut gallinaz̄ pdicū & falcanoz̄. licet nō sint medicine cordi: multū tñ cor cōfortāt. Et postea subdit q̄ cito ī sanguinē cōuertunt̄: & post cōuersionē paucā hēnt supfluitatē & generāt sanguinē subtilē & clarū: & ergo maxime cōfortāt cor generādo sanguinē ei p̄portionabilē. Et ulterius dicit q̄ multū ualēt in dissolutione subie spūs & diminutione sanguinis cordis. Sorbilia uero oua facilis sunt digestionis: & leniunt pulmonē: & pectus: uētrē lubricāt & minus nutrint quā tremula. Dura uero oua p̄ decoctionē facta ad digerēdū sunt difficilia: & nutrimentū exhibēt grossum: & tarde a stomacho descēdēs: & tarde penetratiuū. Notādū est insup q̄ ex diuersitate p̄parationis: ouoz̄ eē acquirē in eis bonitas uel malitia. aut. n. sunt assata: aut elixa: aut frixa: aut ī iure sūt cocta. Assata elixis grossiora sūt & ad digerēdū duriora: q̄a foc⁹ subālē eoz̄ hūiditatē deficcāt: Et fiūt duob⁹ modis: aut. n. cū corticib⁹ iter calidos cineres ponunt̄ aut ī testis frāgūt̄. In testis fracta peiora sūt aliis. Illa aut̄ q̄ cū corticib⁹ iter calidos cineres ponunt̄ duob⁹ fiūt mōis aut iter cineres ponūt̄ tota: aut sup carbōes p̄ti discoopta: q̄ ī cinerib⁹ ponunt̄ tota sunt peiora: q̄a cū calor foci circūeat: fumositates retinet: discoopta sūt carbōes posita fumositatē emittūt & mūda fiūt: Elixā ī aq̄ meliora sūt q̄ assata: q̄a aq̄ humiditas calori foci ī hūiditate deficcāda repugnat. Et fiūt duobus modis: aut. n. cū corticib⁹ elixant̄ aut infra aquā frangunt̄. Cū corticibus peiora sunt aliis: q̄a cortices p̄hibent dissolutionē fumositatū & grossifici. In aq̄ fracta calor aq̄ tēpate penetrat & grossifici suā subtiliat: & aufert sibi grauitatē sui odoris: uñ hmōi laudabiliora sunt ceteris oībus. frixa ceteris peiora sunt: q̄a pessimos generāt humores: & sunt ī stomacho morātia fumositatē & corruptionē inducētia & fastidiū faciētia: In iure cocta

inter assata & ī aq̄ fracta sunt mediocria. Et ista colligunt̄ ex Isaac in dietis uniuersalibus. Sciendū est et q̄ ouū diuersificat̄ ī dīn eius partes cōponētes. Nā uitellū ī caliditate tēpatū existit: albumē uero frigidū est & uiscosū dure digerit: & sanguis ēt ex eo generatus nō est bonus. ut habet̄ ex Rasi. iii. Almā. c. de uirtutibus ouoz̄. Et sicut oua p̄dicta. s. gallinaz̄: pdicū: & falcanoz̄: sunt cōueniētia ī regimine sanitatis: ita oua anatū: ansez̄: structionū: & siliū uolatiliū min⁹ cōueniētia sunt ī regimine sanitatis: uel simplr̄ cuitāda. Secūdū est uinū rubeū. Pro quo sciēdū est q̄ uina diuersificant̄ ī colore. Nā q̄ dā sūt alba: q̄dā rubca clara: q̄dā citrina: & q̄dā nigra. Vina. n. alba debiliora sūt ceteris: minus calida & minus nutritiua. uerū sunt minus ledentia caput & magis urine puocatiua & apperitiua. Quod sunt debiliora ceteris. patet: q̄a scđ. n. Gal. sup. i. can. iii. pte regiminis acutoz̄. Debile uinū est q̄ minus calefacit & minus replet caput: cū ergo uina alba minus calefaciūt & minus replēt caput ceteris: ut patebit debiliora erūt ceteris. Q̄ d̄ aut̄ uina alba sunt ceteris minus calida: patet p̄ Gal. in cō. illius can. iii. pti. regiminis acutoz̄. de uino etenī albo: dicētē. Nō ē possibile alicui ex uinis albis ut calefaciat calefactione uehēmēti. Et postea subdit. Vinū aut̄ albū est minoris calefactionis oībus uinis. Et istud est uerū cōparando uina eiusdē territorii adinuicē: & nō aliter: qm̄ uina rubca & ruffa gallicana nō sunt ita fortia nec ita calida: sicut sūt multa uina alba q̄ reperiunt̄ ī aliis territoris. Debet igit̄ fieri cōparatio iter uina eiusdē mancrii & territorii. Q̄ d̄ aut̄ sint ceteris minus nutritiua patet p̄ Gal. i. cō. illius amphorismi secūde picule amphorismoz̄: facile est repleri potu q̄ cibo: dicētē. Vinū. n. aquosum subtile atq̄ albū usua liter aq̄ est uicinū & illius uirtuti uicina adnutriēdū: uñ urina puocatur: nec corpus inde nutrit̄. Et silr̄ ī cō. illius amphorismi eiusdē particule. Eoz̄ q̄ nutriunt̄ dicit Gal. uinū aquosum nimis dat cor/

pori nutrimentū cuius liquor est sicut aq̄ subtilissima & color alb⁹.
qđ aut̄ nimis ledūt caput p̄ Auic. in. i. doc. ii. c. de regimine aq̄ & ui
ni dicētis. Vinū uero albū & sub talle calefactū est melius: nō. n. ca
pitis efficit dolorē: sed fortasse humectabit & capitis dolorē alleuia
bit. Et idē ēt uult Gal. in cō. illius can. iii. pticule regiminis acutoꝝ.
Potus aut̄ dulcis: rō aut̄ q̄re minus ledūt caput est: q̄a minus fumo
sa & uaporosa sunt ceteris: qđ aut̄ magis sunt urine puocatiua &
aptiua: patet p̄ Ipo. in cano. illo. iii. parti. regiminis acutoꝝ de uino
etenī albo dicētē. Sed trāsitus eius. i. uini albi ī uesicā est facilior q̄
cuiuslibet alterius potus: cū quo ēt uim apitiuā h̄re dinoscit. Et ex
hoc textu sequit̄ qđ ista uina alba subtilia plus cōueniūt q̄ alia uina
calefactis siue a natura sicut colericis & sanguineis naturalib⁹ siue
ab accidēte: sicut calefactis ex ira uel mora ī sole. Et s̄lr magis cōue
niūt studētib⁹: q̄ debēt uti uino nō turbāte cerebrū & s̄lr cōueniūt
h̄tib⁹ cerebrū debile siue naturalr siue accidētalr: q̄a h̄ntes cerebrū
debile & forti uino facili inebriant̄. ut h̄t Auic. in. i. loco p̄al. Et er
go si uti uelint uinis fortibus necesse est ea fortiter limphare. Et s̄lr
cōueniūt h̄tib⁹ epar calidū & stomachū calidū & habitātibus in
regiōe calida: quia calida uina in istis facerēt estuationē. Vina uero
rubea clara sicut beluacensia calidiora sunt ceteris. ut uult Gal. cō.
illius canonis sup̄ almā. De uino etenī albo. ubi dicit. Verūt̄ cuius
calefactio ex uinis est uehēmēs. eius color est rubeus clarus. Et ista
uina ēt nutritiua sunt ceteris: ut h̄t Gal. in cō. illius amphoris
mi p̄all. Facile est repleti: ubi dicit. grossum uero & rubeū uinū nu
tribilius est ceteris: imp̄lēs corpora cito obnoxia inanitiōi. Et circa
istud est intelligendū qđ uina rubea dicunt̄ nutritiua eo qđ plus
eoꝝ in substātia mēbroꝝ cōuertit̄. Vina t̄n nigra p̄nt dici nutriti
uora ceteris: q̄a cōstātius dāt nutrimentū: & tardius a mēbris resolu
bile. Et isto mō dicit Gal. in cō. illius amphoris mi p̄alle. Eorū q̄ nu

triant̄ qđ uina grossa & rubea nutritiua sunt quā aquosa. minus
t̄n quā nigra. Et isto mō ēt intelligit̄ dictū Isaac ī dietis particulari
bus ubi uult qđ uinū nigrū plus nutrit q̄ rubeū. Et ista uina rubea
magis ledūt caput quā alba & minus urine sunt puocatiua. & hinc
est qđ ista uina q̄a fortia sunt h̄tib⁹ debile cerebrū nō cōueniūt: ut
dictū ē: sed b̄n cōueniūt h̄tib⁹ forte cerebrū: cū forte cerebrū ua
pores eleuatos ad ip̄m nō suscipit: ut dicit Aui. in. i. cap. p̄alle. & cir
ca istud est sciendū qđ ingeniū hoīs fortis cerebri magis clarificat̄ &
acuit̄ si bibat uinū bonū quā si nō biberet. ut uult Aui. in. c. i. p̄all.
& rō est: q̄a ex bono uino plusq̄ ex quocunq; alio potu generant̄ &
multiplicant̄ spūs subtiles clari & puri. & inde ē qđ theologi cōtē
plari soliti circa altissima bona uina diligunt. & scđm Aui. ibi. Ista
uina ualēt hoīb⁹ frigide cōplexiōis & fleumaticis. Talia nāq; uina
corrigit̄ lapsū frigiditatis cōplexiōis & apiūt opiliatiōes euenire so
litas frigidis fleumaticis: & digerūt fleumata coopantia ad cōuer
sionē eoꝝ ī sanguinē: & digerunt̄ facili. & cito penetrāt & p̄bēt ali
mentū mūdū & spūs plurimos. Vina uero citrina minoris calefa
ctionis sunt q̄ rubea clara: ut uult Gal. i. cō. illius canonis p̄al. de ui
no etenim albo. maioris t̄n calefactionis sunt q̄ alba. & ergo magis
sunt caput ledētia q̄ alba. ut uult Gal. in cō. illius cano. p̄alle. Potus
aut̄ dulcis. Et ista uina ēt minus nutritiua sunt q̄ rubea. magis t̄n q̄
alba. Et apud quosdā ista uina ēt uocant̄ alba. Et hinc est qđ aliq̄ di
cūt qđ uina alba cito calefaciūt multū. Vina uero nigra sunt mino
ris calefactionis q̄ citrina. & ergo etiā minus ledūt caput q̄ citrina.
Sed q̄a tardioris descēsus sunt in uentrē. & minus urine puocatiua
q̄ alba. magis ledūt caput q̄ alba. ut h̄t Gal. i. cō. illius. c. p̄al. Potus
aut̄ dulcis. Et sūt ista uina ēt plus nutritiua q̄ alba. & citrina min⁹
t̄n q̄ rubea. ut p̄dictū est. Tertiū est sorbilia facta ex iuribus carniū
& maxime ex brodio pulloꝝ. Talia. n. brodia nature humane sunt

amica ex quo facillime in sanguinē sunt mutabilia. & bonū sanguinē generāt. & maxime dū fiūt ex similia. i. ex subtilissima pte farine ga similia & maxime tritici multū nutritiua est & bonū nutrimentū affert. ut hñi pōt ex Ra. in almā. Et ista tria ponit Auic. ii. in doc. ii. sum. in. c. xy. i. sine. ubi dicit. Exēplū subtilis multi nutrimenti boni chi. ni. i. humoris est ouoꝝ uitelli & uinū & aq̄ carnis. Et ex isto cōcludit̄ q̄ ista tria sunt de genere naturā humanā maxie cōfortatiū.

In hoc textu tā
gunt̄ duodecim res
corpus humanū nu
trientes ac ipingua
tes: quaz̄ prima est
tritici. i. p̄is ex tri
tico. de quo dicit Aui. ii. can. c. de pane. q̄ ipinguat uelociter & maxime de frumēto nouo. Ra. uero i Almā. de tritico dicit. Tritici tēperamēto uicinū est: licet caliditati p̄az̄ attineat. Q̄ d̄ aut̄ ponderosus & solidius inuenit̄ maioris est nutrimentū. Oibus quoq̄ hoibus aliis granis pficiēs magis p̄priū inuenit̄. Sanguis ēt ex eo generatus oī sanguine q̄ ex aliis generat̄ granis tēpatior est. Et sequenti. c. dicit. Panis q̄ ex tritico fit pluribus hominū cōuenientior est. Circa electionē aut̄ tritici sciēdū est: q̄ electio ei⁹ pōt sumi uno mō ex pte substātie ipsius: alio mō ex pte p̄parationis eius. Electionē aut̄ eius ex pte substātie ipsius ponit Aui. ii. cano. c. de frumēto dicēs. Meli⁹ est istud qd̄ est mediū iter duritiē & rarit̄: tē: magnū: pigre: recēs. i. nō nimis antiquū: planū: qd̄ est iter rubedinē & albedinē: frumētū uero nigrū mali est nutrimenti. Rasis uero sup̄addit ponderositatē eius sup̄ electionē eius. Circa electionē uero eius ex pte p̄parationis eius sciēdū est q̄ oīa q̄ sunt ex farina tritici s̄rixa tarde a stomacho descēdūt: generāt grossos humores: opilāt uias epatis: augmētāt sple

nē & generāt calculū multū nutriūt si digerant̄. Tritici uero elixū est cibus grauis & indigestibilis. sed si digerat̄. fortiter nutrit & roborat uirtutē. Sed triticū sub forma panis bñ fermentati & assati i clibano moderato igne est electus cibus: Et oīa ista colliguntur ex Galie. i. ali. Secūda res est lac: Et pōt illud itelligi de lacte ebutirato qd̄ apud medicos adohohe dī & apud cōes balbuca: balbuca. n. recēs si comedať cū pane recenti siue calido & iposito maxime ipinguat: pōt ēt itelligi de lacte caprino qd̄ ēt multū nutrit de quo pri⁹ latius dictū est ibi: p̄sica poma pira: tertia res est caseus infans siue recēs: de quo dicit Aui. ii. cano. c. de caseo: q̄ est nutritiuus & ipinguatius. Et licet caseus recēs nutriat & ipinguet. i. regimine tñ sanitatis nō cōuenit: q̄a si quunt̄ ex eo nocumenta prius dicta ibi: p̄sica poma pira. Quarta res testiculi: & illud maxime intelligendum est de testiculis galloꝝ ipinguatorū: de q̄bus Aui. ii. cano. c. de testiculo dicit: q̄ sunt ualde boni nutrimenti & pulchri & .iiii. in. c. i. c. i. de eis dicit q̄ i modica quātitate multū nutriūt. Et pōt istud ēt itelligi de testiculis porcoꝝ multū pinguiū nōdū cocūtiū: sicut porcoꝝ caro: q̄ alioꝝ aialiū q̄drupedū melior existit: & hoc quo ad hoc q̄ ē nutrimentū p̄bre maius irresolubilius corpi humano filius: sic ēt & porcoꝝ testiculi respectu testiculoꝝ alioꝝ aialiū q̄drupedū: & ē hoc diligēter notādū q̄ testiculi aialiū p̄uectoꝝ in q̄bus est iā fermētātū semē & generatū nō sunt boni nutrimenti: sed testiculi aialiū iuuenū adhuc nō coire potētū q̄bus adhuc nō est sperma fermētātū: sunt satis laudabilis nutrimenti si bñ digerant̄: & de istis ēt intelligit̄ dictū prius. Quinta est caro porcina. de cuius electione & effectu satis ample dictū est prius. ibi p̄sica: poma: pira. Sexta est comestio cerebroꝝ: pro quo sciēdū est q̄ cerebrū est stomacho malū nauseauiū deiectiuū appetit⁹: & grossi humoris generatiuū: uerū est tñ q̄ si bñ digerat̄ alimētū dat corpi notabile: sed nullo mō comedi de

bet post alios cibos: bonū autē est q̄ cū origano uel calamēro uel cū
aliquibus obtēpātibus eius uiscositatē & frigiditatē in quibus sit uirtus
incisīua & calefactiua parēt: Et cauedū est qd si comedat qd primi
tus affet sup carbones: & est aduertēdū qd nō cōfert illis quibus frigi
de solent aduenire egritudines sed bñ hñtibus cōplexionē calidā: ut
uult Rasis ī almā. & de uirtutibus mēbroꝝ aīaliū. Et breuiter parū
cōuenit in regimie sanitatis: sed aliqñ bñ cōuenit uia medicine. sicut
cerebrū capreoloꝝ cōueniēs est cōtra uenena: & cōtra morsum ue
nenosoꝝ: & cerebrū leporis cōtra tremorē. & secūdū quosdā. cere
brū pulloꝝ & caponū ad memoriā & subtiliationē īgeniū cōferūt.
Circa electionē tñ cerebroꝝ sciendū est q̄ meliora eoz sunt cerebra
uolatiiliū. & pprie montanoꝝ: & ex cerebris q̄drupedū cerebrū arie
tis deinde uituli. ut uult Aui. ii. cano. c. de cerebro. Septima est me
dulle q̄ multi sunt nutrimenti si bñ digerant. put dicit Aui. ii. cano.
c. de medulla. & ē facile ī sanguinē cōuertit. hoc tñ malū faciūt q̄
deiciūt appetitū atq; nausēā iducūt. Et ergo Aui. docet eas come
dere cū pipib⁹. Et ēt aliq̄ eas pparāt cū citoniis & pastillis: ut faciūt
lecardi. Et pro electione eaz dicit Aui. q̄ cōueniētiōr est medulla ui
tuloꝝ & cerui. deinde thauri: & postea capraz. d. inde ou. ū. Et secū
dū aliquos medulle thauoroꝝ iuuenū & pinguū multū cōuenientes
sunt. Octaua est dulcia uina de quibus postorius dicit. ibi. sunt nutri
tiua. Nona est cibus gustu iocundior: q̄a talis maxime nutrit. Iux
ta illud Ipo. ii. pte amphorismoꝝ dicētes. Paꝝ deterior cib⁹ & pot⁹
delectabilior qdē melioribus magis delectabilis est appetendus. Et
Gali. ī cō. illius ait. Oīs. n. cibus sapidus in quo qsq; delectat cū acci
pit a stomacho cōplexus retinet & cū magna delectatione digerit
plus q̄ qlibet alius q̄ sit abominabilis: fugit un̄ uomitus fastidiū in
flatio rugitus generās. Et hinc est q̄ aliq̄ melius ualēt cū malo cibo
q̄ cū bono: q̄a maiorē delectationē hēnt ī malo. Decima est oua sor

bilia q̄ in modica q̄titate ēt multū nutriment. de quibus ēt dictū est su
pra ibi. Oua recentia. Undecima est ficus mature q̄ pp suā dulcedi
nē multū nutriūt & īpinguat. Circa istud sciendū ē q̄ licet nutrimentū
sic nō existat ī robore nutrimenti carnis: & granoꝝ. est tñ uehemēti
ris roboris q̄ nutrimentū oīum fructuū: ut uult Aui. ii. ca. c. de ficu
bus. Et ibidē ēt dicit q̄ ficus est nutritibilior ceteris fructibus. Et idē
uult Aui. in. i. c. de regimine eius qd̄ comedit dicens q̄ iter fructus:
fructus magis nutritiui & sifiores & ppingores carnib⁹ ī nutriendo
sunt ficus & uue ualde maturæ & dactili. Circa electionē uero carū
sciendū est q̄ scdm Auic. ii. canone. c. i. de ficibus. Melior est alba
q̄a lenior. deinde rubea siue citrina. & deinde nigra. Et q̄ uehemen
ter matura est melior est & pxima ad hoc ut noccat. Itē humide & re
cētes ficus magis & uelocius nutritiue sunt q̄ sicce & citius trāscūt
de stomacho ad epar & magis humectāt epar & magis lenificant q̄
sicce: sicce uero sū minus inflatiue & magis stomacho cōueniētes q̄
humide de siccis dicit Aui. loco palle. Sicca qdē ī suis opatōibus est
laudabilis. uerū sanguis ex ea generatus nō ē bonus: & pp hoc facit
pediculosos: si sit cū nucē tūc eius chimus. i. humor sit bonus: &
post nucē cū amigdala. Et postea dicit q̄ administratio sicce cū ie
iuniū adest. est mirabilis iuuamēti ī apiendo uias cibi. & pprie cum
nucē & amigdala. cū tñ ei nutrimentū cū nucē sit plus q̄nā cū amig
dala. Et cōueniūt utreq; ficus ī hoc q̄ ī ipsis est inflatio & lenificatio
& expulsio supfluitatū ad cutē & puocatio sudoris & remotio aspi
tatis gutturis: & mūdificatio & lenitio pectoris pulmonis & canne
cuis aptio opilationū epatis renū & splenis. Duodecima res est uua
recēs. i. uua dulcis & bñ matura. Pro quo. sciendū est q̄ uua est tri
plex. Nā qdā est imatura & acerba. & fit ex ea agresta & ista strin
git uentrē & colerā rubēā repremit atq; sanguinē: & multū ualeet in
fluxu uētris colerico: alia est matura uiridis & recens: ex q̄ fit uiridū.

Et ista spāliter qñ est alba. & sine nucleis & cortice uētrē laxat & ce-
 teris fructibus plurimi & mēloris nutrimenti existit sicut & ficus:
 minoris tñ nutrimenti est q̄ ficus ut hēt Aui. ii. can. c. de uua. uerū est
 tñ q̄ uētositatē generat & inflationes uētris dolorē. Et si remāserit p
 duos dies uel tres post collectionē suspēsa donec cortex detumescat
 melius nutrit & minus laxat: nec tñ inflat. Et hñtes stomachū plenū
 cibo & imūdū malis humorib⁹ nullo mō comedāt uuas & spāliter
 recētes & sine arillis: uelociter. n. in stomacho imūdo corrūpūt &
 in stomacho pleno cibus: q̄a nimis cito digeruntur: & non poterunt
 exire de stomacho post eas: digestionē pp cibū nōdū digestum: q̄re
 tunc in stomacho corrūpūt & aliū cibū corrūpūt. Et similiter ē
 intelligēdū est de aliis fructib⁹ laxatiuis: & si aliqs uelit sumere uuā
 uiridē & recētē bonū est q̄ primitus infundat in aqua feruenti per
 horā: & deinde ponatur in aquā frigidā: & post sumatur. Ra. uero in
 almā. de uua recenti: & spāliter dulci. dicit q̄ cito corpus impinguat:
 & augmentat erectionem uirge & ulterius dicit q̄ illa uua: quæ est
 subtilioris corii. i. corticis citius descendit a stomacho: illa uero que
 grossioris tardi⁹. Alia est uua sicca: que passula uocatur: & ista licet
 ponatur & numeratur inter equalia: parū tñ caliditati attinet: & bñ
 nutrit secūdū Ra. lo. p̄all. & cōfortat stomachū & epar scdm Auic.
 loco p̄alle. & opilationes remouet. Et dī q̄ epar impinguatur ex eis
 & maxime si mundentur ab arillis: Et sic tex. predictus potest intel-
 ligi de uua matura recenti: & de uua sicca que passula dicitur:

In hoc textu po-
 nunt̄ quatuor genera Vina probant̄ odore: sapore: nitore: colore:
 lia quibus uina probant̄ Si bona uina cupis hec quæque probant̄ in illis.
 Primū est odor: ui- Fortia: formosa: fragrantia: frigida: frigida.
 num. n. boni odoris
 siue redolēs multiplicatiuū est spūm subtiliū: Et secundū cōstā. y.

theorice bñ nutrit: & bonū sanguinē generat: uinū uero fetidū abo-
 minabile est nature humane spūs grossos melācolicos generās: & se-
 cūdū Cōstā. y. theorice malū sanguinē & capitis dolorē ex malo fu-
 mo caput ascendere generat. Gal. uero. iii. regiminis acutoꝝ cō. i. lo-
 quēs de diuersitate uinoꝝ ex odore dicit q̄ ex uino boni odoris est
 melioris chimi. i. humoris. & scdm illud est multitudo que implet ex
 eo caput: q̄ est q̄a est subtilius & calidius. Quod aut̄ ex eis est mali
 odoris scdm maliciā chimi generati ab eo erit paucitas lesionis eius
 in capite: qđ est q̄a est frigidius & grossius: Illud at̄ cui penitus nō ē
 odor nō facit oīno aliqd accidere ī capite: q̄a ē uehemēter grossum.
 Secundū est sapor. sicut. n. cibus sapidior melius nutrit & melius a
 stomacho āplectit̄. ut dictū est ī snia p̄cedēti ita & uinū. Circa istud
 tñ sciēdū est q̄ uina in sapore diuersificant̄: qđā. n. sunt dulcia aliis
 nutritibilia grossum sanguinē faciētia & uentrē humectātia ad di-
 gerendū dura & sit m generatiua. Alia sunt pōtica siue stiptica sto-
 machū cōfortātia: uentrē cōstipātia: pectori & sue p̄tinētie. s. pulmo-
 ni & cāne eius nociua: intestinis cōgrua. ad digerēdū dura. alia sunt
 acerbā q̄ sunt diuterica. i. urine puocatiua. grossos humores nō gene-
 ratiua: sed dissoluētia. alia amara minus calida. ut habet Cōstan. y.
 theorice. Tertiū est nitor siue resplendētia q̄ indicat sup subtilitate
 uini: & sic ex cōsequenti sup subtilitate spirituū ex ipso generatorū.
 Quartū est color. Ex pte. n. coloris uina diuersificant̄ in nutritione.
 Vina. n. rubicundiora ceteris paribus magis nutritibilia sunt albis: &
 ideo plus cōueniūt macris quā alba. alba tñ plus cōueniūt pingui-
 bus. Et de ista diuersitate uini: ex colore dictū est prius ibi. Oua re-
 centia. Deinde ī textu ponunt̄ quæque spālia quibus probat̄ bonitas uini.
 Primū tangit̄ cū dī. Fortia. Fortitudo. n. uini cognoscit̄ ex effectu.
 Vinū. n. forte est qđ calefacit corpus uehemēter replens caput scdm
 Gall. cō. i. iii. parti. regiminis acutoꝝ. Istud. n. uinū maxime spirituū

est multiplicatiuū & multū nutritiuū. Caueāt tñ ab illo nisi sit limphatū qui sunt debilis cerebri: q̄a magna effumatio ab ipso ad cerebrū ipsum pueniret & ipsum lederet. Secūdu t̄agit' cū dī. formosa. Vinū. n. formosum siue pulcrū q̄a cū maiori appetitu sumit' melius digerit' & melius nutrit. Tertiū t̄agit' cū dī. fragrantia. Vinū. n. fragrās siue bñ redolēs maxie cōfortatiuū est & spiritūū subtiliū generatiuū. ut dictū est. Quartū t̄agit' cū dī. frigida. Nā uinū debet esse frigidū quo ad tactū. nō aut' quo ad effectum. Vinū. n. calefactū cū sit rarius & subtilius citius inebriat. neruos debilitat. & caput ledit nisi in modica quāitate sumptū fuerit. Quintū t̄agit' cū dī. frisca. Vinū. n. bonū debet cē friscū siue leue. qđ spumādo sonum facit & habet spumā tenuē de facili labile. & ī medio existente. siue qñ in eo mouent' athomi. Vinū. n. nō istius dispositionis pendulū dici debet: & maxime si nō sonat uel corpora athomalia nō hēat: uel debet dici debile uel limphatū si spumā hēat cū magnis ampullis: uel ad latus cipi spuma diu maneat.

In hoc textu ponit' unū documētū de uinis. Et est q̄ uina cādida & dulcia

Sunt nutritiua plus dulcia candida uina.

ceteris paribus uel nutriunt reliqs uinis. Et istud uoluit Cōstā. loco p̄all. & idē uult Aui. in. i. c. de regimine aq̄ & uini. ubi dicit. Vinum quoq; grossum qđ est dulce. est melius illi q̄ uult cē pinguis: Et rō ē q̄a uina dulcia uehemēter a mēbris attrahunt' pp̄ eorū dulcedinē cui natura cōgaudet. nā dicit Aui. ii. can. trac. i. c. iii. opationes aut' dulcis sunt digestio & lenificatio & multiplicatio nutrimenti. & natura diligit ipsum. & uirtus attractiua attrahit ipsum: Et licet iste textus uerificet' de oī uino dulci: eligibile est tñ uinū moderate dulcedinis. & nō dulce in sumo. sicut uinū qđ uulgo muscadellū siue muscadellū dī: q̄a tale corrūpit sanguinē. Cuius rō est: q̄a natura rapit auide

tale uinū a stomacho ad epar prius q̄ digerat' qđ ī co est utile chilificationi & aq̄ maturet' eius supfluitas: pp̄ delectationē eius maximā ī cōnaturalitate dulciū: & sic replet sanguinē aquositate indigesta: ex q̄ reddit' aptus ebullitioni & putrefactioni. Et istud ē intelligēdū est de aliis cibis dulcibus in sumo: Pro maiori noticia sciēdū est q̄ ex usu uini dulcis aliorū nutriētū dulciū tria timent' nocumēta: & maxime his q̄ ad ea p̄ni sunt. Primū est fastidiū p̄pterea q̄ dulcia suis caliditate: & humiditate leniūt & applanāt orificiū stomachi iducentia illic dispositionē cōtrariā inanitioni & corrugationi q̄ sunt cā famis. Secūdu est uelocitas inflammationis eorū & cōuersionis ī colerā. nā res dulces cōueniētissime sunt in generatiōe colere. Et pp̄ hoc mel plus oibus rebus generat colerā: qm̄ ipm̄ est dulcius oibus rebus: & post ipm̄ uinū dulce: ut hēt Gal. in cō. illius can. iii. parti. regiminis acutorū. Mentē leuius p̄cutit. Et hinc est q̄ iducit sitim nec cōuenit fabricitatibus: nec ēt colericis. ut ibidē dicit Gal. Tertiū est opilatio epatis & splēis: q̄a dulcia trahunt' ab eis cū fece pp̄ magnā delectationē quā hēt eis: & maxime epar aq̄ digerat' q̄re illic leuiter iducūt opilationes: coopante ad hoc substātia grossa: ī q̄ fundat' sapor dulcis scđm Aui. ii. cano. trac. i. c. iii. Et hinc est q̄ uinū dulce minus est urine puocatiuū q̄ alia uina. Et cōtra ista tria nocumēta summe ualēt acetosa: q̄a appetitū sua acetositate puocāt & sua frigiditate inflammationē p̄hibent & subtilitate sue substātie opilatiōes apiūt. Notādū īsup q̄ licet uina dulcia & alia nutriētia dulcia opilent epar & splenē: dēcopilat tñ ipsum pulmonē. Et rō q̄re nō opilant pulmonē sicut epar & splenē est: q̄a a dulcibus in trāsitu suo p̄ meri nil nisi subtile ad ipm̄ resudat. & sanguis genitus ex rebus dulcibus ad pulmonē uenit iā purificatus ī epate prius & corde subtilatus. Et istud uult Gal. in cō. illius can. iii. parti. regiminis acutorū: dulcis potus. Item uina dulcia minus inebriat scđm Ipo. iii. parti. regimi-

nis acutorum: canone illo mentē leuius pcutit q̄ reliq̄ fortiora uina: ex
p̄dictis cōcludi pōt q̄ si bibat̄ uinū rōne nutritionis corpis restau/
rationis & ipinguationis. sicut cōtingit ī his q̄ macri sunt: siue natu/
raliter siue accidētaliter: tūc uina dulcia & grossa sufficiēter colora/
ta. Talia. n. uina sunt sufficiēter nutritiua & depditi restauratiua: &
corporū ipinguatiua: uñ cōueniētiōra sunt ad ipinguādū corpa ma/
cra. Et p̄ oppositū si intēdamus nō nutritionē nec depditorū restau/
rationē nec ipinguationē ut cōtingit in his q̄ sunt multū carnosī &
pingues: tunc cōpetunt uina subtilia nō dulcia: sed sapore amabili
odorifera ad albedinē declinātia sufficiēter fortia eligenda sunt. Si
uero deū uinū ad sitis extinctionē tū uinū albū subtile debile est eli/
gibilis. tale. n. uinū magis humectat & ifrigidat: & p̄ cōsequēs me/
lius extinguit sitim: & q̄to sitis est maior rāto tale uinū est cōueniē/
tius. Si uero uinū deū ad spiritū cōfortationē & repationē & uirtu/
tis cōfortationē: tūc debet dari uinū subtile odorifex: saporis dele/
ctabilis: mediocris coloris: sufficiētis fortitudinis: & tale uinū debet
sumi cū pauco cibo: & debet esse depuratū ab utraq; supfluitate: &
debet sumi pauca q̄titate. Si uero intēdamus pectoris & pulmonis
mundificationē & uentris laxationē. tūc uina mediocris substantie
sapore dulcia sunt magis eligibilia.

In hoc passu po
nunt duo nocumē
ta nimie potationis
uini rubei. Primū ē
q̄ nimia bibitio uini rubei cōstipat uentrē. i. duos facit recessus seu
difficulter h̄re egestionē. Cuius cā secundū aliquos est: q̄a tale uinū
rubeū plus ceteris paribus ē calefactiuū & magis nutritiuū. In quā
tū. n. eius plus est calidū magis exsiccat: & iquātū magis nutritiuū
auidius a natura retinet. Pōt tñ textus itelligi de nimia potatiōe ui/
Si uinū rubeū nimiū q̄nq; bibatur.
Venter stipatur: uox limpida turbificatur.

ni rubei stiptici aut pōtici: ex q̄ stipticat̄ & cōstipat̄ uēter p̄ stipti/
citatē & ponticitatē uini. Circa istud tñ sciēdū ē q̄ si exhibeat̄ uinū
ad stomachi & uiscerū cōtētiue fortificationē eligemus uina grossa
pontica uel stiptica rubea uel nigra sicut cōtingit in h̄ntibus fluxū
uētris p̄ debilitatē cōtētiue stomachi: & istud uult Ipo. iiii. parti. re/
giminis acutorū. can. illo palmeus qdē & niger: & sifr Gal. i. cō. illi.
Sed si intēdamus cōfortationē digestiōi cōpetunt uina subtilia uel
mediocria in substātia & colore boni odoris & cōuenientis saporis
& sufficiētis uigoris aliqualis stipticitatis. Secūdum est exaspatio
gutturis siue raucedo quā inducūt aliq̄ uina intēse rubedinis p̄ co/
rū siccitatē & terrestitatē. Et istud nocumētū ē cōtingit ex uinis
rubeis patrie barbātie p̄ eorū stipticitatē & terrestitatē: & maxie
q̄n musta sunt uina p̄dicta istud nocumētū secūdum cōtingit: non
tñ primū: q̄a mustū magne rubedinis solet iducere uētris fluxū p̄
feces suas terrestres cū eo mixtas q̄ sui mordicatōe mordicat̄ intēsti/
na: ex q̄ mordicatione fluxus uētris causat̄: & tale uinū nō debet bi/
bi mustū. i. q̄diu fuerit turbidū & bulliēs: quia ex quo ipm ē mordi/
cans p̄ suas feces terrestres: ab eo ēt elcuat̄ fum⁹ mordicās: qui ad
cerebrum ueniēs sui mordicitate mordicat oculos atq; rubificat: Et
istud ēt itelligēdū est de istis mustis patrie barbātie siue rubeis siue
albis p̄ eorū terrestitatē: Cā aut̄ q̄re iste fumus ē mordificatiuus
est: quia uinū a quo dissoluit̄ est mordificatiuū. Jam ut dicit Gal. i.
pti. amphorismo. in cō. illius ampho. & qui crescūt quicquid a qui
libet re dissoluitur ei unde dissoluitur necesse est ut assimiletur.

In hoc textu po
nuntur sex medicie
ualentes cōtra uene
nū. Prima ē allcum
qd̄ maxime ualet cōtra nocumenta puenire solentia ex mala aq̄: &
Allea: nux: ruta: pira: raphanus: & tiriaca.
Hec sunt antidotū contra mortale uenēnū

maxime ualet cōtra potū male aq̄: de quo dicit Scrap. & Aggre. c. de eo q̄ q̄a sumit alleū & post bibitur aq̄ corrupta nō nocet aq̄ illa potā: & idē innuit Aui. ii. can. c. de eo: & in. i. c. de cōseruatiōe iter agētis a nocumēto diuersarū aq̄. Et istud idē ēt opat̄ cepe: ut uult Aui. ii. can. c. de eo: & sic pōt cōprehēdi sub alleo: de eo ēt dicit Aui. in. i. loco p̄ali. q̄ cepe est ut tiriaca malaq̄ aq̄: & maxime cū aceto: q̄ cepe est subtiliatuū icisiuū absterſiuū cū stipticitate & apert fortiter. ut uult Aui. ii. can. c. de eo. Et est calidū in tertio: q̄re calefacit malas aq̄s phibēs ne sua frigiditate stomacho noceant: & subtiliat grossas faciēs eas cito penetrare. Et acetū huic pmixtū uigorat uirtutē eius ī subtiliatione & penetratione aq̄rū & phibet a siti quā inducere solet cepe comestū. Et eadē rōe uerificat̄ de alleo. Et ergo ēt dicit Aui. i. i. primo loco p̄ali. q̄ allea comedēda sunt aq̄s grossas & turbidas: q̄a subtiliat eas cito descēdere faciūt & phibēt ne stomacho nocēt & intestinis: & ne uenas opilet. alleū p̄terea comestū añ iter & post hoc: ex melioribus rebus est: & cōuenientiorib⁹ illis qui ueniūt ab aere frigido uel q̄ uadūt ad eū: ut innuit Aui. i. i. c. de regēdo iter agētē ī frigore & congelatū. Et ex isto s̄ quit̄ q̄ alleū multū ualet iter agētibus & p̄ diuersas terras eūtib⁹ potibus utētibus: iuxta illud metricū: allea qui mane ieiuno sumpserit ore: Hūc ignota rū nō ledit potus aquarū: nec diuersorū mutatio facta locorū. Valet p̄terea alleū ad pūcturā uermiū uenenosorū & morsum serpētū q̄a bibit̄ cū uino: q̄d̄ Aui. ii. can. c. de eo se dicit fuisse exptū: & cōfert ēt morsui canis rabiosi & q̄a fit emplastrū ex alleo & foliis ficus & cimino sup̄ morsum migalis cōfert ut ibidē dicit Aui. Cepe uero secundum Aui. ii. can. c. de eo cōfert ēt morsui canis rabiosi cū liniē sup̄ ipm aq̄ eius aut emplastrat̄ ex eo cū sale & ruta: & cepe q̄d̄ comedit̄ expellit nocumētū uētositatis uenenosorū: Et dixerūt quidā q̄ ipsum generat in stomacho hūorē humidū plurimū frāgētē no-

cumentū uenenosorū: notādū est circa istud q̄ alleū & cepe & sifr̄ ēt porrū uia cibi nō cōpetūt tēpatis corpibus nec calidis: & spār̄ cruda: parū. n. nutriūt & male nutriūt: generāt sanguinē acutū & pungitiuū: grossos humores tñ subtiliat & uiscosos incidūt: & postq̄ de cocta sunt: p̄dūt pungitiuitatē: & adhuc remanet uirtus incisua & subtiliatua: un̄ magis cocta cōpetūt q̄ cruda. Porri. n. sunt calidi & sicci & dāt corpi alimētū illaudabile & oculis nocēt & generāt sanguinē nigrū melācolicū: & somnia terribilia & neruos ledunt rōne pungitiuitatis eorū: nocent dentibus & gingiuis: & nullus colericus nec melācolicus eis utat̄: & spār̄ crudis. Cepe calide sunt & habent humiditatē sup̄fluā terrēstrē cū humiditate aquosa subtili idigesta: Si comedant̄ cruda generāt in stomacho malos humores & putrefactibiles & corruptibiles: & inducunt somnia mala & terribilia & dolorē capitis: & nimius usus earū disponit hoīem ad memoriā dependā & pturbat intellectū & p̄ducit ad dementiā. sed si comedant̄ cocte cū aqua laudabiliū carniū laudabilr̄ iuuāt digestionē & minuunt̄ earū nocumēta & tēpāt cibaria frigida cū q̄bus decoquunt̄: sed melius est eis nō uti. Allea calida sunt & declināt ad aliq̄lē humiditatē. sed minus q̄ cepe: ualent cōtra uētositatē: & ualēt ī tussi: & bñ scire facit̄: sed nocēt uisui & dolorē capitis inducūt: & sunt tiriaca rusticorū: Et sic p̄dicta solū cōueniūt his q̄ fleumaticū aut grossū uiscosum humorē habuerit. Colerici uero a p̄dictis abstinēat. Secūda est nux de qua dicit Aui. ii. can. c. de ea q̄ ipsa cū ficibus & ruta est medicina oibus uenenis & ex ea cū cepe & sale fit emplastrū sup̄ morsum canis rabiosi. Et istud maxime intelligit̄ de nuce sicca añ cibū sumpta mō p̄dicto. Et circa istud ulterius sciendū est q̄ nuces sicce peiores sunt recētibus & humidis: q̄a sicce magis unctuose sunt: rōne cuius in colerā cōuertunt̄: & iducūt capitis dolorē & oculos turbāt: & uertiginē generāt: & spār̄ sumpte post cibū & lingue

paralifim inducūt uomitū puocāt & uescas in ore faciūt. Et hñtes stomachū colericū maxime debēt euitare nuces siccas: & q̄to ātq̄ res tāto peiores sunt. Recētes aut minus male sunt: q̄a nō sūt tante unctuositatis: & iō nō generāt dolorē capitis aut uertiginē & filia si cut sicce: & rōne humiditatis lubricatōis laxāt uētrē & si aliquātu / lū torreat & comedant post cibū: cōprimūt cibū sumptū. Et sic patet q̄ nuces recētes sunt magis cōueniētes corpibus sanis q̄ sicce Tertia est ruta de qua dicit Aui. ii. can. c. de ea qua resistit uenenis. & postea subiūgit. Et q̄ sibi timet ne in potu sumat uenēnū & pun gi a uenenosis bibat de semine eius pondus dragme unius cū foliis suis cū uino: & pprie si bibit cū nuce & bolo oib⁹ cōtritis & cōmix tis. Et dicit Ari. in lib. de aialib⁹ q̄ cū mustela uult pugnare cū ser pēte siue cū bufone: ipsa comedit rutā ut itēficiat eū: q̄a odor rute est inimicus ueneno: uñ comestio rute cū ficibus & amigdalibus dul / cibus in mane p̄seruat a ueneno. Notandū circa istud q̄ duplex est ruta q̄dā domestica & alia siluestris. Domestica melior siluestri est: q̄a siluestris & maxime sicca. calida & sicca est in quarto gradu. q̄re plurimū sumere de ea est p̄nitiosum. Domestica uero humida: cali da & sicca est in secūdo gradu. sicca uero in tertio. & est incisua re solutiua carminatiua uētositatū: & istud maxime cōuenit sicce. Nā dicit Scrap. c. de ea. q̄ est de rebus magis cōferētibus inflationibus idest uētositatibus: sed in humida est inflatio. Itē ruta uehementer acuit uisum: & pprie succus eius cū succo feniculi & melle collirio facto ex ea aut comesta ut dicit Aui. ii. ca. c. de ea. Quia tñ i succo rute q̄dā est bauracitas nocēs oculo: iō ruta pōt applicari oculo uē tilādo: ita q̄ solū uapor siue fumalis euaporatio eius & nō substātia ruta ad substātie oculi ptingat. Quarta est pira de q̄bus di. Aui. ii. can. c. de eis q̄ sunt cura fungorū mortificatiū. Et q̄n quoquunt isti fungi cū piris minorat nocumētū ipsorū. Vel pōt iste tex. uerificari

de piris aromaticis q̄ sui aromaticitate spūs cōfortarēt & sic nocu / mētū ueneni repellerēt: q̄nta ē raphanus de quo dicit Aui. ii. can. c. de eo. q̄ cōfert morsui uipe: & cū nino morsui cornute ē: Et semen eius cōfert ueneuis & uermib⁹ uenenosis. Et si ponatur fructus eius sup scorpionē morit & aq̄ eius est expta in hoc: & est fortior. Et si momorderit aliquē scorpio q̄ raphanū comederit nō nocebit ei. Et cōfert ēt puocatiōi q̄ fit a fungis mortiferis. Vel pōt dici q̄ raphan⁹ ualeat cōtra uenenū: q̄a puocatiuus ē uomitus: & sic p uomitū stoma chus purgat a malis humoribus si q̄ i eo sint. Et circa istud sciēdū ē de raphano & radice q̄ sunt ppinq̄ i cōplexiōe q̄ nocēt corpib⁹ co lericis generāt. n. sanguinē acutū & pūgitiuū: Et raphanus est ma / lus stomacho faciēs cructuare: & generat humorē grossum: & si di gestiua sit debilia generat humorē crudū hēt tñ uirtutē subtiliari / uā & incisua: q̄dā aut comedūt radicē & raphanū post alios cibos ad cōfortādū digōnē. de quo admirat Gal. Vñ ueq̄ est q̄d experien tia docet. Et dicūt sapiētes medici q̄ si comedant post aliū cibum iuuāt ad digōnē & descēsū eius & uētrē laxāt. Sed si comedātur ante aliū cibū ipellunt ad supiora & uomitū inducūt: bonū est at q̄ comedāt cū aceto & sale post alios cibos & in modica quātitate. Vex est tñ q̄ oculis nocēt & capiti. Ra. uero in almā. di. q̄ raphan⁹ lōgā faciēdo morā i stomacho incidit flcuma. cuius folia cibū dige rūt & appetitiuā adiuuāt q̄n parū sumit de eis. Sexta ē tiriaca. que a toto ḡne ualeat cōtra uenenū. & iō ualeat tā rōabilib⁹ q̄ brutis cōtra uenenū tā frigidū q̄ calm: Et sub tiriaca pōt cōphēdi metridatū q̄d sile opat. De tiriaca. n. di. Aui. vi. i tra. iii. c. i. Scias q̄d canō maxius i curatōe ueneni ē cōfortatio caloris inati & exercitatio ipm expelē dū sicut facit tiriaca. De tiriaca uero & metridato filis di. Aui. vi. i tra. i. c. d. medicis cōib⁹ ad uenena sūt medicie q̄ cōtrarie sūt ueneno q̄re nō pmittūt ipm puēire ad cor & sūt sicut tiriaca & metridatū.

In hoc textu no Aer fit mundus habitabilis ac luminosus
tant q̄ttuor docu/ Nec fit infectus nec olens fetore cloace.
mēta circa electio/
nē aeris habitabilis quorū primū ē q̄ hō debet eligere aerē mūdū. i.
nō infectū uaporibus qa aer imūdus alterat cor secundū cōplexio/
nē illius qd̄ sibi cōmiscet: inuit Haly. i. tegni i. cō. illius can. Oīa hoc
enī & c. secundū est q̄ hō debet eligere aerē luminosum. aer. n. turbi/
dus iducit in corpe tristitiā & pigritiā: qa aer turbatus cōmiscet hu/
mores: & turbidus ad cor puenit: quare ex ipso & humoribus grossi
& turbidi generant spūs animā tritificātes & pigriciē inducentes.
Nihil est ergo qd̄ magis iocūdū facit hoīem atq; minus grauē quā
in claro aere ambulare uel mane surgere. Tertiū est q̄ hō debet ui/
tare aerē infectū cuiusmodi est aer in quo fiūt strages: cōiter. n. i. lo/
cis in qbus p̄cessit maxima hoīum iterfectio sequit̄ pestis & in locis
uicinis: aer. n. ifectus qñ ispirat ificit spūs i nō corpe. Q uartū ē q̄
hō debet uitare fetorē cloace. Et p hoc inuunt̄ infectiōes particula/
res aeris. Cuiusmodi est infectio aeris latrinaꝝ uel foueaꝝ quo que
uel locorū in qbus proiciunt̄ cadauera mortua & ossa mortuorū: &
aeris uicini aq̄ i q̄ putrescit linū uel canapus: aer. n. taliter ifectus in
ficit spūs nri corporis & maxime cerebro nocet. Et hinc est qd̄ dicit
Aui. ii. in doc. ii. c. ii. Et aer qd̄ dū est tēpatus & clarus neq; substā/
tia extranea cōplexioni spiritus cōtraria ei admiscet̄ est sanitatē effi/
ciēs & ipsam cōseruās: & cū mutat̄ cōtrariū sue opationis operat̄.
Et pro maiori declaratione p̄dictorū sciēdū est q̄ aer necessarius est
in regimine sanitatis dupliciter. Primo qd̄ pp refrigerationē cor/
dis. Secundo pp expulsionē fumosaꝝ supfluitatū tribulantiū spiri/
tū & calorē inatū: sicut. n. in exterioribus nos uidemus qd̄ gnis sine
euētatione aeris suffocat̄ & extinguit̄: sic ēt imaginari debemus qd̄
spūs & calor inatus indigēt aere ipsum nutriente cōseruāte & ob/

tempante. Obtēperatio igit̄ calor̄ innati fit p aeris attractionē &
ei⁹ deputatio fit p aeris expulsionē: primū qd̄ fit p motū attractio/
nis & secundū p motū expulsionis: si igit̄ aer attractus fit fetidus & i/
purus corrūpit̄ calor & spiritus innatus aer igit̄ debet eē bone sub/
stātie cui nō admiscet̄ aliqd̄ ex uaporibus nec fumositate extranea
nō. n. debet eē aer turbidus nec nebulosus nec malis uaporibus: ad
mixtu: hic. n. aer humoris cōturbat & aīum cōtristat ut dictū ē. Et
debet eē discoopi⁹ celo & nō inter parietes & tecta constrictus: &
ut sit ad unū dicere: maxime euitādus est aer inclusus & nō euenta/
tus. Veꝝ ē tñ q̄ tpe epidimie in quo accidit aeris putrefactio cōis
eligēdus est aer inclusus. Vñ tpebus illis bonū ē manere i domibus:
& tenere fenestras clausas ne aer putrefactus igrediat̄: sed alius aer
discooptus melior existit. Euitādus ē p̄terea i regimine sanitatis aer
cui miscent̄ uapores lacuū & pfunditatū aquā putridā cōtinētū.
& oleꝝ taliū q̄lia sunt caules & eruca & silia: & arborū uiscositatum
malax: q̄les sunt ficus & nuces. Amplius eligēdus ē aer in quo suf/
flant uēti ex terra alta uel equali. Et multū ēt sollicitari debemus q̄
aer nō excedat in aliqua q̄litate primax. s. caliditate frigiditate hu/
miditate & siccitate. Quod si forsan cōtigerit. obtēperet̄ per artē.
q̄tū possibile est. Et ista colligunt̄ ab Aui. ii. i. doc. ii. c. diuersis.

In hoc textu po/
Si tibi serotina: noceat potatio uini nit̄ unū documētū
Hora matutina rebibas: & erit medicina. & est q̄ si quis male
ualuerit ex sūptione
uini de nocte siue tpe serotino: talis in crastino debet iterato sumere
uinū. Vñ poratio uini nocturna pōt inducere ebrietatē siue sit imp̄
matutinā: uel p̄t iducere sup calefactionē corpis si uero iducat sup
calefactionē corpis tūc maxius error ē de mane iteꝝ sumere uinū:
qa est addere ignē igni: si uero hō icurrat ebrietatē cū aliquali nau/

leat: tunc de mane bonum est sumere uinum quia ex sumptione uini: de facili tunc puocat uomitum: ex quo sequitur mundificatio stomachi: quae mundificatione facta: de facili cessat nocuum ebrietatis & nausea. Et pro hoc consulit Ipo. semel in mense inebriari. ut ex ebrietate puocet uomitum: quod est maxime preseruatius ab egritudinibus chronicis. i. longis & malis: si etiam ex potatione uini nocturna ledat aliquis: & hoc pro incosuetudine potandi uinum tunc de mane potest concedi uinum ut assuescat: & sic minus ledit a sumptione uini. A consuetudine. minor fit lesio ut uult Ipo. ii. Amphorismorum: ibi. Ex multo tempore consueta &c. Si uero ex potatione uini nocturna sequatur sitis matutina illa est mendosa quae curatur potatione uini magis tamen sedatur potatione aquae: Et quia iam dictum est de lesione & sumptione uini. sciendum est quod homo debilis cerebri & etiam cuiuscumque alterius conditionis summope cauere debet a frequenti ebrietate. Frequens ebrietas secundum Aui. in. i. c. de regimine aquae & uini inducit sex incommoda in corpore humano: quorum. Primum est corruptio complexionis epatis: quia uinum superflue bibitum ad epatum ueniens uel superflue resouit calorem ipsius: unde amittit uirtutem sanguificam. & loco sanguinis generat aquositates efficietes ydropisim uel incendit epatum & humores eius unde generatur lepra uel mania. Secundum est corruptio complexionis cerebri propter assiduam eleuationem fumorum uini ad ipsum: disponendum calidum cerebrum manie & frenesi: & frigidum epilepsie litargie apoplexie & subeth. Tertium est debilitas nervorum: uidemus. n. bibulos inebriari solitos tremere caput & membra: non solum in senio: sed et in senectute & iuuetute quoniam. Quartum est egritudines nervorum sicut spasmus & paralisis: quia uinum superflue acceptum sepe in stomacho acceptum efficit: quod ualde nocet nervis. Sepe quoque conuertitur ex defectu digestionis in aquositates indigestas quae nervos remolliunt. Et sepe ducit humores grossos ad nervos quibus distendunt uel contrahunt. Quintum est apoplexia propter humiditates cerebri multiplicatas a uino: ita

ut totaliter opilet uias spirituum animalium a cerebro in membra. Sextum est mors subitanea dum. s. stertedo & dormiedo uie anhelitus multitudine uini uel humiditatum ex eo generatarum clauduntur & ebrius suffocatur. Et licet uinum imoderate sumptum praedicta inducat nocuum: moderate tamen sumptum multa inducit iuuamenta. Tagit. n. Aui. c. pall. quoniam eius iuuamenta. Primum est quod est bonus cibi penetrator in toto corpore. i. facile efficit penetrationem cibi cui immiscetur ad omnia membra sui caloris subtilitate & conuenientia in proprietate occulta. Secundum est quod incidit in fluxum. & hoc suis calore & subtilitate substantie: resouit ipsum coaptando expulsionem uias apiendo: & naturam confortando ad expulsionem. Tertium est quod incidit coleram rubeam in urina & aliis euacuationibus ut sudore egestione & resolutione insensibili. Et istud intelligendum est de uino subtile subruceo uel albo quod uel debile sit ex natura sui uel fortiter lymphatum. Alioquin multiplicaret coleram per conuersionem ipsius in eam & super calefactionem epatis ab eo. Quartum est quod facit melancoliam: quae grossa est & tardi motus facilius labi per cannales proprios ab epate ad splenem. & a splene ad os stomachi: & tandem a corpore cum fecibus exire: & flectit seu reprimit nocuum melancolie propter contrarietatem in complexionem & modo substantie & in effectibus. Nam melancolia tristitiam pusillanimitatem & auariciam parit. Uinum uero gaudium audaciam magnanimitatem: & liberalitatem. Quintum est quod resouit omnes modos seu species latitudinis: nisi multa qualitas extranea fuerit eis sociata: quia uinum resolutos spiritus abunde reparat. uirtutem confortat: humiditates relictas in musculis: nervis cordis & iuncturis tollit aut minuit. Et si fuerit opus humectatione ut in lassitudine arefactiua uinum uelociter humectat dummodo lymphetur. Preter haec autem iuuamenta plurima alia inducit. Omnium. n. uelociter & subito nutritiuum est uinum calorem & spiritum naturalem confortat: & totum corpus calefacit: ingenium clarificaturam conpescit: tristitiam remouet: libidinem incitat: & super omnes potus. semicrudos humores digerit. Et ut sit ad

unū dicere. Vinū reddit hoīem uirilē & secūdū aiām & secūdū cor-
pus: unde ceteris paribus nō bibētes uinū sunt effeminati respectu
bibentium uinum.

Hic primo po- Gignit & humores: melius uinū meliores.
nit unū documētū Si fuerit nigrū: corpus reddet tibi pigrum
de uino: & est q̄ ui Vinū sit clarūq̄ uetus subtile maturum
nū melius meliores Ac bene limphatū salies moderamine sūptū
generat humores &
cā est: q̄a quanto massa humorū est melior tāto humores ex ea geniti
meliores esse debēt. Deinde subdit q̄ uinū nigrū inducit pigriciā in
corpe. Et cā est q̄a uinū nigrū grossius & terrestrius est. reliq̄s ergo
spiritus ab eo geniti grossi sunt. Iuxta aliā auctoritatē Gal. prius al.
Quicqd̄ de aliq̄ re dissoluit ei unū dissoluit necesse est ut assimilet
spūs aut grossi faciūt corpus graue siue pigrū. Deinde ponunt .vii.
documenta circa electionē uini. Primū est q̄ debet eligi uinū clarū:
tale. n. q̄a subtile est spūs subtiles & claros generat. Scdm̄ ē q̄ debet
esse uetus idest nō nouū: nouū. n. uinū siue multū ceteris paribus fa-
cilius inebriat: fluxū uētris puocat: atq̄ colicā iducit &c. accidentia
posterius dicēda ibi. Impedit urinā: nec est itelligendū q̄ uinū oīno
debet eē uetus: tale. n. secundū Aui. in. i. c. de regimine aq̄ & uini: est
q̄si medicina: & nō sicut potus. i. magis inest ei uirtus alternatiua cor-
poris ad caliditatē & siccitatē q̄ uirtus alterabilitatis a corpe p̄ opus
nutritionis & est pauci nutrimenti q̄a est spoliatū a fece & a uiridita-
te quā p̄habuit & pene ignē factū: pp̄ qd̄ in Aggre. scribit̄. c. de uite
auctoritate Gal. q̄ est calidū & siccū in tertio gradu. Tertiuū ē q̄ ui-
nū debet eē subtile. Subtile. n. uinū multos spiritus p̄creat atq̄ sub-
tiles: grossum autē grossos. Quartū est q̄ uinū debet eē maturū &
nō stipticū. Vinū. n. stipticū abscindit oēs spēs euacuationis: ut uult
Gal. i. cō. illius can. iii. particu. regiminis acutorū. Sciendū etiā &c.

Et ergo nocet corpibus indigētibus euacuatione per urinā & oibus
mēbris superioribus: ut ibidē ē dicit Gal. Vex̄ est tñ q̄ uinū stipticū
cōueniēs est infirmitatibus accidētibus ī intestinis: ut ibidē di. Gal.
& etiā supius dictū est remouet tñ stipticitas a uino per multā cō-
mixtionē aq̄: ut ibidē ē uult Gal. Quintū est q̄ uinū debet eē lim-
phatū: q̄a p̄ hoc remittit uinū a sua fumositatē: & sic min⁹ inebriat.
Et istud est uex̄ de uino subtile. Vinū tñ grossum si limphet̄ citius
inebriat: q̄a p̄ hoc subtiliat̄ & magis fumosum efficit̄. Et de isto ui-
no intellexit Aui. qm̄ di. in. c. de regimine aq̄ & uini q̄ uinū limpha-
tū citius inebriat q̄ uinū purū. Sextū est q̄ uinū debet eē saliens cū
ppinat̄. & est de conditionibus boni uini prius dictis. Septimū est
sumptū ex cōditione bibētis & nō uini & est q̄ uinū debet tēpate
sumi. q̄a tēpate sūptū acuit ingeniū. & inducit iuuamēta prius nar-
rata. Ex p̄dictis oibus cōcludi pōt q̄ uinū eligibilis & melius ī sa-
nitatis regimine est uinū mediū seu eq̄le iter uetustatē & nouitatē:
& est clarū ad rubedinē trahēs bonū hēns odorē & eq̄lis saporis qd̄
nec acre. nec acutū. nec dulce sit. qd̄ nō fumosū nec grossū nec ual-
de subtile. sed ad subtilitatē declinās: qd̄ ē iter fortitudinē & debili-
tatē obtinet mediocritatē. qd̄ ē nō creuit in saxosis & lapidosis mō-
tibus. nec in terra simplr̄ plana & arabili sed ī terra montuosa uer-
sus meridiē discoopta. & in regione nō nimis calida nec nimis fri-
gida. Et ista partim colligunt̄ ex Aui. in primo loco p̄all. Circa regi-
men uini quo ad etates notāde sunt tres regule q̄s ponit Aui. in pri-
mo loco p̄all. Prima est qd̄ dare uinū pueris ī potu ē sicut ignē ad-
dere igni ī lignis debilibus: eo q̄ pueri uchemēter rari sunt. & de fa-
cili inflāmabiles pp̄ abundantia sui caloris inati & sunt debiliū ner-
uorū: & debilis cerebri: q̄re ledit eos multipliciter uinū & inflāmatio-
ne facili & pcussione cerebri & neruorū sua penetratione facilima
& fumatiōe copiosa. Cū igit̄ pueris uinū ī potu dat̄ calor eius inflā-

mabilis calori pueri inflamabili addit in corpe pueri. qd est pauce re
sistētie. sicut debile lignū uel arundo sicca uel stipula arida an facie
ignis. Secūda regula est qd seni semp pōt dari uinū i potu q̄tū tolle
rare pōt sine nocumēto. s. q̄tū appetit appetitu naturali & regulato.
Sicut. n. ueteres ocree aride & rugate renouant olco: leniunt & ap
planant: sic corda senū potu uini electi: sicut uini beluacēsis. Senes
enī frigidi sunt & a uino calefiāt: & habēt spūm tristē & abūdāt in
melācolias: sed uinū exhilarat eos & melācolias reprimat. cōiter male
dormiūt. uinū uero puocat i eis somnū. Ad opilationes pni sunt: q̄s
uinū aperit. eas p̄hibet: Et sic sicut uinū est pueris cōtrariissimū. ita
senibus utilissimū. Tertiū est uinū tēpate dādū est iuuenibus. tēpa
te qdē secūdū mensurā q̄titatiuā & decentē limphationē. Licet. n. iu
uenes sint calidi sicut pueri. tñ habent mēbra solidiora. neruos & ce
rebrū fortes qbus potēter resistunt nocumētis potus uini. Cōsequē
ter ēt dicit ex potu uini sobrie sumpti iuuamēta plurima: uidelicet
educationē colere. corpale robur. & igeniū acumē. abūdātiā spiritūū
subtiliū & paruoz.

In isto tex. ponū Non sit acetosa ceruisia sed bene clara.
tur qnq; circa electi De ualidis cocta granis satis ac ueterata
onē ceruisie. Quo
rū. Primū est qd debet eligi ceruisia nō acetosa: qd acetosa nocet sto
macho. Acetū. n. nocet neruis secūdū Aui. in pluribus passib⁹. Iam
stomachus est mēbrū ualda neruosum. & hoc quo ad eius orificiū.
Secūdū est qd ceruisia debet eē clara: qd turbida opilat atq; calculo
sis nocet nimiū. ipinguat ac inflationē iducit: atq; breuitatē anhel
tus: & est multoz fleumatū generatiua. Tertiū est qd debet eligi cer
uisia de bonis granis non corruptis. s. de optimo ordeo: tritico: siue
aucna: qd quanto grana sunt meliora: melior ex eis generat humor.
Quartū est qd ceruisia debet esse bona cocta: qd melius digerit &

amicabilius a natura recipit: & nocumēta q̄ pueniūt ex bibitione
eius melius tolerant. Ceruisia. n. nō bñ cocta uētositates in uētre in
ducit tortionē inflationē atq; colicā. Quintū est qd ceruisia debet eē
antiq̄ & a fecibus mūdāta nō nimiū recēs: Recēs. n. ceruisia iducit
eadē nocumēta q̄ ceruisia nō bñ cocta: & cū hoc de se facillime in
ducit strāguiriam:

De qua potet stomachus nō inde grauctur. Hic ponit unū
documentum circa

usū ceruisie. & ē qd utens ceruisia debet ea uti tēperate sic qd nō gra
uet stomachus uel inducat ebrietas. Ebrietas. n. q̄ ex ceruisia puēit
deterior est ea q̄ ex uino est & magis durans cū de ceruisia fumi &
uapores eleuati ad caput sunt grossi: q̄re minus resolubiles sunt quā
q̄ ex uino eleuant. Et est hoc sciēdū qd i principio prandii uel cene
ceteris paribus utilius est icipe suū potū a ceruisia quā a uino. Cui⁹
cā est: qd i principio mense corpus est famelicū: & sic stomachus an
principiū sumptionis cibi famelicus erat: & sic traxit supfluitates
a mēbris. Si ergo uinū i principio mēse daret ex quo natura maxi
me trahit uinū: qd de se maxime nutritiū ille superfluitates. s. a sto
macho tracte simul cū uino ad ptes corpis traherent: sed natura nō
ita auide trahit ceruisiā. Siñ ceruisia lauat humores adhrētes ori
ficio stōachi. Et pp illā cām medici cōsulūt qd i maxia fame debeat
prius puocari uomitus q̄ cibus sumat ut ille supfluitates a stōacho
famelico tracte euacuent ne cōmisceant cū chilo. siñ timens siti ex
nimia potatiōe uini d̄bet bibere ceruisiā. Ipa. n. siti mēdosā reprimat

In hoc passu de
Terminat de quanti
tate cibi sumēdi se
cūdū diuersitatē tē
porz. iiii. ani q̄ sunt
Temporibus ueris: modicū prādere iuberis:
Sed calor estatis dapibus nocet imoderatis
Autūni fructus: caueas ne sint tibi luctus
De mensa sume: quantū uis tempore brume

uer. estas: autūnus: & hyems: & dicit tex. Primo q̄ tpe ueris debem⁹
modicū prādere. i. paucū sumere cibū. Et idē uult Auic. ii. c. doc. ii.
.c. vi. de regimine tēporū cū rectificatiōe acris. Et rō huius est ut ibi
dē ēt uult Auic. q̄ tpe hyemis pp̄ gelositatē. exercitiū prauitatē. &
resolutiōis phibitiōnē multiplicant̄ humores crudi & maxime fleu
matici q̄ pp̄ p̄portionabilitatē t̄pis tūc maxime generant̄: & isti in
interioribus corpis coadunant̄ pp̄ frigus circūstās. Ver̄ aut̄ supue
niēs istos humores crudos ī iterioribus coadunatos eliquat̄ & facit
eos currere p̄ totū corpus: q̄re natura tūc multū occupat̄ circa di
gestionē corū. Si ergo tpe ueris dare⁹ magna quātitas cibi natura a
digestione taliū humorū fleumaticorū ip̄dieret̄ & diuerteret̄: q̄a per
istos humores & magnā quātitatē ciborū nimīū grauaret̄: & sic ta
les humores ī corpe manerēt indigesti & currentes ad aliqd̄ mēbrū
illic egritudinē inducerent. Et ergo sumope cauere debemus a ma
gna quātitate ciborū ī uere: q̄a diminutio ciborū tali tpe est unū de
maxime p̄seruātibus ab egritudinibus ueris. ut uult Auic. in. i. loco
p̄alle. Et istud qd̄ dictū est maxime ueritatē habet de medio & fine
ueris & nō de initio eius: q̄a initiū eius hyemi assimilāt̄: q̄re tūc hō
pōt nutriri sicut ī hyeme. Et istud ēt itelligēdū est q̄n uer̄ iuenit cor
pus repletū humoribus fleumaticis crudis. Si. n. uer̄ iueniat corpus
tēpatū ī humoribus: cibus ī eo dādus est secūdū mēsurā caloris in
nati & resolutionē q̄ fit a corpe: q̄a tūc ablata est cā: q̄re diminueret̄
cibus: Et istud uoluit Ipo. i. ampho. dū dixit: Vētres hyeme & uere
calidissimi sunt natura & somni longissimi. In his igit̄ t̄pibus ob
lationes plures dāde sunt: etenī inatus calor est multus: nutrimento
igit̄ idiget ampliori. Secundo dicit q̄ nimia sumptio cibi nocet in
estate. Cuius cā est: quia tūc t̄pis digestiua uirtus ē debilis cū spūs
& calor inatus qui sunt instrumentū uirtutū multū sunt debiles &
par̄ resoluti pp̄ calorē extrinsecū uehementē trahētē eos ad exterio

ra: & ergo multus cibus nō posset digeri. Et circa istud sciēdū est q̄
pp̄ uehementiā resolutionis humiditātū tā substātialiū q̄ nutrimenta
liū corpis ī estiuo tpe grossior & maior cibus exhibēdus ēt si uirt⁹
sufficeret ad digerēdū talē & tm̄ sed q̄a nō sufficit una uice multū
digerere cibū par̄ sepe & sepe de eo dādū est: iuxta illud Gal. i. am
pho. cō. illius can. Et q̄bus semel aut bis. dicētis. In estate cibus mul
totiēs erit dādus & par̄. multotiēs: q̄a indiget pp̄ sepissimā dissolu
tionē. par̄ pp̄ uirtutis defectiōnē. Et licet ī estate par̄ de cibo sit dā
dū. multū tm̄ de potu pōt dari cū tūc resolutio maxima fiat & defic
catio corpis & eleuatio caloris super hūidū & plus sitiāt hō q̄ alio
tēpore. Ver̄ ē tm̄ q̄ pot⁹ uini & p̄cipue uinosi puri minuēdus ē: q̄a
tale uinū est faciliter inflamabile & calorē tā acutū est uiolēto excā
descere facit: & ergo si bibat̄ uinū miscēda ē multa aq̄. & dimittat̄
uinū uetus & forte. Tertio dicit q̄ ī autūno debemus cauere a fru
ctibus saltē illius t̄pis ut uuis persicis: ficub⁹ & silibus: uel saltē non
multū de eis comedere q̄a tales fructus generāt sanguinē dispositū
ad putrefactionē pp̄ ebullitionē q̄nā ī corpore & hūoribus faciūt:
& maxime si fuerint ī stomacho imūdo uel ī cacochimico corpe re
cepti q̄le corpus ī autūno sepius occurrit. Et sic male tūc accidunt
egritudines. s. uariolē morbili & pestilētes. Pro maiori tm̄ noticia re
giminis cibi & potus tpe autūni. sciēdū est q̄ tpe autūni debet eui
tari fames sitis & repletio multi cibi ī una hora: ut uult Ra. ī almā.
.c. de regimine corpis secūdū tpa. Vinū p̄terea qd̄ bibit̄ tpe autū
ni uehementē est limphādū ut corpus humectet & calorē reprimat:
sed nō supflue debet limphari ī tm̄ quātū ī estate: neq̄ supflue debet
tunc bibi: q̄a tūc natura debilitata nō sufficeret ip̄m regere & dige
rere & nimis limphatū calorē obtūderet & multiplicaret uētosita
tes q̄bus colica generari posset. Quarto dicit q̄ tpe hyemali debe
mus sumere cibū tm̄ quātū uolumus. i. plus quā ceteris tēporibus.

Et idē uult Aui. i. i. loco p̄all. & Gal. i. cō. illius ampho. i. pti. amph.
 Et qbus semel aut bis. ubi dicit. In hyeme multus cib⁹ & paulatim
 est dādus. Et rō huius est: q̄a calor n̄i corpis i hyeme est fortissim⁹.
 tū q̄a unicus: tū quia fortificatus p̄ antipharistēsim. i. iuxta positio/
 nem sui cōtrariū: uidelicet frigiditatis aeris n̄a corpa circūdātis. Et
 istud uer⁹ ē i corporib⁹ robustis & carnosis: & nō i raris & debilib⁹
 quia in talibus corporib⁹ frigus itēsum hyemis nō cōfortat calorē:
 sed magis debilitat. Et istud inuit Ipo. i. ampho. dicēs. Ventres hye/
 me & uere calidissimi sunt natura: & sōmni longissimi. In his ergo
 tēporib⁹ oblatiōes plures dāde sūt: quia calor est multus: nutrimen/
 to igit̄ ampliori indiget. Ex isto ē sequit̄ q̄ nutrimenta grossiora &
 durioris digestionis cōueniūt hyeme q̄ aliis t̄pibus: quia calor ē for/
 tior. Vinū autē quo utēdū est hoc t̄pe debet eē roseū nō albū cū aq̄
 pauca. Notādū hic q̄ licet cōsideratiōe habita ad fortitudinē calo/
 ris & digestiue uirtutis i hyeme grossiores & dēsiores cibi cōueniāt
 q̄a tñ corpora tūc disposita sunt ad opilatiōes & repletiones ex fleu/
 mate plurimo: nec ab eis resolutio multa fit a cōtinēre: tutius est uti
 tunc mediocribus cibis inter solidū & rar⁹: grossum & subtile sicut
 carnib⁹ edi uituli & mutonis lucis p̄ciis & cācris: & utētib⁹ gros/
 sioribus cibis ut boue porco ceruo cōchis ostreis carpis & silib⁹ ex/
 pedit unica comestione i die cōtinēt̄ uel utāt̄ sepe rebus diureti/
 cis & aperitiuis ut petrosilino nasturcio apio & silibus & forti utā/
 tur exercitio.

In hoc passu po Saluia cum ruta faciunt tibi pocula tuta
 nunt̄ duo remedia Adde rose florē minuit potenter amorem
 corrigētia potū ma
 lū: quoz. Primū est saluia cui⁹ folia ip̄posita potui corrigūt maliciā
 potus sua pp̄rietate: & ē i se hēt uirtutē cōfortādi neruos & cere/
 brū qbus cōfortatis melius resistūt malis lumis recipiēdis qui pue/
 niunt ex malo potu.

Secūdū est ruta cuius ēt folia itēgra absq; coz
 alia cōtritiōe debēt potui ip̄poni. q̄a sua caliditate & pp̄rietate corri/
 gūt maliciā potus. Et de ruta quō ualeat cōtra uenenū prius dictū ē
 ibi. Allea nux ruta. Postea subdit textus qd̄ istis duobus p̄dictis po
 test addi flos rose. Et hoc maxime debet itelligi de rosa rubea q̄ sua
 aromatizitate existēte i eius sup̄ficie & similiter sua stipticitate cor
 rigit maliciā potus.

Nausea non poterit: quēq; uexare marina In hoc tex. poni
 Antea cum uino mixtam si sumpserit illam tur unū remedium
 cōtra nauſeam siue
 uomitū pueniēs ex trāsfretātibus nō cōsuetis dicens: q̄ ille q̄ debet
 trāsfretari a n̄q̄ nauē intret debet aliquibus diebus miscere aquā mari
 nā suo uino. Et istud est remediū pro diuitibus q̄ si paup̄ fuerit de/
 bet potare aquā marinā ut facilius nauſeā euitet. Et cā huius: q̄a aq̄
 maris falsedinē hēt & sic sua falsedine & stipticitate q̄ consequitur
 falsedinē orificiū claudit: & p̄ hoc uomitus ip̄edit̄. Et circa istud ē
 notādū q̄ sicut uult Aui. iii. i. c. de regimine iter agētis in mari: uia
 tor i mari nō debet multū conari retinere uel cōpescere a principio
 nauſeā uel uomitū: sed dimittat̄ uomitus ip̄s⁹ cōtinuari donec per
 ip̄m fuerit bñ purgatus: hoc. n. p̄seruat a multis egritudinibus: & ne
 dū p̄seruat: imo ēt curat uel alleuiat graues & magnas egritudines
 ut leprā ydropisim appoplexiā & frigiditātē stomachi & eius infla
 tionē put uult Aui. iii. in doc. ii. c. ii. si tñ uomitus uiatoris in mari
 sup̄fluxerit sic q̄ uehemēt̄ debilitet ipsum restringēdus est come/
 stione fructuū stipticoz & acetosoz sicut sunt citronia maciana ace
 tosa. Vel poma de capēduto & mala granata acetosa qbus orificiū
 stomachi cōfortatū depellit humores inferius. Et stomachus etiā cō
 fortatus ab his humores repellit effluentes ad eum exagitatione ab
 undis. Vel pōt semē apii torrefactū bibi cū uino uel absinthiū pōt

comedi aut bibi. Et sifr panis affatus & ifusus in uino bñ redolente
comestus ualet ad idē. Et uniuersalr ualet nutritio uiatoris in mari
ex cibus acetosis cōfortatibus os stomachi: & phibētibus uapores &
fumos ascēdere ad caput: sicut sunt lentes cocte i aceto uel in succo
uue acerbe.

In hoc tex. poni Saluia sal uiuū: piper: allea petroselinum.
tur modus faciēdi Ex his fit salsa nisi fit cōmixtio false
salsamētū cōe si in
mēsa deficiāt salsamēta spālia. Et pro illo ponunt qnq; ex qbus pōt
fieri salsamētū primū est saluia: q̄ fit cōdimentū i affatione auce siue
decoctione: uniuersaliter. n. auce affate siue porcelli saluia iplent ut
humiditates supflue siue uiscositates extrahāt: & odor saluie aucus
uel porcellis imaneat. Post affationē tñ saluia eiici debet & non co/
medi. Sifr ex saluia fit cōdimentū comestibile a rusticis uel cōibus i
comestione auce: terūt. n. alleū cū uino & saluia ad auferēdū aliqd
saporis allii. Secūdū est sulcū & est salsamētū diuitū siue nobiliū.
Ipsi. n. deficiēte sinapio uel ueriuto ponūt i salsario uinū cui modi/
cū salis admiscēt. Tertiū est pip: & est salsamētū rusticog: cōmiscēt
enī pip cū fabis & pisis. Sifr ēt ex pane aslo ceruisia uel uino & cū
pipe fit salsamētū nigrū ad modū pultis qd̄ pip dī: & hoc supeffun
dūt carnibus aut piscibus. Quartū est alleū ex quo ēt fit salsamē/
tū rusticog: miscēt. n. cū molli caseo & lacte terēdo alleū: & sic co/
medūt cū cibo siue aslo siue elixo siue falso siue dulci & cū ouis du
ris. Quintū est petrosilinū ex cuius foliis cōtusis est ueriuto uel al/
bo uino fit uiridis salsa cū assis comestis. Et circa istud est notandū
q̄ salsamēta siue false diuersificāt primo secūdū tpa: T pibus. n. cali
cis declināt false ad frigus uel paucā caliditatē. t pibus uero frigi/
dis e cōuerso: Materia igit̄ salsa: i estate sit ueriutū uel agresta de
summitatibus uitis uel acetū: succus limonū uel citrāguloꝝ grana/
h

toꝝ cū zuccara & aq̄ rosaꝝ. Et interdū in falsis q̄ fiunt i estate pōt
addi aliquātulū serpilli & petrosilini ad obtēperādū frigiditatē p̄di
ctoꝝ: Materia uero salsa: cōpetentiū tēporibꝝ frigidis sūt sinapiū:
eruca ziziber: piper cinamomū: gareofili allea saluia: mēta: serpillū:
& petrosilinū uinū aq̄ carniū acetū non forte: sed p̄pinquū nature
uini & in tēporibꝝ mediocribꝝ sunt mediocris caliditatis & frigidi/
tatis. Secūdo diuersificent̄ rōne cibarioꝝ pro qbus fiunt: nā alia &
alia cibaria indigēt aliis & aliis falsis sicut sciunt dñoz: coci: muto/
nū. n. & sifr uituloꝝ caprioloꝝ salsa cōueniēs ē salsa uiridis. In esta
te qdē ex aceto & agresta cū paucis speciebꝝ & sine alleis cū petro
silino zinzibere albo & agresta & pane aslo infuso i aceto uel agre
sta: i hyeme fit eadē salsa cū pluribus spēbus & pauco allico & opti
mo uino & pauca agresta: uel pōt sufficere sinapiū & eruca. salsa at
p̄ carnibꝝ bouinis elixis ē piper bullitū qd̄ fit ex pipe & pane aslo
& aq̄ carniū & pauca agresta: & ista eadē salsa ē satis cōueniēs car/
nibus porcinis in hyeme. Pnt ēt carnes porcine: comedi in estate cū
aceto & petrosilino in principio refectionis. Si aut̄ p̄dicte carnes pa
stillant̄: & spāliter bouine & porcine: i hyeme qdē apponat̄ cepe al
bū cū puluere spēꝝ dulci in pua q̄ritate: in estate uero sine cepis &
cū ueriuto uel pnt̄ apponi cepe parue & i pauca q̄ritate. Si at̄ pastil
latura sit ex carnibꝝ subtilioribus nō apponat̄ cepe: sed in estate lac
amigdalaz cū ueriuto & pauco puluere spēꝝ dulciū: & in fine pōt
apponi ouū cōquassatū cū agresta: sed in hyeme loco agreste p̄ it̄
uinū & plus de spēbus. Assature aut̄ cuniculoꝝ & pulloꝝ iuuenū
cōueniēs ē salsa in q̄ est cinamomū & mica panis cū agresta qdē in
estate & cū uino in hyeme. Assature aut̄ porci salsa cōueniens est li
quor descēdēs cōquassatus cū optimo uino & cepis in hyeme & in
estate uiridis salsa supius noiata. Assature autē fasianoz & colum/
baz & turturū nulla alia salsa indigēt nisi sale. Caponū aut̄ & gal/
h

linarū elixatorilū cōueniēs salsa est aq̄ decoctiōis eorū cū aliquātulo pulueris sp̄erū dulciū: & p̄cipue si ī p̄dicta decoctiōe addat̄ salua: yfopus: petrosilinū: & hoc ī hyeme: & in estate sufficit sola aq̄ cū aliquātulo siccū summitatū uitis. Sed p̄ salsa caponū & gallinarū pinguiū pastilladoꝝ nihil penitus est apponendū nisi aliquātulū pulueris sp̄erū & in fine agresta supradicta in estate: optimū uinū in hyeme. Pisces uero quāto sunt grossioris carnis & difficilioris digestiōnis & maioris supfluitatis & humidioris nature: tāto indigent salis calidioribus & acutioribus: & hoc ēt uerum est in carnibus.

In hoc textu ponunt̄ due comoditates prouenientes ex lotiōe manuum post cibū sumptū. Prima

est: q̄a p̄ hoc palme manus mundant̄. Secūda est: q̄a reddit lumina acuta. i. p̄dest oculis & hoc maxime p̄ accidēs: q̄a manus suat istrumēta mūdandi oculos: quare multū cōfert eas eē mūdās. Et de istis comoditatibus dictum est ēt prius ibi. Lumina mane manus.

In hoc textu ponunt̄ duo uitāda circa electionem panis. Primū est caliditas. Non. n. debet panis comedi calidus. Panis. n. calidus est hu mane natū nocu.

Iuxta illud Aui. ii. can. c. de pane: dicētis. Nō comedat̄ calidus sicut est. Panis. n. calidus nō est apud naturā receptabilis & acceptio eius q̄ est de iurno & reliquoꝝ sibi similiū ē mala. Et rō est: q̄a talis pa-

Si fore uis sanus abluē sepe manus
Lotio post mēsam tibi cōfert munera bina
Mundificat palmas & lumina reddit acuta

Panis non calidus nec sit nimis inueteratus
Sed fermentatus oculatus sit bene coctus
Modice salitus frugibus ualidis sit electus
Nō comedas crustā colerā: q̄a gignit adustā
Panis falsatus fermentatus bene coctus
Purus sit sanus: que nō ita sit tibi uanus

nis multū opilat. Et postea iterū dicit Aui. Panis calidus sitim facit sua caliditate & natat pp̄ suā humiditatē uaporosam: & est uelocis digestiōnis & tarde descēsiōnis. Et quis iste panis calidus nō cōueniat in regimine sanitatis quo ad esum: odor tñ panis calidi multū cōfert. resuscitat. n. sine opizātē: & possibile est aliquos hoīes uiuere ex odore panis calidi. Secūdū ē q̄ nō debemus comedere panē diu pistū siue muscidū: q̄a talis panis nō est cōueniēs pro nutrimentō nature humane: exsiccat. n. corpus ac humores melācolicos generat: & ex isto relinquit̄ q̄ panis nō debet esse calidus nec uetustate induratus: sed priori die coctus: postea in textu ponunt̄ q̄nq̄ cōditiōes panis electi. Quarta est q̄ panis debet esse fermentatus bene. Et istud uult Gal. i. alimē. c. ii. dicens. Optimi aut̄ panū pro digestiōne sunt q̄ maxie fermentati & q̄ assationē habuerūt a cōmēsurato igne in clibano. Et iterū eo. c. dicit q̄ uero penitus infermentatus est: nulli utilis est. Et secūdū Aui. ii. can. c. de pane. Panis habēs parē fermenti plurimi est nutrimentū: sed eius nutrimentū opilat nisi illos q̄ sunt plurimi exercitii. Secūda ē q̄ panis debet eē oculatus. i. porosus: & per hoc denotat̄ q̄ uiscositas eius est ablata. Vera est tñ q̄ iste panis secūdū Aui. loco p̄all. uelocis est penetrationis & minoris nutrimenti & deterioris: sicut est panis opirus q̄ est plurimi furfuris. Tertia est q̄ panis debet esse bene coctus: q̄a panis male coctus male digestiōnis est: & stomacho grauedinē affert. Et Auic. ii. can. loco p̄all. dicit. Et ille q̄ nō bene decoquit̄ est plurimi nutrimenti. sed ēt nutrimentū opilat nisi illos q̄ sunt plurimi exercitii. Et panis de patella est huius generis: eius nāq̄ pars interior raro decoquit̄ bñ. Quarta est q̄ panis debet esse rēpate salitus. Nimiū. n. dulcis opilat & nimiū falsus exsiccat: moderate tñ falsus optimū nutrimentū p̄bet dū tñ cetere cōditiōes assint. Quinta est q̄ sit factus ex optimis granis: uidelicet ex optimo tritico & sana messe collecto. Deinde subdit text. q̄ nos

debemus cauere ab esu cruste panis: q̄a illa generat colerā adustā si
ue humorē melancolicū: ex quo. n. ipsa adusta & sicca & humor ab
eagenitus adustus erit & siccus: & p̄pterea nobiles q̄ natura coleri/
ci sunt deponere faciūt superiorē crustā panis ac inferiorē quos imi/
tant' plati & deliciofi. Eligat' igit' mica panis q̄ est melioris maioris
& uelocioris nutrimentū q̄ crusta. Verū ē tñ q̄ aliquā cōuenit sanis ha
bentibus stomachū humidū & uolētibus demacerari & in fine co/
mestionis plus cōpetit. Iuuat. n. cibi descensum & cōfortat orificiū
stomachi. postea in duobus ultimis uersibus innuit q̄d panis bonus
debet h̄re istas q̄ncq̄ cōditiōes. s. q̄ sit salitus fermētatus: bñ coctus:
purus. i. de mundis granis & sanus. i. de granis sana messe collectis.
Et istas cōditiones partim inuit Aui. loco p̄all. dicēs. Oportet ut sit
panis mundus salitus massam habēs cōfectā fermētatus coctus be
ne & una nocte permanens. Et circa istud est sciendū q̄ si queratur
nutritio maior & prior mūdificet panis a furfure: & si uelimus uen
tris subductionē aliquale dimittamus aliquā partē fufuris: fufur
enim parum nutrit & uentrem subducit & farina econuerso.

In hoc textu cō/

parat autor carnē Est caro porcina: sine uino peior ouina.
porcinā carni ouine Si tribus uina: tunc est cibus medicina.
dicēs q̄ caro porci/

na sine uino minus sana est ouina. tñ si caro porcina sumat' cū ui/
no ipsa est optimū nutrimentū & medicinā p̄bens q̄a multū hume/
stat: & hoc intelligēdum est maxime de porcellis assis siue de apris
optime preparatis. Et circa istud est sciendū q̄ carnes porcine qui
bus rustici & cōmunes utunt' qñ uidelicet sunt salte uel sole uel fu/
mo exsiccate nullo mō saniores sunt carnibus ouinis ceteris parib⁹
siue cū uino siue sine uino sumant'. Sed istud dictū ueritatē habet
de carnibus porcelloꝝ affatoꝝ uel de carnibus aprinis mō p̄dicto.

Ilia porcoꝝ bona sunt: mala sunt reliquoꝝ.

In hoc textu cō/
parant' omasa por/

coꝝ omasis reliquoꝝ brutoꝝ. & dicit textus q̄ omasa porcoꝝ. i. ite
stina p̄ualēt quo ad esum intestinis alioꝝ brutoꝝ. Cuius rō pōt esse
ista: q̄a pauca itestina comedimus nisi. illa q̄ replent' sanguine uel q̄
aialiū multū sunt pinguiū cuiusmodi sunt porci. Nā solus sanguis
porci p̄p suā cōplexionē & similitudinē cōplexionis cū natura huma
na est sanguis quo omasa siue itestina implent'. Et silt' porci faci/
lius ipinguat' q̄ aliqd' alioꝝ brutoꝝ. iō magis sumimus itestina por
ci q̄ alioꝝ brutoꝝ.

Impedit urinam mustū soluit cito uentrem
Epatis emfram: splenis generat lapidēq̄

Hic ponunt' .v.
nocumēta pueniē/
tia ex potatione no

ui uini uel musti. Primū est q̄ mustū ipedit urinā & hoc pōt intelli
gi dupliciter. Primo q̄a mustū grossum p̄p suā grossitudinē ex fece
admixa opilat ipsum epar siue ipsos renes sic q̄ urina de facili nō
pōt h̄re suū cursum. Secundo ipedit urinā quo ad debitū mō sicut
facit mustū remēse aliqd' & q̄dā alia uina subtilia: silt' est q̄a aliqd'
mustū remēse cuius feces sunt mordicātes & dū ipm uenit ī uesicā
ille partes terrestres nitrose mordicant uesicā & cogūt urinare sine
ordine debito & mō cōsueto. Secundū est q̄ soluit uentrē. Et rō est
q̄a abstergit uiscera nitrositate siue salsedine sue fecis: & stimulat ea
ad expulsionē. Primo p̄p mordicationē fecis. Secūdo p̄p multitudi
nē uentositatis quā inducit tale uinū siue mustū. Tertio lubricādo
cito iferius p̄ uia indigestibilitatis & grauaminis stomachi: q̄re sto/
machus se relaxat & portas nariū cōpressas apit. Tertiu est q̄ mu/
stū nocet bone cōplexiōi epatiū: q̄a opilat ipm p̄p imixtionē pluri/
mā sue fecis & pducit ad dissenteria epaticā p̄p inflationē eius qua
debilitat epar. Et istud uult Auic. iiii. in. c. de regimine aque & uini.

Et sic et inducit catheciam siue malam dispositionem coloris & malas inducit egritudines epatis. s. diuersas & spes ydropisis. Quartum est: quod mustum nocet spleni & dispositioni eius propter eandem causam quam dicta est de epate: quia opilat splenem: & sic inducit duriciem eius. Quintum est quod mustum generat lapidem & maxime illum qui in renibus est: qui rubeus est: de facili fragibilis causa opilatiouis quam facit & grossitudine sue substantie. Et istud uerum est de musto uinorum multum dulcium non habentes feces nitrosas & mordicantes. Mustum. n. habens feces nitrosas & mordicantes magis impedit lapidem: quia multum facit urinare sicut mustum aliquid renem se facit apparere arenulas in urina siue grauclam: quia facit multum urinare. Multa. n. urina sua lotionem abstergit arenulas adherentes que cum ea expelluntur.

Hic ponunt. ii. Potus aque sumptus fit edendi ualde nociuus nocumeta puenientia ex potu aque & Infrigidat stomachum: cibum nitidum fore crudum. hoc quo ad edendum. Primum est quod potus aqua nocet stomacho edentis. Cuius ratio est: quia ipsum infrigidat & relaxat & maxime deiicit appetitum cibi. Secundum est quod potus aqua cum sumitur cibum impedit digestionem cum cibum sumptum incrudet. Et istud uult Aui. in. i. c. de regimine eius quod comedit: dicens. Neque post ipsum. s. cibum multa bibenda est aqua quam iter ipsum. s. cibum & corpus stomachi separationem faciat: & ipsum natam faciat. Et. c. de regimine aqua & uini dicit. Et cum natura indigeredo nutriens studeat facietate aqua iam procedente sufficenter. i. si processerit facietas aque sufficiens ad bonam cibi pmixtionem: aqua uehementer est impediens supple digestionem inchoatam. Et idem uult Aui. ii. can. trac. i. c. iiii. dicens. Est et uitadus potus aqua in mesa nisi ratione adherentie & tarditatis descensus bucelle. Non est. n. sumenda aqua cum cibo. Et Auer. i. co. ait. Cuiusmodi huiusmodi est quoniam cum sumitur aqua super cibum priusquam stomachus calefacerit ipsum infrigidat & incrudat. Est et causa que supnatet cibum sumptus in stoma-

cho: que est non adhereat & uniat eide quod conterat ipsum sicut exigitur. Actio namque stomachi super superum cibum fit coteredo & coquedo simul. Vnde sicut cum infunditur simul & in magna quantitate aqua in olla pro quod tardat cibi decoctio in eadem: sic et contingit idem ipsi stomacho. Et istud maxime uerificat de potu multe aqua. Modica. n. quantitas aqua frigide fugedo sumpta potest concedi ante descensum cibi ut per eam compleat cibi descensus ad inferiora: & hoc si sitis infestauerit: & bibere coegerit. Nam modica quantitas aqua frigide predicto modo sumpta stomachum alleuiat & colligit. alleuiat quidem a siti: alleuiat et cooperando ad descensum cibi. Colligit autem sua frigiditate coadunas partes stomachi. Et istud colligitur ab Aui. locis pale. Notandum quod quis in sitis extinctione aqua sit conuenientior potus quam uinum tamen omnibus consideratis uinum est potus conuenientior in regimine sanitatis quam aqua. nam dato quod in sitis repressione que est appetitus frigidi & humidus: aqua uniuersaliter melior sit: quia frigida & humida: naturaliter tamen in cibi pmixtione & eiusdem delatione siue missione ad partes corporis extremas uinum preualet aqua: nam uinum ratione sue subtilitatis in substantia & actione subtilius pmisceat: & spaliter: quia natura magis in eo delectatur: ideo citius attrahit ipsum & aliis cibis pmisceat: & spaliter quia hec mixtio fit per uiam cuiusdam ebullitionis: quam uinum magis iuuat ratione uirtualis caliditatis: & aqua impedit ratione frigiditatis. Et sic patet quod uinum preualet aqua in ciborum pmixtione: Et sicut preualet in eorum delatione. nam uinum est optimus penetrator: quod ei debet ratione subtilitatis sue substantie: & ratione caliditatis uirtualis: subtilia. n. & calida multum sunt penetratiua: & per consequens uinum est magis delatiuum quam aqua: in aqua nihil est uirtualiter calidum nec substantie acritatis: nec igneitatatis. unde aqua mora transiendo impedit omnem cursum. amplius aqua ex alio non est potus ita conueniens sicut uinum: quia aqua impedit alimentum nutrire eo quod non nutrit: quare illud utique minus nutrit. unde quanto cibum est magis aquaticus tanto est minus nutritiuus. bonum est igitur quod uinum pmisceat

cū cibo qđ solū nō īpedit nutritionē imo multū iuuat: qđ uinū est maxime nutritiuū & maxime restauratiuū & uelocissime nutrit. ut prius dictū est. Notādū insup qđ nō solū nociuus est potus aq̄ edēti siue sumēti cibū imo ī pluribus aliis casibus nociuus est. quos nar / rat Aui. in. i. c. de regimine aq̄ & uini. Primo. n. incōueniēs est in hoīe ieiuno. tunc. n. bibere penetrat aqua bibita nullo retinaculo īpedita usq; ad intima mēbroꝝ principaliū mortificans suū calorē innatū. Et istud est ueꝝ de hoīe uere ieiuno. Ebrīo. n. qñq; p̄ficit neq; ledit ipse si ieiunus bibat aquā: qđ ieiunus ebrīus nō est oīno ieiunus nec est in stomacho uacuu: sed adhuc hēt reliquias aliquas hesterne cra / pule: quaz nitrositas aq̄ mitigat & stomachus ab his p aquā abluic & repressis uaporibus & fumis p̄parat stomachus ad receptionem noui nutriētis. Secūdo incōueniēs ē ī hoīe exercitato forti exercitio & sūr statī post coitū. nā tūc pori corpis sūt multū apti: quare pene / trat aqua ī p̄funda mēbroꝝ mordificās calorē innatū: q post coitum ē debilitatus ē. Tertio incōueniēs est post balneationē maxime cū sit hec balneatio uētre uacuo. tūc. n. uie sunt uehemēter apte: quare ledens penetrat aq̄ ut dictū est. De isto potu aq̄ di. Aui. in. iiii. sum. .ii. c. ulti. Ex potu illius ī ieiunio & post balneū & post coitū timeť corruptio cōplexionis & ydropisis. Quarto incōueniens est bibere aquā frigidā cā obediēdi siti nocturne mēdose: q̄ accidit incrapula / tis & ebrīs. nā p potū aq̄ frigide p̄hibent̄ resolutio & digestio hu / moris falsi uel fortis uini. uel alterius acuti faciētis sitim: & sic cito post potū reuertit̄ sitis ita fortis ut añ. Sed si uehemēs affuerit sitis nīmiū uexās & inqētās nec sufficiat aeris īspirati frigiditas: nec ab / lutio oris cū aq̄ frigida: bibat sitibūdu aquā frigidā cū uase strīcti / orificii. siue gracilis rostri quatenus aqua p̄lixius de: ur super orifi / cium stomachi ut fortius sitim mitiget: & de ea minus sumat̄ ne di / gerendoꝝ digestionē penitus īpediat. Quinto generaliter malū est

sanis bibere multā aquā frigidā: qđ extinguit calorē innatū: & pectus offendit & stomachi appetitū deiicit: & mēbris oibus neruosis obest. Veꝝ est tñ qđ aq̄ tēpate frigida aliqñ p accidēs appetitū excitat: & stomachū fortē efficit coadunādo ipm & stringēdo uillos eius.

Sunt nutritiue multū: carnes uitaline.

nes uitaline multū sunt nutritiue. Et istud inuit Aui. in. i. c. de regi / mine eius qđ comedit̄. ubi uult qđ cibus sanitatis cōseruatiuus de / bet eē tales q̄les sunt carnes: qđ sunt filis nature prius apte fieri san / guis: & maxime carnes edoꝝ & uituloꝝ paruoz lactātiū & agnoꝝ annaliū. Et istas carnes uitalinas sūme laudat Gal. iiii. alim. ubi uult qđ carnes uituli lactātis sex ebdomadaꝝ uel octo affate saniores sūt multo nimis: facilis. n. digestiōis & multū nutritiue sunt. Et de istis

Sūt bōa gallina & capo turtur sturna colūba
Quistula uel merula phasianus ethigōcta.
Perdix frigellus orix tremulus amarellus

to nature humane aīaliū uolatiū: & enumerant̄. xiiii. Aues quarū carnes bone sunt pro nutrimēto hoīs. Prima auis est gallina: cuius esus siue comestio nature humane cōueniēs est. Haly. n. Auenzoar Auer. & me. ut dicit Cōsi. p̄ceteris laudāt pulloꝝ carnes & maxime que nōdū pepit & galli q nōdū calcauit. Sūt. n. facilis cōuersionis in sanguinē & supfluitatū paucaꝝ: p̄prietatē mirabilē hātes ī tēpādo cōplexionē & humores cuius brodiū optima l̄prosis est medicina. Et de carne gallinarū dicit Aui. ii. can. c. de gallinis & gallo: & caro gallinaꝝ q̄ sūt pulle itellectū augmētū efficit: clarificat uocē & aug mētat sperma. Et melior gallina secūdū cū ibi ē: q nōdū parit oua.

Secūda auis est capō siue gallus castratus: cuius carnes ponit Cōsi.
dr̄na. lxxviii. inter laudabiliores carnes. Et carnes istas & sīr priores
digerit stomachus a pprietate. Tertia auis ē turc̄ q̄ ē est boni nutri
mēti & bonū generās humorē cuius carnē Auic. ii. can. c. de carnes
sūme laudat dicēs. Volucris qdē caro melior nō est quā alduragi. i.
turturus & gallinaz & subtilior eaz & nō sunt cū nutrimēto car
niū alcubegi. i. pdicū & c. Quarta auis secūdū aliquos est sturnus:
& ista auis debet comedi in iuuetute: & est auis nota teutonice cyn
spree. secūdū alios est starna: quā Rasi. iii. almā. p̄ceteris uolatilibus
laudat dicēs: starne caro q̄ carne auiū leuior inuenit̄ atq; his q̄ sub
tili uolunt custodiri regimine cōuenientior. Et pōt p̄ starnā intelligi
auis magna uelut anser grisea cinerea: cuius caro laudabilis est ma
xime cū iuuenis fuerit. & isto mō itelligit Ali. p̄ferēs istā carnē aliis
Vel pōt p̄ starnā itelligi maneries pdicis parue quā moyfes uī itelli
gere iudeis inquit̄: sīr starne nō uident̄ pro dño nro: q̄a uentrē con
stringūt. Et istā pprietatē alii attribuūt pdicibus. carnes. n. ipfaz̄ uē
trē cōstringūt teste. Ra. iii. almā. Quinta auis est colūba: q̄ est auis
nota cuius caro est colerica. Et de colūbis dicit Ra. loco p̄all. Colū
be uemētis sunt caliditatis q̄ sanguinē islāmatū generāt & cito fe
bricitare faciūt. Et ergo aptius colūbe comēdi debent in pastilis cū
uiuis acerbis q̄ assari. Per uuas. n. acerbis auferē caliditas q̄ sangui
ni inducūt. Et electiores colūbe pro esu sunt colūbe iuuenes uolare
potētes: q̄a tales sunt leuioris digestiōis & melioris humoris. Pulli. n.
nō uolare potētes caliditatē & humiditatē habēt supfluas: q̄re gros
fos generāt humores. ut uult Aui. ii. can. c. de colūbis. Antiq̄ uero co
lūbe & eaz caro pp caliditatē nimīā & siccitatē & digestiōis diffi
cultatē sunt cuitāde. Et sīr ēt turtures antiq̄. Sexta auis est qstula q̄
ab aliquibus noīat̄ coturnix: q̄a qstula ē nomē onomatopcion. s. fictū
a suo sono. Et caro ista secūdū aliquos ē subtilis substātie: bonū ge

nerās hūorē & multū cōpetit sanis cōualescētib⁹. Secūdū ysaac tñ
coturnices ceteris uolatilibus sunt peiores nec nutrimēto: nec dige
stioni laudabiles: q̄a ex comestiōe carnis eaz timetur spasmus & te
thanus: put ēt uult Aui. ii. can. c. de eis. subiūgēs rōnē. s. q̄a in sub
stātia carniū eaz est uirtus faciēdi hmōi accidētia narrata. & sic nō
p̄ueniūt illa accidētia ex eo solo q̄a coturnices comedūt ei boz. Et
hinc est q̄ gallici comedūt coturnices cum molli & pingui cafeo. &
ide faciūt pastilla. Pōt tñ p̄ coturnicē itelligi alia auis a p̄dicta. p̄di
ce maior: eiusdē fere coloris cū rubeis pedibus & rostro saporis de
lectabilis: dicta coturnis ytalica lingua. Et isto mō Rasi. iii. almā. ac
cipit coturnicē q̄ p̄fert carnes eius post carnes starne al oꝝ uolati
liū carnibus. Septima auis est merula. q̄ ē eiusdē quātitatis cū stur
no: sed est ad nigredinē tēdēs. & hēns rostrū subrubeū: & sīr debet
comedi iuuenis. Octaua auis est phasian⁹. i. gallus siluestris q̄ ab oī
bus medicis enumerat̄ iter aues laudabilis carnis. Caro. n. talis auis
nature humane est cōueniētissima: & ē cib⁹ principū & magnatū.
Cōsiliator. n. loco p̄alle. dicit. siluestriū uero laudabiliores sunt pha
siani ad sanitatē & ad robur. Et fortassis ēt uniuersaliter domestici
cū gallinis ppinquissimi & eiusdē fere speciei sintq; illis siccioris ae
ris & alimēti ac exercitii amplioris. Nona auis est euhigoneta: q̄ est
auis pua ad modū pdicis: sed longū rostrū habēs: cuius caro ē opti
ma. Decima est perdix cuius caro secūdū Aui. ii. can. c. de cubegi ē
de subtilioribus carnibus ipinguās: q̄a multū nutrit: cor abstergēs
ydropisī & stomacho cōferēs & augmētū in coitu faciēs: uez est tñ
q̄ stringit uētrē. Et istā carnē Gal. iii. alimē. c. x. Et octauo de inge
nio. c. ii. p̄fert oībus aliis uolatiliū carnibus. Et dī de ista carne q̄ si
assidue comedať maxime cōfert memorie. Vndecima est frigellus:
& est auis comedēs racemos: uelociter uolās: sīlis sturno: sed melio
ris nutrimēti quā sturnus: & multe tales inueniunt̄ ubi sunt uinec:

& inebriantur ex esu racemos: & melior est caro earum circa festum omnium
 sanctorum. Duodecima est oryx. Et est secundum aliquos gallina siluestris si
 ue gallina phasiani. Vel secundum alios est gallina aethiops: i. natas in aethiopia
 & siue sit femina phasiani siue gallina aethiops: eius caro est boni nu-
 trimenti. Decimatertia est tremulus & est auis comiter stans prope mare
 minor quam gallina: sed est auis fusca alte clamans & uelocissime uo-
 lat: & quando ambulat super terram cauda eius semper tremit: & ideo dicitur tremu-
 lus: & habet super caput eius longas plumas. Et non est parua auis: longam habens
 caudam: quam a medicis uocant cauda tremula. Ultima auis est amarellus
 & etiam est auis sicut existens in aquis: filius anete: sed ea minor. Et gene-
 raliter loquendo inter aues comestibiles plus laudatur ille quam uolatu ue-
 lociores sunt. Et sicut carnes predictarum auium sunt laudabilis nutrimenti
 & facilis digestionis: ita et repiuntur carnes aliquarum auium illaudabi-
 lis nutrimenti: difficilis digestionis: & inequalis complexionis. sicut sunt
 carnes anserum & pauonum & malardorum: & uniuersaliter auium habent
 tium collum longum & rostrum longum degentium in aquis: & carnes passerum que
 sunt calidissime: & a temperamento longissime: & multum excitantes coitum.
 Circa electionem uero carnis uolatiliu sciendum est: quod secundum diuersas
 laudabilioris nutrimenti proprietates ac eius quod nutrit sanitatis uel ro-
 boris intentionem: carnes laudantur uarie: Unde Gal. respiciens facile altera-
 tionem & subtilitatem in carnibus predictam profert eandem. Ra. uero cum ysaac
 respiciens subtilitatem sterne ac leuitatem ipsam ceteris preferit. Isaac est se-
 cundum diuersas intentiones carnes uolatiliu laudauit diuersas. Aui. ue-
 ro laudauit carnes turturum pro ceteris. uel quia respexit ad proprietatem qua
 roborat & confortat intellectum: uel quia in terris eius est ipsarum tanta boni-
 tas quam non est in aliis terris: sciendum est insuper quod carnes uolatiliu plus con-
 ueniunt quam carnes quadrupedu his qui relicto exercitio corporali uocant
 consiliis studiis & contemplationibus: quia digeruntur facilius aliis: iuxta
 illud Gal. iii. alimē. Digestibilior est tamen hec caro uolatiliu animalium

& maxime perniciem: & generant sanguinem clauum: mundum: spumoso-
 sum: mentis exercitiis & eleuationi intellectus aptum.

Hic ponuntur. ii.
 Si pisces molles sunt: magno corpore tolle
 Si pisces duri: parui sunt plus ualiduri
 accidentia ex quorum
 noticia attenditur ele-
 ctio piscium. Unde pi-

sces aut sunt duri aut molles. si molles sunt tunc seniores sunt eligibili-
 ores. Cuius causa est ista: quia mollicies provenit ex humiditate quam in iuue-
 ne pisces indigesta est: & in senes plus digesta: & sic in iuuetute tales pi-
 sces sunt generatiui fleumatibus: sed senes minus & sic patet quod anguil-
 la senior sanior est iuuenes: secundum quosdam. si uero tales pisces sunt
 duri: tunc iuuenes sunt saniores. i. digestibiliores: cuiusmodi sunt lu-
 cii & parca: durities enim in quantum huiusmodi resistit digestioni: & istam sententiam
 ponit Aui. ii. can. c. de piscibus dicens. Et eligitur quod ex piscibus dura
 carnem habentibus ille qui est minor: & ex habentibus mollem car-
 nem ille qui est maior ad terminum aliquem.

Hic tanguntur. x.
 Lucius & parca saxaulis & albica tenca.
 Sornus plagicia cum carpagalbio truca
 pisces eligibiles pro
 nutrimento nature hu-
 mane: quorum. Primus
 est lucius: qui est piscis notus: & dicitur esse tyrannus piscium: quia non solum
 deuorat pisces aliter speciei: sed et eiusdem speciei cum eo: unum uersus.
 Lucius est piscis rex & tyrannus aquarum. aquo non differt lucius iste
 parca. Est et piscis dure carnis & natatu uelox. Secundus est parca: a
 pro parca: crederetur pro contrario: quia nulli pisci parca: imo irata uul-
 nerat alios pisces suis squamis quas habet supra dorsum: nec eam audet
 euadere lucius: imo ut narrat Albertus de naturis animalium: est natura-
 lis amicitia parca & lucii. Lucius. n. lesus ab alio difficulter sanatur:
 sed lesus qui parca quam uidens eum lesum tangit & lenit uulnus lucii: sic

lucius sanat: & est parca filr piscis dure carnis notus: teutonice eyn
baers. Tertius piscis est saxaulis uel saxaulus piscis marinus: apud
gallicos dictus sola. Alii dicunt qd̄ ē piscis teutonice eyn tunghe: &
est piscis multū sanus iter pisces marinos. Quartus est albica: teu/
tonice: & uitine: & est piscis marinus. Quintus est tenca q̄ est dul/
cis piscis aq̄ notus: pellē habēs lubricā atq; uiscosam ad nigredinē
tēdēs: sed eius caro est dura. nū ab istis tribus piscibus q̄ sunt luci⁹
parca & tenca post eorū coctionē auferē pellis. Et dī iste piscis. teu/
tonice eyn tinche. Sextus est sornus: & est piscis minimus marinus
albus ad quātitatē medie ptis medii digiti quo ad lōgitudinē: q̄ co/
medit̄ cū capite & spinis: & dī teutonice eyn gaernaert. Septimus
est plagicia & est piscis marinus notus. latus hñs in una pte sue pel/
lis maculas rubeas. & pellis est tota alba curuū os habens teutonice
eyn blatys scol. Octauus est carpa q̄ ē piscis dulcis aq̄ notus. multū
tū de se est uiscosus: sed a magnatibus decoquit̄ in uino: & sic ab eo
rollit̄ eius uiscositas. Nonus galbio: & est piscis marinus notus a q̄/
busdā dictus rogetus: teutonice eyn rotbarth: & est piscis dure car/
nis & sanus. Alii textus hñt gouie: & est piscis paruus dulcis aq̄ ad
longitudinē unius digiti lōgi: & est rotūdus & suauissimus: gallice
gouion. Vltimus est truta q̄ est in carne filis salmoni: nec tñ est sal/
mo & est longus & nō grossus. Et capit̄ ī magnis fluuiis & p̄mittit
se fricare in aqua: & sic capit̄: & ex eo fiūt pastilla cū spēbus: & est
piscis ualde p̄ciosus: gallice trutes. Circa electionē uero pisciū sciē/
dū est primo q̄ pisces respectu carniū: ceteris parib⁹: minoris sunt
nutrimētū: & facilis digestiōis & nutrimentū eorū est pluriū supflui/
tatū: & sicumaticū & rigidū & humidū: & minus māsiuū. & sunt
ad digerēdū duri & lōgā faciūt morā in stomacho. Et q̄ ī eorū di/
gestione laborat stomachus: & iterdū corrūpūt̄ ī stomacho & q̄li/
tatē quādā suscipiūt putredinalē: sitim generāt. Et ut sit ad unū di/

cere: carniū laudabiliū nutrimentū melius est nutrimento pisciū. Se/
cūdo sciēdū est q̄ pisces marini sunt meliores in regimine sanitatis
ceteris paribus: piscibus aq̄ dulcis: eorū. n. nutrimentū est minus sup/
fluū & nature carniū magis p̄pinquū. Sed q̄ ceteris parib⁹: pisces
marini sunt duri oris carnis piscibus aq̄ dulcis: iō sunt difficilioris
digestionis & resolutiōis & pluriū nutrimentū & purioris. Verū est tñ
q̄ in egris magis cōferūt pisces aque dulcis: p̄p debilitatē digestiue
eorū. Tertio sciēdū q̄ ī piscibus tā marinis quā aque dulcis eligēdi
sunt. quorū caro est alba nō uiscosa: sed frāgilis nō multū grossa: sed
subtilis: nō grauis odoris: sed suauis: nec cito putrefactiōis: sed suffi/
ciētis durationis. nō mali coloris sed boni: & quorū habitatio nō est
in lacubus stagnis nec ī locis sordidis: nec ī aq̄s hñtib⁹ malas her/
bas. Et eligēdi sunt nō ualde iuuenes nec ualde magni: & q̄ sunt ue/
locis motus & pauce uiscositatis. Et si sint pisces marini eligēdi sūt
q̄ capti fuerūt in fluminib⁹ multū distātibus a mari: & hoc ceteris
cōditionib⁹ bonis suppositis. Itē suppositis p̄dictis cōditionib⁹ quā/
to pisces sunt squamosiores: tāto sunt meliores. Et filr intelligit̄ de
spinis: q̄ spine multe & squame sercāt puritatē substātie piscis. Itē
iter pisces marinos meliores & puriores sunt: q̄ capti & nutriti sūt
in mari p̄fundiori & magis agitato: ad qd̄ est cursus pluriū fluuiō/
rū. Et ergo capti ī mari septentrionali qd̄ magis est agitatū & magis
tēpestuosū & uelocioris fluxus & influxus meliores sunt captis in
mari mortuo uel meridionali. Et filr itelligēdū est de piscibus dul/
cis aque. nā ceteris parib⁹ quāto aq̄ est p̄fundior & mobilior tāto
piscis in ea nutrit⁹ est melior. Et de his sufficiēter eligi pōt q̄ pisces
sunt uitupabiles et q̄ laudabiles: sunt: pisces. n. bestiales sicut porcus
carnis marinus: delphin: morua: nō multū cōpetūt in sanitatis regi/
mine. Sunt. n. difficilis digestionis et gossi humoris et multe super/
fluitatis: nec in carniib⁹ p̄dictorū pisciū apparent cōditiones superius

numerate:puta:albedo subtilitas &c.Et si hos pisces & confiles co-
medi cōtingat nō statim sunt coquēdi & comedēdi postq̄ capti sūt:
sed obseruādi sunt p aliquos dies quousq; eorū carnes mollescant &
tremiscāt sine substātie corruptione.Et ēt p̄dicti pisces meliores sūt
semi falsi quā recētes aut p̄fecte falsi.Inter alios aut pisces marinos
consideratis cōditionibus supradictis laudabiliores uident̄ rogetus
& gornatus siue gornus.Nā eorū caro & substātia est purissima. Et
post hoc plagicia & sola.sed horum caro est magis uiscosa & nimis
frāgibilis & minus alba & magis grossa & minus subtilis:nec horū
sapor aut odor est ita delectabilis:& forte piscis merlegēdus est lau-
dabilior post rogetū.Nō est.n.tāte grossiciei & uiscositatis sicut pla-
gicia & sola:& eius substātia est satis frāgibilis sed cōsideratis sapo-
re & odore cū colore & substātie puritate & mollitate deficit ī boni-
tate a rogeto & gornato:& sifr̄ itelligat̄ de allece.Et morua iuuenis
satis appropinquat p̄dictis ī bonitate cōsideratis p̄dictis cōditioni-
bus:est tñ grossior & uiscosior p̄dictis piscibus.salmones aut & tur-
boti & maquerelli multū deficiūt ī bonitate.sunt.n.multū grossio-
res & uiscosiores & ad digerendū difficiliores & magis supfluitate
pleni.un̄ cōpetūt nisi exercitātibus fortib⁹ iuuenib⁹ cū qbusdā sal-
sis eorū uiscositati grossiciei & frigiditati repugnātibus:Inter pisces
aut̄ dulcis aq̄ cōsideratis p̄dictis cōditionib⁹:parca & lucius medio-
cris:primū gradū bonitatis obtinēt supposito q̄ sint pingues:deide
uēdosia:& deinde lopia:& quis carpa sit squamosior: p̄dictis tñ nō
hēt carnē adeo albā & frāgibilem & subtilē sicut lucius & parca:&
sepius reperit̄ ī stagnis:& uniuersaliter ceteris parib⁹ meliores sūt
pisces dulcis aque q̄ capiūt̄ in aq̄ petrosa currēte uersus septētrionē
p̄funda:multe agitatiois:ad quā nō cōfluūt sordicies ciuitatū:in q̄
ēt nō sunt herbe male.Cancri aut̄ fluuiales & marini multi sunt nu-
trimēti:& nō facile ī stomacho corrūpūt̄:ueꝝ sunt difficilis dige-

stionis:sciendū est insup q̄ pisces recētes corpus humectāt & lac &
sperma multiplicāt & multū cōpetūt colericis:& nō sunt comedēdi
pisces post forte exercitiū uel fortē laborē:quia tūc de facili in sto-
macho corrūpūt̄:& caueant ab usu pisciū hātes stomachū debilē
uel malis humoribus plenū. Amplius sciendū q̄ pisces grossi semi
falsi meliores sunt q̄ recētes pisces:& saliti multi t̄pis nō sunt boni.
Itē nō sūt comedēdi pisces & carnes simul:nec pisces & lactinia:
nec sunt comedēdi pisces post alios cibos.Itē pisces laudabiles pag-
saliti & in pauca q̄titate sumpti reuocāt appetitū:& ip̄m corroborāt
si quis habuerit appetitū ad eos.

Vocibus anguille prae sunt si comedatur.
Qui phisicā non ignorant hec testificantur
Cascus anguilla nimis obsunt si comedatur
Ni tu sepe bibas & rebibendo bibas

Hic autor sub-
dit qd̄ anguilla est
piscis insanus maxi-
me nocēs uocibus:
& hoc p̄bat sermo-
ne medicorū & natu-
ralē philosophiā stu-

dētū:& rō est:quia anguilla est piscis limosus uiscosus & maxime
opilatiuus:& multū deficit a cōditionibus boni piscis prius narra-
tis in parte p̄cedēti:& qd̄ dictū est de anguilla ēt intelligēdū est de
lampreda:licet lāprede parue laudabiliores sunt anguillis & minus
piculose cū nō sint tāte uiscositatis & grossiciei sicut anguille:ut pa-
tet ad sensum.Vñ salua reuerētia utentiū isti pisces sunt ualde picu-
losi quis ori sunt saporosi.Horū.n.pisciū in aq̄ similis est generatio
generationi serpētū ī terra:un̄ multū dubitādū est qd̄ nō sint uene-
rosi:un̄ eorū capita & cauda ī qbus uenēnū cōsueuit cē:& similiter
interior spina:nullo mō sunt edenda.bonū est ēt pp̄ eorū uiscositatē
qd̄ submergant̄ in uino optimo uiue & dimittant̄ ibi queusq; mor-
tue sint:& deide p̄parent̄ cū galētina optimaz sp̄ez scdm̄ qd̄ coci-
magnoz dīnoz facere cōsueuerūt.bonū est tñ qd̄ ebulliant̄ primo

duabus ebullitionibus in uino & aq̄: & illa abiecta decoquantur ad p̄fectionē: & fiat gallētina uel pastilitatura uel aflatura cū salsamento appropriato: uidelicet cū salsa uiridi cū fortibus spēbus & uino in hyeme: & cū debilib⁹ spēb⁹ & agresta & aceto ī estate. Comodosius tñ est maneriē hmōi pisciū dimittere. Deinde subdit textus: qđ caſeus & anguilla multū nocēt si comedantur: & istud intelligēdū est: si in magna quātitate sumantur: quorū cause dicte sunt de casco ibi. Per sica poma: & de anguilla nūc dicta est cā. postea dicit tex. qđ si ista sumantur cū frequēti potatiōe uini malicia corū corrigitur. & istud nō debet itelligi de uino subtili & penetratiuo nec de uino qđ dat uia potus cōductiui qā tale nō debet dari sup cibū generatiuū mali humoris qñ comeditur: nec ante ipsum nec postq̄ fuerit digestus ut uult Auī. in. i. c. de regimine aq̄ & uini: qā tale uinū magnū nocementū iduceret: penetrare. n. faceret humorē malū ex hoc cibo genitū usq; ad extrema corpis q̄ forte non sufficeret penetrare sine uini auxilio & cōductu: sed itelligēdū est istud de uino forti nō multū penetratiuo: sepe & ī parua quātitate dato grā pmixtionis ciborū. Tale. n. corrigit maliciā ciborū confortat digestionē & digerit fleumaticos humores & frigidos: q̄re iuuat ad digestionē casei & anguille: q̄ male digestionis sunt.

Hic autor tāgit Inter prandendum sit sepe parūq; bibendū
duo documēta: quo Si sumas ouum: molle sit atq; nouum.
rū primū est. qđ comedēs in pradio uel cena debet uicissim comedere & bibere multiplicādo uices bibitionis: sed pro qlibet uice parū potus sumere: & facere nō debet quēadmodū bruta: q̄ totū cibū capiunt: & postea bibūt: qā si potus melius cibo pmiscet: & cibus exinde reddit remollitus & digestionis capacior. & circa istud est sciendū qđ triplex est potus. s. pmixtiuus delatiuus: & sitis sedatiuus. Istud at qđ dictū ē:

intelligēdū est de potu pmixtiōe ciborū: iste. n. potus debet uicissim recipi cū cibo. & saluo meliori iudicio non debet iste potus differri usq; ad finē comestionis nec debet expectari sitis. Et iste potus maxime cōpetit qñ sumuntur cibaria actualiter sicca uel uirtualiter: sicut patet in laborātib⁹ comedētib⁹ panē siccū. Sed potus sitis sedatiuus regulariter & in hoibus bñ dispositis debet differri usq; ad finē comestiois: tūc. n. est uera sitis pp estuationē cibi calidi & sicci. Nō. n. multū rōnabile ē q̄ simul urgeat sitis & fames: qā sūt appetitus cōtrariorū. Et debet iste pot⁹ dari secūdū plus & minus secūdū q̄ maior uel minor est sitis. Potus uero delatiuus maxime cōpetit cōpleta prima digestiōe regulariter: & parū añ horā suscipiēdi aliū cibū sequēre. Et talis potus spāliter cōpetit qñ cibaria primitus sūpra fuerint grossa ī substātia. nec debet expectari sitis ad talē potū suscipiēdū. nā talis potus pparat stomachū ad suscipiēdū cibū sequentē & iuuat trāsītū cibi ad epar a stomacho: nec debet talis pot⁹ eē magne q̄tītatis ut cito possit digeri. Añ. n. eius digestionē nō trāsīt ad epar: Et istud uerū ē nisi talis potus delatiuus fuerit aq̄. ī q̄ nō oportet expectare digestionē añ penetrationē ei⁹ ad epar. Regularitar aut potus cōueniēs delatiuus aut ēt pmixtiuus nō debet eē aq̄: sed uinū uel aliqd pportionabile uino. puta ceruisia uel cerasia: uel pomeriū uel mellicratū uel aliqd sile qb⁹ oib⁹ uinū ē melius. Sciēdū scđo q̄ q̄to cib⁹ ē grossior & siccior & frigidior: tāto pot⁹ pmixtus & delatiuus debet eē maior: & ecōuerso quāto cibus est calidior subtilior & humidior: tāto potus delatiuus & pmixtiuus debet eē minor. Et quanto cibus est grossior & frigidior & digestionī inobediētior: tāto uinū pmixtiuū uel delatiuū debet eē subtilius & fortius. Et quāto cibus est subtilior calidior & digestibilior: potus debet eē debilius: uel uinū debilius. Vñ fortius uinū bibēdū ē tā cū carnibus bouinis q̄ pullinis: & fortius bibendum ē cū piscibus q̄ carnibus regulariter.

Secundum documentum est q̄ sumens ouum debet ipsuū sumere
quando est molle & nouum: cuius causa dicta est supra.

Hic ponitur unū
notabile documentū Pisam laudare decreuimus ac reprobare
de piscis: & ē q̄ pisa Pellibus ablatis est bona pisa satis
aliquo mō laudatur: Est inflatiua cū pellibus atq; nociua.
& aliquo mō uitupe
rantur. Laudant̄ .n. qñ comedunt̄ ablati corticib⁹. Vitupant̄ uero
qñ comedunt̄ cū corticibus & pellibus: q̄ tūc sunt inflatiua. Et er
go nō ē artificiale ea comedere simul cū cortice q̄ medullarū & cor
ticū nature discordant. Alterq; .n. laborat ut soluat & exat: alterq; ob
uiat ut cōstringat: ut dicit Isaac ī dietis uniuersalibus: q̄re ī corpe fit
motus agitatiuus inducēs torturā & iflationē. Et istud nedū uerita
tē hēt de piscis: uerū ē de oib⁹ leguminibus: sicut fabis faceolis: len
tulis & similibus. Et spāliter de hñtib⁹ multū corticē sicut fabe &
cicera nigra: cortex ē in oib⁹ ē peioris nutrimenti quā medulla. Et
circa istud est sciendum q̄ est una maneries pisorū alboꝝ rotundoꝝ
hñtiū corticē exteriorē ualde paucū & subtile: & ista pisa securius
pnt̄ comedi cū cortice q̄ alia: quis melius sit q̄ de purent̄ a cortice.
Et q̄ dictū pcedēs ueritatē hēt de oib⁹ leguminibus. Sciēdū ē q̄
legumina recētia minus habēt de cortice: & in eis minor diuersitas
est inter corticē & medullā & facilius digerunt̄. Et iō dicunt aliq̄
magis cōpetūt corpib⁹ sanis: sed nō est ita q̄ legumina recētia sūt
plurimarū supfluitatū & corruptibilioris substātie: q̄re minus cōue
niūt corpibus sanis. Et iō pro ueritate tenēdū est q̄ legumina sicca
depilata a cortice exteriori sunt saniora quā recētia nō depilata: sed
uiridia sunt saniora siccis nō depilatis. Sciēdū ulterius q̄ q̄ oīum
leguminū substātia est inflatiua & difficilis digestionis & eorū nu
trimentū malū nō cōpetit ī regimine sanitatis: sed brodiū siue deco

ctio ipsoꝝ cōueniēs est: q̄ eorū decoctio uētris est subductiua. i. la
xatiua. urine puocatiua: & uenarū decopilatiua: un̄ satis cōuenit ipi
bus in qb⁹ hoīes utunt̄ cibis grossis & opila iuis: puta tpe ieiunioꝝ
In isto .n. brodio siue ī ista decoctione cōueniēter facta nō sunt no
cumēta q̄ sunt ī substātia: un̄ in ea nō ē iflatio: nec difficultas nutri
tionis & digestionis: nec malicia nutrimenti. Fit aut̄ ista decoctio p
istū modū. In sero .n. ponunt̄ cicera uel pisa in aq̄ feruētī & in cadē
longo tpe manib⁹ cōfricant̄. deinde p̄dicta aqua tota nocte rēpēt̄:
& in cadē sequētī nocte buliant duabus uel tribus bulitionibus: &
postea colct̄ & colat̄ a referuet̄: & appropinquāte hora refectionis
pparet̄ cū cynamomo & croco & aliquātulū uinū addat̄: & deide
unico feruore buliat & spumēt̄ ī p̄cipio refectionis. Et brodiū seu
purenta ciceꝝ & pisorū rotundoꝝ alboꝝ est melius & cōuenientius
& nature amabilius: & similiter eorū substātia.

Hic ponunt̄ q̄dā
documenta circa ele
ctionē lactis. Primū
est q̄ lac caprinū est
sanū ethice. i. cōsū
ptis & maceratis ul
habētibus febrē ethicā. Et istd̄ uult Aui. ii. can. c. de lacte dicēs. Lac
caprinū & lac asininū sunt bona ethice. Et idē uult. iiii. trac. in. c. de
rememoratiōe medicinaꝝ humectatiū ethicos. Et rō ē est: q̄ lac ca
primū est tempatum sed̄ in Aui. ii. cano. c. de lacte: & etiā multi nu
trimenti: ut uult hic tex. Et post istud lac ualet camelinū. Istud .n. sub
tile est multe aquositatis & humiditatis: q̄re pōt humectare eos: uerū
est tñ q̄ istud lac pp̄ suā nimiā humiditatē paḡ nutrit: q̄re min⁹ eis
cōuenit quā caprinū: istud tñ lac camelarū: & maxime nouiter setarū
cōtert ydropisū ualde & patiētibus dolorē in epate: & renouat epa

secūdū Aui.ii.can.c.de lacte. Secūdū documentū est q̄ lac asininū plus ceteris lactibus ethicis cōuenit. Et istud uerū ē cōpando lac asininū ad lac aliorū brutorū: q̄ lac asine declinat ad frigiditatē & humiditatē: & est subtilius & citius penetrās & tardius coagulabile q̄ lac aliorū brutorū: secūdū Gaī. vii. de ingenio. c. vii. Et istud idē uult Aui. in. iiii. loco p̄alle. dicēs. Et nō ē lac post lac mulieris sicut lac asine. Et prius dicit. Et pprie lac asine eradicat ethicā si fuerit ei eradicatio. Cōparādo tñ lac asine ad lac mulieris minus conuenit. Lac. n. mulieris sugēdo sumptū cōueniētius est oībus: ut uult Auic. in. iiii. loco p̄alle. Et rō est: q̄ lac humanū siue muliebre subtilius est frigidius & humidius: & nature humane magis sile: uelocius penetrans: citius digestū & magis nutriēs. Et debet istud lac dari ethicis q̄tum possibile ē mulieri magis p̄pe lectū ifirmi & ei p̄tinus sine mora administrari ne ab acre corrumpat. Et circa istud sciēdū est q̄ non sp̄ cōuenit ethicis lac mulieris aut asine: imo ī aliquibus casib⁹ lac acetosum siue ebutiratum est utilius ethicis quam lac mulieris aut asine. Quorū primus est q̄n cū ethica est solutio uētris. Secūdus est q̄n est suspitio de coagulatione lactis ī stomacho uel de ardore uehemētis febris. uel q̄ stomachus de se est colericus ut lac in colerā cōuertat. Tertius est q̄n cū ethica cōpilat putrida p̄cipue q̄n in īteriorib⁹ nō fuerint multe opilationes. Nā lac acetosū restringit uētrē: & nō facilliter colerizat: q̄a priuatū ē butirositate: p̄ quā facilliter lac īflāmat: nec ī putrida febre: q̄a cito putrescit p̄ eādē cām. Quartus ē si stomachus fuerit sordidus: tūc. n. lac ī eo facile corrumpit. Quintus si ethicus abominet lac dulce & itegrū: & nō acetosū siue ebutiratū. Tertiuū documētū est q̄ lac uaccinū & ouinū sunt magis nutritiua: q̄a pinguiora & grossiora sunt aliis: ut dicit Aui. ii. can. c. de lacte. Et ibidē de lacte uaccino dicit lac oīs aīalis cuius p̄gnatio p̄lixior est p̄gnatione mulieris est malū: q̄ pp̄ p̄portioabile est illud q̄d p̄ximū

est sicut uaccinū. Ra. uero ī almā. c. de lacte dicit. Vaccinū. n. lac oīs lacte cuiusq̄ aīalis alteri⁹ grossius iudicat: q̄d ēt oībus sui corpib⁹ pinguedinē adipisci uolētib⁹ cōueniētius existit. Quartū documētū est q̄ lac nocet hñti febrē & dolorē capitis. Cui⁹ cā dicta ē supra

ibi. p̄fica poma pira.

Lenit & humectat soluit sine febre butirum

Hic autor ponit

pprietates butiri q̄s

ipm̄ iducit ī corpore humano. Prima ē q̄ butirū lenit uētrē siue molificat atq̄ lubricat: hanc pprietatē facit sua unctuositate. Secūda pprietas ē q̄ butirū est humectatiuū: q̄a ex melioribus p̄tibus lactis cōpositū est & ita sibi cōuenit humectare sicut & ipsi lacti a quo extrahit. Tertia est q̄ soluit uētrē. i. est puocatiuū secessus: & hoc lac facit: q̄a lubricitatē iducit ī testinis. Et istas pprietates eius ēt ponit Aui. ii. can. c. de butiro. Et iducit butirū istas tres pprietates ī corpe nō febricitate. Nociuū tñ est corpi febricitati: q̄a butirū sola unctuositate de facili īflāmat: & ī febricitate calorē augmētat. Circa istud sciēdū q̄ licet butirū inducat p̄dictas pprietates rōne tñ siue nimie humiditatis & unctuositatis nō cōpetit uia cibi sp̄alr ī q̄tate notabili. Primo. n. si qs eo utat ī q̄tate notabili abominationē iducit & facit cibū supnatare ī orificio stomachi: & uentrē plus debito laxat & uomitū iducit. Nullo ergo mō butirū est comedēdū uia cibi ī q̄tate notabili: & sp̄alr nō comedat post alios cibos: sed ad cōdimētū cibarioꝝ satis cōuenit.

Incidit atq̄ lauat penetrat mūdāt quoq̄ seꝝ

Hic ponunt. iiii:

pprietates seri. i. aq̄

lactis: quarū prima ē q̄ seꝝ est icisiuū siue subtiliatuū. Secūda ē q̄ est lauatiuū. i. absterſiuū. Tertia est q̄ est penetratiuū: & ista sequitur ex prima. Quarta ē q̄ seꝝ est mūdificatiuū. i. solutiū siue purgatiuū. Et tres istarū pprietatū narrat Aui. ii. can. c. de lacte: dicēs q̄ aq̄

eius. s. lactis est subtiliatiua lauatiua & solutiua & i ipsa nō est mor-
dicario. Ra. uero in almā. dicit q̄ serū colerā rubcā expellit: scabiei
quoq; atq; pustulis: nec nō eis pustulis q̄ in facie nascunt̄. hystericie
etiam: atq; ei cui fortis uini potus nocuit. auxilium prebet.

In hoc tex. autor

duo facit. Primo po- Caseus ē frigidus stipās grossus quoq; dur⁹
nit. iiii. pprietates ca- Caseus & panis bonus est cibus hic bñ sanis
sei: Q̄ uax̄ prima est Si nō sunt sani tunc hunc nō iungito pani.
q̄ caseus ē frigid⁹. i. Si nō sunt sani tunc hunc nō iungito pani.
frigide nature & istud itelligēdū est de caseo recēti: q̄ est frigidus &
humidus: & nō de ueteri q̄ est calidus & siccus. ut uult Aui. ii. ca. c.
de casco. uel pōt̄ itelligi de caseo q̄ fit ex sola coagulatōe lactis absq;
alicuius alterius rei cōmixtione. Repit̄. n. caseus calide nature cale-
faciēs stomachū ac linguā mordicās ex cōmixtione reꝝ sibi admix-
taꝝ: sicut est aliq; caseus uiridis q̄ si i magna quātitate sumat̄ mul-
tū calefacit corpus. Secūda pprietas est q̄ caseus est stipās. i. cōstipa-
tius siue dur⁹ uētrē efficiēs. Et istud maxime hēt ueritatē de ueteri
& multū coagulū hñte. Tertia est q̄ caseus est ḡrossus. i. grossū hu-
moris ḡnatiuus: q̄ ueritatē hēt de oī caseo: q̄ oīs caseus ex ḡrosso
ri & terrestriori pte lactis fit. Quarta est q̄ caseus est durus. i. duri-
ciem uētris efficiēs. Et ista pōt̄ eē eadē cū secūda. Deinde dicit tex.
q̄ caseus quis solus sūptus sit i sanus: ex quo male digestionis est. ut
p̄dictū est: tñ si in modica q̄titate misceat̄ pani: cū ipso pane digesti-
bilis fit. alias nō: & istud ueritatē hēt in corpore sano. in egro at̄ nō.
Et de caseo prius dictū est ibi. Nutrit & impinguat.

In hoc passu au

tor fingit psonā lo- Ignari medici me dicunt esse nocuum
quētē i spē casei cō Sed tamen ignorant cur nocumenta feram
tradictēs usū casei Languenti stomacho caseus addit opem.

Si post sumat̄ terminat ille dapes esse insanū. Et dicit
Qui phisicā non ignorant hec testificantur loq̄ns i psona casei.
Ignari medici. i. me- Ignari medici. i. me-
dicinā ignorātes dicūt me caseū esse nocuum supple uniuersaliter
ignorāt cām cur nature humane nocere dicor. Et post hoc t̄git au-
tor duas utilitates sumptionis casei. Prima utilitas est q̄ caseus con-
fert egrotāti stomacho. Et circa istud est notādū q̄ si oīs caseus con-
fert opē oī stomacho lāguētū: sed in certis casib⁹ oīs caseus nocet. s.
stomacho rare texture: & oī stomacho debilitato ex longa egritudi-
ne: sed caseus recēs & nocuus nō multe uiscositatis opem cōfert sto-
macho calido: q̄a teste Ra. in almā. adustionē & caliditatē eius reprī-
mit & stomacho ēt sicco cōfert pp̄ eius humiditatē. Et talibus sto-
machis multū nocet caseus antiquus siue multū acutus uel multū
coagulū hñs. Sed stomacho hñi multa fleumata eius pelliculis ad-
heretiā multū cōfert caseus antiquus uel multū coaguli hñs: q̄a talis
sui acuitate fleuma incidit & abstergit. Sed tali stomacho maxime
nocet caseus recēs & mollis. Et sic patet q̄ in aliquo casu caseus sp̄
nocet & in aliquo non: & q̄ aliqñ caseus recēs p̄dest & aliqñ uetus.
Secūda utilitas est q̄ caseus sumptus post cibū terminat ipsum:
quia facit cibum descendere ad illū locū in quo uiget digestio. s. ad
fundū stomachi. Et istud totū sciūt q̄ uerā sniam medicine hñt. Et
de caseo acuto dicit Ra. i almā. Verūtñ cū post comestionē pua ex
eo gustat̄ quātitas os stomachi corroborat: facietatē quoq; nimiam
atq; fastidiū q̄ ex dulcibus & unctuosus nutriētibus in ore stomachi
proueniunt aufert.
Inter prandendū sit sepe parūq; bibendū Hic ponit. ii. do-
Ut minus egrotēs nō inter fercula potes cumenta. Quoꝝ pri-
mū est q̄ prādēdo. i.
comedēdo aliq; debet uicissim post sumptū parū & sepe bibere: ita

cumētū dicēs Fert pira nostra pirus:sine uino sunt pira uirus
q̄ nos debe/ Si pira sunt uirus:sit maledicta pirus.
mus post esū Si coquas antidotū pira sunt:sed cruda uenenum
piroz sumere Cruda grauāt stōachū releuāt pira. cocta grauāt.
potū. s. uinū: Post pira da potum:post pomum uade fecatum.
cuius cā suffi
ciēter dicta est prius:q̄ pira sunt generatiua uentositatis:& de pro
prietate colicā inducētia & sanguinē aquositate replētia:& ergo cū
eis debet potari uinū:& maxime forte & calidū qd̄ est uentositatū
carminatiuū & aquositatū cōsumptiuū q̄s inducūt pira. Secūdo di
cit tex. q̄ nux ē medicina ueneno. i. remediū cōtra uenenū: ut prius
dictū est ibi. Alea nux ruta. Deinde in secūdo & tertio uersibus in
nuit q̄ pira sumpta sine uino sunt uenena. i. nature recentia pp̄ cām
dictā i primo uersu. Verū est tñ q̄ pira nō sunt uirus. i. uenenū sim
pliciter: q̄ si sic comestio eoz mortē iduceret:& pirus ea portās cēt
maledicta. Deinde i q̄rto uersu autor inuit q̄ pira cruda sunt u ne
nū. i. nocumētū inferētia: q̄ faciūt ebullitiōē humoz: colicā flou
mata & scabiem: si tñ ipsa coquant̄ sunt anthidotū. i. medicina mō
quo dictū est supra cū uino & maxime ē post alios cibos sumpta:
q̄ sic iuuant ad expulsione fecū. Deinde in q̄nto uersu dicit q̄ pira
cruda grauāt stomachū: q̄ ipm̄ impediunt a digestione & Inflatia
sunt: sed pira cocta releuāt stomachū grauātū: & disponūt ipm̄ ad
suā naturalitatē. Et in ultimo uersu subdit duo. Primū est q̄ nos de
bemus post pirū sumere potū ppter causam prius dictā. Secūdū
est q̄ post esum pomi debemus ire fecatū. id est ad secessum: & secū
dū Aui. ii. can. c. de pomis: poma dulcia & acetosa quādo in stoma
cho inueniunt humorē grossum quādoq; deponunt ipsum in ege
stione. Ratio tamē textus potest esse: q̄ poma multū inflatiua sunt
uentositatem generantia: que in secessu emittetur.

Cerasa si comedas tibi confert grādia dona Hic ponunt̄ .iii:
Expurgant stomachū: nucleus tibi tollit cōmoda ex esu cera
Et de carne sua sanguis eritq; bonus soz pueniētia. Pri
mū est q̄ cerasa ex
purgāt stomachū: & istud scdm̄ quosdā uez est qn̄ simul cū eis nu
clei terunt̄: q̄ simul hnt̄ qndā uim absterfiuā ac mūdificatiuā. Secū
dū est q̄ nucleus cerasoz. i. arillus hēt uirtutē frāgendī lapidē renū
uel uesice si siccus sumat̄ uel ex eo fiat lac. Tertiū est q̄ caro ceraso
tū est generatiua optimi sanguinis & cōfortās ac ipinguās: & istud
expimentū cōprobanē: q̄ uidemus passerēs q̄ sunt auēs multū co
medētes cerasa q̄ tpe cerasoz hnt̄ epata multū maiora quā alio tē
pore: signū igit̄ est: q̄ magnificāt epar & cōfortāt: circa illud est no
tādū qd̄ duplicia sunt cerasa. s. grossa & parua. Grossa at̄ adhuc du
plicia. s. dulcia & pontica. Oīa dulcia & parua sunt infana de facili
corruptibilia ac i corpibus faciētia uermes: grossa pōtica dicunt̄ ci
na: & illa sunt adhuc duplicia: qdā sunt rubea & mollis carnis: & ta
lia debēt recētia comedi & i principio mense: & hnt̄ uim absterfiuā
stomachi atq; appetitū incitādī: alia sunt cina nigra & grossa satis
dure carnis & iter cetera maxime pōtica: & ista debēt comedi in fi
ne prādī siue cene: cuius cā est: q̄ ista sua pōticitate qn̄ i fine mēse
sumunt̄ claudūt orificiū stomachi: quo clauso digestio melior ac ue
locior fit.

Hic ponunt̄ due Infrigidāt laxant multū profunt tibi pruna
utilitates pueniētes
ex esu prunoz. Prima est qd̄ pruna infrigidāt corpus: & iō portega
lenses i calida regiōe existētes i decoctione suaz carniū semp̄ comi
scēt̄ pruna: & maxie damascena. Secūda est qd̄ pruna laxāt uētrē:
& hoc est ppter eoz humiditatē & uiscositatē scdm̄ Gal. ii. alimen.
Et istud est uez de prunis maturis. In crudis. n. q̄ non sunt maturis

est stipticitas & eorum nutrimentum est paucum: ut dicit Auic. ii. can. c. de eis. Et ista secunda utilitas licet etiam multum conveniat prunis damascenis sicut est prima: maxime tamen convenit prunis armenis. i. deportatis ex terra armenia: quia meliora sunt omnibus & vehementius soluentia secundum Aui. loco pall. & pro maiori declaratione istarum utilitatum. sciendum est quod pruna matura sunt usu & non imatura: pruna autem magis nature convenientia sunt illa que sunt figure oblonge habentia carnem paucam & duram aliquam siccitatem declinatam & corticem exteriorem tenuem: & debet esse in sapore non vere dulcedinis: sed debet esse eorum dulcedo attinens aliqui acedini: & huiusmodi sunt pruna damascena: talia. n. pruna ifrigidant ut dictum est: sunt autem multe alie maneris prunorum quorum usus non est approbatus: sunt etiam quedam prunella silvestria parva que crescunt in silvis & non sunt laxativa: sed ventris restrictiva & ex eis aqua que ventris restrictionem facit: debet autem pruna que sumuntur pro ventris laxatione primo poni in aqua frigida: tunc. n. perfectius ifrigidant & humectant: & colicam que inveniunt lubricando solvunt: & sic stomachus melius disponitur ad cibum recipiendum: & est diligenter notandum quod pruna humida recetia sunt magis alterativa quam sint peioris nutrimenti & plurimum supfluitatum: sed pruna sicca magis confortant: & melius nutrimentum dant corpori: & sicut dictum est de prunis sic suo modo intelligatur de cerasis: uerum tamen est quod cerasorum humiditas est subtilior & minus viscosa: unde minus nutriunt quam pruna.

In hoc passu tria ponuntur documenta. Persica: cum musto uobis datur ordine iusto Sumere sic est mos nucibus sociando racemos Primus est quod mustum Passula non spleni: tussi ualet: est bona reni est bibendum cum persicis: uel persica comedenda sunt cum musto. Cuius prime partis est: quia mustum est calefactiuum & ebullitionem faciens in corpore nostro: hanc autem ebullitionem & calefactionem prohibet persica sua frigiditate: cuius secunde partis est: quia persica

sunt multum frigida & corpus multum ifrigidatum: ergo super omnia debet bibi illud uinum quod plus calefacit. Illud autem est mustum quod scitur experientia. & de ordine comedendi persica multis & aliis dictum est prius ibi: Persica poma pira. Secundum documentum est quod racemi debent comedi quam comeduntur nuges & maxime antiqui & sicce: recetes. n. nuges sane sunt pro se sed antiqui sicce nimium exsiccant: & propter eorum unctuositatem de facili inflammationem in corpore inducunt: quare cum eis comedi debent racemi que resistunt inflammationi & exsiccationi cum humectent: & de nucibus ample dictum est ibi: Allea nux ruta. Tertium documentum quod passula. i. uua passa nocet spleni: quia inducit opilationem eius sed uua passa utilis est renibus: quia ex quo ipsa est urine puocatiua: ipsa est lauatiua renum ex multa. n. aquositate ad renes ducta ipsi renes mundificant: & de uuis passis siue passulis est dictum est supra ibi: nutrit & impinguat.

Hic ponuntur due Scrofa tumor glandes sic cataplasmate cedit utilitates puenientes Lunge papauer ei contrafacta foris tenet ossa. ex emplastratione ficu. Prima est quod si

cus decoctus in aliquo liquore: uidelicet in aqua: & tunc supposite cum humiditate curant istas tres egritudines. s. scrofulas glandes & tumores: per scrofulas intelliguntur inflationes sub merito circa collum & dicitur scrofula a scroffa: quod idem est quod sus siue porca: uel quia ista egritudo multum accidit porcis propter gulositatem eorum: uel quia eius figura secundum plurimum assimilatur porcis ut uult Aui. in. iiii. trac. ii. c. de scrofulis: pro glandes uero intelliguntur apostemata que coniter solent accidere sub ascellis & in inguinibus. & pro tumore potest intelligi inflationes in quolibet parte corporis: Vnde pro istis apostematibus curandis & maxime maturandis debet decoqui ficus in aqua & ipsa aqua debet commisceri modicum aceti ut acetum iuuat penetrationem uirtutis ficus: & decoctione facta debet teri in mortario: & de inde misceri cum modica aqua cum qua bulite sunt: Vnde cathaplasma

pprie ē medicina facta ex aliqua re & succo eius iuxta illud metru
tūc cathaplasma facis cū succū pomis & herbā. Secūda utilitas est
q̄ ficus cū papauere cataplasmate retinēt ossa fracta: & debēt deco
qui insimul cū aq̄ absq̄ appositione aceti: & debent simul teri: & ad
di eis aq̄ decoctiōis earū & tūc supponi: & cā istius pōt eē qa papa
uer est stupefactiuū: & p̄ illud tollit̄ dolor q̄ accidere solet ī fractiōe
ossū: & puocat somnū: ficus sifr̄ facit moueri humiditates ad exte
riora: q̄bus humiditatibus ad ossa motis: ossa p̄nt retinere ad nascē
tiā: nūq̄ tñ uere cōtinuari. Aliq̄ tñ textus hnt̄ loco tenet trahit: & tūc
sensus est melior: Vñ papauer est triplex. s. albū nigrū & rubeū: ru
beū aut̄ est siluestre & uenenosum & crescit in bladīs & iuuenes so
lent terere flores & facere in caustum ex ipsis floribus.

Hic ponunt̄ due
opationes ficuū. Pri
ma ē q̄ ex comestio
ne ficuum sequit̄ multitudo pediculorū ī corpibus hūanis: & istud
maxime ueritatē hēt de ficibus siccis: ut dicit Aui. ii. can. c. de ficu
bus. Et cā scdm̄ eū ibi: est p̄ maliciā & corruptionē hūoris genera
ti ex eis: & alia cā ē pōt eē: quia ficus puocat multū sudorē: ex quo
sequit̄ generatio pediculorū. Secūda opatio est q̄ ficus incitant ap
petitum cocundi: quia generant uentositatem q̄ iuuat ad erectionē
uirge: & sifr̄ sunt multarū superfluitatum & sperma augmētantes.

Hic ponunt̄ due
utilitates esculorū: Multiplicāt mictū uētrē dāt escula strictū
Primū est q̄ multi
plicāt mictū siue uri
nā: cuius cā pōt eē: quia indurāt feces: & sic aquositas fecū ē cā mul
titudinis urine. Vel pōt sumi cā sifis illi q̄ sumit̄ ex illo āphorismo.
Vrina nocturna multū facta: modicū secessum sercat ī die: & ecō

uerso: q̄ multas habuit cameras nocturnas de mane hēt paucam uri
nā cuius cā ē: qa si multa fiat digestio multū de humiditate q̄ transi
re deberet ad uesicā sifr̄ cū ea exit: & si urina fiat multa: multū de hu
miditatibus q̄ trāsire deberēt cū egestiōe & cā magnificare cū urina
euacuant̄. Secūda utilitas est q̄ escula cōstipant̄ uētrē: & istud acci
dit p̄ eoꝝ ponticitatē & stipticitatē: ex quo ifert̄ text⁹ q̄ escula du
ra sunt bona: & hoc qa cōstringūt uētrē: & ergo p̄sunt uētri nimiū
laxato: sed mollia escula sunt meliora duris: qa nutriūt & minus uē
trē cōstipāt: & circa istud ē sciēdū qd̄ escula minus cōpetūt nutri
mēto: quā poma pira p̄fica ficus & sifia: quod satis oñdit austeritas
saporis eorum & duricies substantie eoꝝ postq̄ in arbore maturata
sunt: & ergo ex his parum debet comedi: & magis recipi debēt uia
medicine quam cibi: & quia uirtus eoꝝ est stiptica ualde satis cōpe
tunt in fluxu uentris: & qa escula in arbore non mollescūt mollicie
sufficientem ad esum: ideo anteq̄ comedatur remolliātur: & tūc sūt
magis delectabilia gustui & minus stiptica.

Hic ponunt̄ tres
Prouocat urinā mustū cito soluit & inflat. proprietates musti: q̄
rum. Prima est quod
mustū puocat urinā cuius causa est: qa in musto sunt partes terre
stres nitrose mordicātes uesicā cū ad cā ueniūt: & p̄ earū mordica
tionem uesica citius nitit̄ eas expellere & ipsum mustum: & ista p
prietas itelligēda de mustis hnt̄ib⁹ feces mordicātes sicut musta plu
rima renēsia: quia musta hnt̄ia feces grossas nō mordicātes sed ma
gis opilātes īpediūt urinā sicut prius dictū ē ibi īpediūt urinā. Secū
da est quod mustū cito soluit uel laxat uētrē p̄ eandem cām dictā
in prima p̄prietate. Tertia est quod est inflatiuum p̄ ebullitionem
quam facit in corpore ex qua pueniunt uentositates. Et cause istarū
duarū proprietatum dicte sunt prius ibi impedit urinam.

In hoc textu au-
tor duo facit. Primo
pōit octo pprietates
ceruisie q̄s. Prima ē
qd̄ ceruisia facit in
corpore n̄o grossos
hūores: & istud ma-
xime hēt ueritatē respectu uini: & diuersificat̄ ceruisia in generādo
grossos hūores ex pte suoz cōponētū: nā ceruisia ex grossiori sub-
stātia grossiores hūores generat: & ex minus grossa minus grossos.
Secūda est q̄ ceruisia augmētat uires: & istud est intelligēdū de cer-
uisia ex optimis granis cōposita: q̄ plurime decoctiōis est: cuiusmo-
di est ceruisia ostiēsis: ista. n. multū nutritiua ē: & ergo uires augmē-
tat. Tertia est q̄ augmētat carnē: & istud puenit pp multā eius nu-
tritionē. Quarta est q̄ multiplicat sanguinē eadē de cā: & iste tres
ultime pprietates hnt ueritatē de ceruisia antiqua multū decocta &
de optimis granis composita. Quinta est q̄ puocat urinā. Sexta ē
q̄ laxat uētrē & iste due pprietates maxime hnt ueritatē de ceruisia
clara multū lupulēta. i. i. qua plurimū lupuli iponit: cuiusmōi ē cer-
uisia hāburgēsis q̄ puocat urinā & laxat pp lupulū: ipsa tñ nō ualet
debilia cerebra hntibus: q̄ tales de facili inebriant̄ pp multitudinē
lupuli. Septima ē q̄ iflat uētrē: & istud hēt ueritatē de ceruisia mo-
dica decoctiōe cocta: cuiusmōi est coyta holādie q̄ maxime inflat &
opilat: & p̄pterea plurimū ipinguat. Octaua est q̄ ceruisia modicū
infrigidat: cuiusmōi est ceruisia holādie brabācie hannonie & flan-
dric: & illa q̄ cōis hō utit̄: & ista pprietas maxie ueritatē hēt respec-
tu uini: & circa istud est sciēdū qd̄ ceruisia pōt fieri ex auena & or-
deo & ex frumēto. & scūdū qd̄ fit ex alio & alio grano est alterius
& alterius cōplexiōis: q̄. n. fit ex ordeo plus attinet frigiditati: q̄ or-

Grossos humores nutrit ceruisia: uires.
Prestat: & augmētat carnē: generatq; cruorē
Prouocat urinā: uētrē quoq; mollit & inflat
Infrigidat modicū: sed plus deficat acetū
Infrigidat macerat. melā. dat sp̄ma minorat
Siccōs infestat neruos & impingua siccāt

deū est frigidū. Que aut̄ fit ex ordeo & auena minus opilat & mi-
nus generat uētositates & minus nutrit: & q̄ fit ex frumēto plus atti-
net caliditati & magis nutrit: & magis opilat: & quanto ceruisia est
grossior: tāto est deterior: & q̄to subtilior tāto melior: & ulterius est
sciēdū qd̄ pessima ceruisia est q̄ fit ex reb̄ inebriatib̄: puta ex gra-
no qd̄ noiāt loliū: & q̄ ista maxime dolorē capitis generat & ner-
uos ledit: deinde ponit textus qnq; pprietates aceti: Quare prima
est qd̄ acetū exsiccat: dicit. n. Auic. de eo. ii. cano. qd̄ est fortis exsicca-
tionis: & p̄pterea medici p̄cipiunt tpe pestis uti aceto cū cibo & si-
militer cū potu: dicit. n. Auic. in. i. in. c. viii. doc. v. aceto p̄pterea in ci-
bo & potu uti in pestilētia est nocumēti ipsius securatio. Secūda ē
qd̄ acetū infrigidat pprietate q̄ in co est. Tertia ē qd̄ macerat. i. fa-
cit hoīem macrū: & rō est q̄ exsiccat: & istud maxie uez̄ ē de aceto
in ieiuno stōacho sūpto: ut uult Auic. in. i. doc. iiii. c. v. de extenuatiōe
crassi. Veze est tñ qd̄ assiduus usus aceti: maxie in ieiuno: multa in-
ducit incōmoda: uisum debilitat: pectus offendit: tussim cōmouet:
stomachū & par ledit: neruos & iūcturas uehemēter opprimit: has
arteticis dolorib̄: tremorib̄: & paralixibus uexās. Quarta est qd̄
acetū generat melācolia eo qd̄ humores infrigidat & exsiccat. Qui-
to ē q̄ acetū minorat sperma: p̄pterea q̄ exsiccat: infrigidat: & ma-
cerat: & istas pprietates aceti ponit Rasi. in almā. dicēs acetū frigi-
dū ē & siccū: & qd̄ maciē efficit & uires destruit: sperma quoq; mi-
nuit & colerā corroborat nigrā: rubeā uero colerā & sanguinē debi-
litat: cibosq; qbus admiscet̄ subtiliat: deinde in ultimo uersu autor
subdit tria. Primū ē qd̄ acetū nocet macris: & rō est: q̄ acetū exsic-
cat: & sic addit in macredine: simile. n. additū suo simili facit ipsum
furere: & etiā oīs cōplexio lapsa per cōtrariū medicat̄: & per simile
deteriorat̄. Secundū est qd̄ acetū nocet neruis: ut dicit Auic. ii. can.
& c. de eo. Tertium est quod acetum macerat: ut dictum est.

In hoc passu po-
nunt primo tres uti-
litates rape tpeate co-
cte: & unū ei⁹ nocu-
mētū. Prima utilitas est q̄ rapa iuuat stomachū: q̄a bñ digerit a sto-
macho: nec ipse ea grauat. Secunda est q̄ rapa est puocatiua uēti:
q̄d patet expimento. Tertia est q̄ rapa est puocatiua urine: p̄ter tñ
istas pprietates uult Auer. q̄d magnā hēt pprietatē i cōfortādo ui-
sum: uocumētū uero rapax est q̄ assiduatio rapax nocet dētib⁹: in
ultimo aut uersu subdit q̄d rapa male cocta tortiones facit i corpe
q̄a multiplicat uētositates: iuxta illud uētū sepe rapis si tu uis uiue-
re rapis: & est sciēdū q̄d caude rapax fortiter uētrē laxāt: pro maio-
ri noticia sciēdū est q̄d rape iter radices magis cōueniūt ad corpis
nutritionē: q̄d satis oñdit ex amicitate sui saporis: hec. n. cōple-
xio est oib⁹ edulis q̄d amara & pungitiua minus alimētū dāt corpi
& dulcia magis: q̄a ergo rape radicib⁹ aliis sunt dulciores & minus
pungitiue: magis cōpetunt uia cibi: sed generāt sanguinē grossum:
& melācolicū si digestiua sit debilis: & bonū est q̄d depurent a pri-
ma aq̄: & nullo mō debēt comedi crude & incitant ad coitū: & uias
mundificant urinales.

In isto passu no-
tant q̄nq̄. Primū est
q̄d cor aialiū come-
stū tarde digerit &
tarde ēt egerit: & rō
est: q̄a caro cordis ē
caro melācolica q̄ difficulter digerit & tarde descēdit: & nō est caro
bona scdm Aui. ii. can. c. de carne: & nō multū nutrit ut dicit Ra. in
almā. Secūdū est q̄ stomachus sūr ē male digestiōis & tarde descē-

Rapa iuuat stomachū: nouit pducere uentū
Prouocat urinā: faciet quoq̄ dente ruinā
Si male cocta dat hinc torfo tunc generat

Egeritur tarde cor: digeritur quoq̄ dure
Similiter stomachus melior sit i extremitates
Reddit lingua bonū nutrimētum medicine
Digeritur facile pulmo cito labitur ipse
Est melius cerebrum gallinax reliquox

fioris: cuius rō est: q̄a stomachus est mēbrū neruofum cartilagino-
sum: q̄re difficile digerit: & ergo ēt nō generat bonū sanguinē: de in-
de subdit tex. q̄ stomachus i eius extremitatibus. s. quo ad eius fun-
dū & orificiū melius digerit: cuius rō est: q̄a i illis p̄tibus magis car-
nosus est & magis pinguis. Tertiū est q̄ lingua est boni nutrimēti:
& hoc quo ad eius radicē: ut uult Aui. ii. can. c. de carne: & rō est: q̄a
est facilis digestiōis & carnosus: & iter reliqs linguas porcelli: q̄ abla-
ta eius pelle eq̄pat carni apri: ut sciūt scindētes añ p̄cipes. Lingua
tñ bouis nō est multū sana pp eius nimā humiditatē: leccatores tñ
linguis uti uolētes añ eaz assationē iponūt gariofilos: quibus humi-
das linguax minuit: & sic aptiores sunt esui. Quartū est q̄ pulmo
facile digerit & facile egerit: & istud ē pp eius raritatē & mollicie:
Verū est tñ q̄d eius nutrimētū nō est cōueniēs nature humane: quia
paruū est & fleumaticū: ut dicit Aui. ii. can. c. de eo: & circa istud ē
sciēdū q̄d pulmo arietis quīs nō sit bonus cibus: est tñ bona medi-
cina: q̄a sanat excoriationē calcanei ex calciamēto: si ponat sup ip-
sam calidus: ut dicit Aui. loco p̄all. Quintū est q̄d cerebrū galline
inter oīa cerebra est melius: de quo dicit Aui. ii. can. q̄d phibet fluxū
sanguinis nariū: debet tñ cū sale aut cū spēbus comedi: q̄a de se
uomitū puocat: & circa istud sciēdū est q̄ de cerebro pullos dicūt
medici q̄ augmētat memoriā: cerebra uero porcos nature nō sunt
cōueniētia: sed cerebrū ouis leporis uel cuniculi cū sale uel spēbus
comedi pōt: & de cerebro amplius dictū ē ibi. Nutrit & ipinguat.

Hic ponit unū
Semē feniculi fugat & spiracula culi documētū: & est q̄d
semē feniculi: q̄d dī
maratru: expellit uētositates aut eas dissoluit. Et rō est q̄a est calidū
& siccū et carminatiuū. Et circa istud ē sciēdū q̄ a cōibus q̄ttuor
tangunt utilitates pucientes ex esu maratri siue feminis feniculi.

Prima est q̄ cōfert febribus. Secūda est q̄ pellit uenenū. Tertia est q̄ mundificat stomachū. Quarta est q̄ acuit uisum. Et de isto solent dari isti uersus cōes: bis duo dāt maratrū febres fugat atq̄ uenenū. Et purgāt stomachi lumē quoq̄ reddit acutū: & istas q̄tuor utilitates tāgit ēt Auic. ii. can. loquēs de feniculo. Et circa q̄rtā utilitatē nota q̄d Aui. loco p̄all. de semine feniculi dicit. Democritus existimat q̄d ueneni uermes pascūt feniculi recentis semē ut eorū uisus cōfortet: ut uipe & serpētes fricāt oculos suos cū egrediunt de cauernis suis post hyemē sup̄ ipm ut illuminent oculos eorū: sciendū ulterius q̄d feniculus tarde digerit male nutrit & parū: & ergo non cōpetit uia cibi: sed magis uia medicine: nō igit̄ utēdū est eo in regimine sanitatis: nisi ad correctionē malicie quorūdā aliorū ciborū: sicut interdū cū lactuca comedimus petrosilinū ad resistēdū frigiditati & humiditati lactuce: sic ēt cū cucurbitis pōt decoqui feniculus: & similiter cū rapis ad corrigendū maliciā earum.

Hic ponunt̄ due utilitates anisi: quare
Prima est q̄d anisū cōfortat uisum. Secūda est q̄ anisum cōfortat stomachū: cuius cā est: q̄a anisum mūdat stomachū a fleumatibus: & ipm calefacit: & p̄pterea ēt confert uisui: q̄a nihil est q̄d uisui magis noceat quā imūdicia stomachi: q̄a a stomacho imūdo eleuant̄ fumi imūdi q̄ oculis nocent p̄turbādo spūs uisuiuos: & ista duo iuamenta facit anisū dulce. Et p̄ter istas utilitates Auic. ii. cano. c. de aniso plures alias utilitates anisi ponit. Vult. n. ibi q̄d anisum est apitiuū: dolorē sedatiuū: est uētositatū resolutiuū: sedatiuū sitis: cāne ex hūiditatib⁹ salis apitiuū & opilatio nū epatis & splenis generatā: ex hūiditatib⁹: & silr renū uesice & matricis: puocatiuū urine & menstruorū: & mūdat matricē a flu-

xu humiditatū albarū & est motiuū coitus.

Si cruor emanat spodiū sumptū cito sanat

cuius cā pōt eē: q̄a spodiū hēt uirtutē p̄priā cōfortādi epar: & sic fortificato epate q̄d est iōis & origo sanguinis sanguis ab eo melius retinet: & dicit Aui. ii. can. c. de spodio: q̄d spodiū est radices cānarū aduste. Dī. n. quo ipse adurunt p̄p̄ frictionē suarū extremitatū cū uētus eas p̄flat: Simō tñ ianuesis dicit q̄d spodiū est res cuius origo nos latet: res tñ adusta uī & diuisiōes cānarū adustarū: & nedum spodiū cōfert ī nimio fluxu sanguinis: imo ēt ī nimio fluxu uētris & uomitu: ut dicit Ra. in almā. & cōfert ēt ī febribus acutis: confortat cor & tremori eius: & sincopi facte ex effusione colere ad stomachū auxiliat̄: ut uult Aui. loco p̄all. & ē sciendū circa p̄dicta q̄d sicut spodiū hēt respectū ad epar & p̄prietatē cōfortādi ipm: ita sunt aliquę medicine q̄ hēt similit̄ aspectū & similit̄ p̄prietatē cōfortādi aliq̄ alia mēbra spālia: sicut macis cor: muscus cerebrū liq̄ritia pulmonē: cap pes splenē: & galāga stomachū: ut patet ī his uersibus.
Gaudet epar spodio: mace cor ccrebrū quoq̄ musco:
Pulmo liquiritia: splē. cap. stomachusq̄ galanga.

Vas condimenti preponi debet edenti
Sal uirus refugatur: & nō lapidumq̄ saporat.
Nā sapit esca male que datur absq̄ sale
Vrunt per salsa uisum: spermaq̄ minorant
Et generant scabiem pruritū siue uigorem

dī debet p̄poni ī mēsa ipsi edēti iuxta illud cōe metrū: sal priō poni debet primōq̄ reponi. Oīs mēsa male ponit̄ absq̄ sale. Secūdo tan

Hic ponit̄ unum iuuamētū spodii: & est q̄d spodiū sūptū sanat fluxū sanguis:

In hoc textu tria fiunt. Primo ponit̄ unum documētum generale q̄d obserua apud oēs: & ē q̄d uas cōdimēti. s. salis q̄d cōi noīe salinum

gunt duo iuamēta salis. Primū est qđ sal resistit ueneno: cuius duplex pōt eē cā: Vna ē: qđ sal exsiccatiuū ē: & sic sua siccitate exsiccat humiditates ex qbus pōt sequi corruptio. Alia cā est: quia sal exsiccat & cōprimit humiditates a corpe extrahēdo. Et sic claudit poros & p cōsequēs phibet penetrationē ueneni q̄ fieri deberet per poros. Secūdū iuamētū salis ē qđ sal iducit saporē in cibariis: nā cōiter uidemus ad sensum qđ nulla cibaria sapiūt sine cōmixtōe salis: ut dicit tertius uersus. Tertio ponunt .iiii. nocumēta salis siue cibario rū ualde salsoꝝ. Primū est qđ cibaria ualde salsa urūt uisum. i. dep dunt uisum uel nocēt uisui: cuius cā pōt eē duplex. Prima est: quia res nimiū false inducūt nimiā siccitatē. q̄ est cōtraria oculis. qui sūt instrumēta uisus: cū oculi sint de natura aqua: ut dī in defensum & sensato. Secunda cā est: quia cibaria multū salsa sunt pruritiua & mordicatiua: mō ut supius dictū est a cibariis mordicatiuis ī stoma cho existētibus eleuant fumi mordicatiui: qui sui mordicatōe oculis nocēt ac ipsos multū rubificāt: Et ergo uidemus qđ buliētes sal rubeos cōiter hēnt oculos. Secūdū nocumētū est qđ cibaria multū salsa minorāt sperma: & rō est: quia cibaria multū salsa multū exsiccat oēs humiditates corpis q̄re ēt sperma exsiccat & sic minoratur. Tertiū nocumētum ē qđ generāt scabiē. Cuius rō ē: quia sal generat humorem acutum mordicatiuum adustum qui ēt cā scabiei. Quartū nocumētū qđ augēt pruritum. Et rō ē qđ generāt humorem mordicatiuum & pruritiuum: & ista q̄ttuor nocumēta cōmemorat Rasis in almā. de sale dicēs: eoꝝ p̄terea sanguinē q̄ multā ex eo sum p̄serint q̄titatē adurit uisum quoq; debilitat atq; minuit sperma & generat pruritum & scabiē: & p̄ter ista nocumēta p̄ salsa. i. multum salsa inducunt serpigines & impetigines: morpheā: leprā ī dispositis: & uias urīne excoriant cum diu continuantur. Moderate tamē sal/ sa fastidium auferunt appetitum excitant atq; acunt.

Hic feruore uigēt tres: salus amarus: acutus In hoc textu po
Alget acetosus sic stipans ponticus atq; nunt q̄litates cuiusli
Vnctus & insipidus dulcis dat tēperamētū. bet saporis. Et p̄rio
dī qđ isti tres sapo
res. s. salus. amarus. & acutus calefaciūt corpus sumētis ipsos. Se
cūdo dī qđ isti tres saporis. s. acetosus. stipticus & pōticus ifrigidāt.
Tertio dī qđ isti tres saporis. s. unctuosus insipidus & dulcis sūt tpa
ti: nec inducūt ī corpe caliditatē aut frigiditatē: & pro itellecū am
pliori. sciēdū est qđ scđm Aui. ii. can. trac. i. c. iii. octo sunt ueri sapo
res qđ sequunt insipidū: & sunt dulcedo: amaritudo: acuitas: faldedo:
acetositas pōticas: stipticitas: & unctuositas: enumerādo tñ insipidi
tatē pro sapore sicut textus facit hoc: tūc sunt nouē saporis & capi
tur hic sapor pro oī eo qđ gustu iudicat & iter istos saporis tres sūt
calidi ut dicit hic tex. s. salus amarus & acut⁹: & scđm Aui. lo. p̄all.
Acutū est calidus: deinde amarus: & deinde salsum: qm̄ acutū est for
tius ad resoluēdū icidēdū & abstergēdū quā amarus: & inde falsū ē:
sicut amarus cōtractū cū humiditate frigida. Et tres de istis saporib⁹
sunt frigidi. s. acetosus stipans. i. stipticus & ponticus. Ponticus tñ ce
teris frigidior deinde stipticus: & postea acetosus & p̄ istud ī oīb⁹
fructib⁹ qđ dulcescūt p̄ uis est pōticitas uchemētis infrigidatiōis: de
inde postq̄ p̄ calorē solis digestiuū aliquo mō digesti sūt fructus ap
paret in eis stipticitas: & deinde declinat ad acetositatē sicut agresta
& postea dulcescunt: & licet acetosū sit minus frigidū qđ stipticū: tñ
p̄ sui subtilitatē & penetrationē ī plurib⁹ est maioris ifrigidatiōis.
Et scđm Aui. loco p̄all. Ponticū & stipticū sunt in sapore p̄pinq;
sed stipticū nō cōtrahit linguā nisi quo ad superficiē apparētē: sed pō
ticū cōtrahit & exaspāt qđ appet ī lingua. s. superficie: & occultū. s. in
teriora eius: & tres de istis saporib⁹ sunt tpati. i. nō excedētis calidi
tatis uel frigiditatis: sicut dulcis: unctuosus: & insipidus. Licet. n. dul

ce sit calidū; tñ in eo nō appet fortitudo caliditatis: sicut dicit Rasis
in almā. Et est sciēdū ulterius qđ unicuiq; sapore pprie debent opa
tiones: ut uolunt Aui. & Rasis locis p̄all. Opationes. n. dulcis scđm
Aui. sunt digestio & lenificatio & multiplicatio nutrimenti & natu
ra diligit ip̄m: & uirtus attractiua attrahit ip̄m. Et scđm Rasis dul
ce est generatiuū multe colere rubee & opilationū ī epate & splene
& flegmōis p̄cipue si p̄dicta mēbra ad hoc fuerit apparata. & uen
tris fluxus ex ip̄so sequitur & mollificat stomachū & cōfert pectori
& pulmonī: corpus ip̄inguat & augmētū sp̄matis tribuit: opationes
uero amari scđm Aui. sunt abstersio & exaspatio. Et scđm Ra. ama
rū calefacit & desiccāt fortiter: cito sanguinē ad adustionē & mali
ciā perducit: colerā quoq; rubeā & sanguinē augmētāt: opatio uero
pontici scđm Aui. est cōtractio si pōticitas sit debilis: aut expressio
si sit fortis & scđm Rasis ponticū corpus infrigidat & desiccāt car
nis & sanguinis minorationē facit: si multoties aliq; eo utat: stoma
chū quoq; cōfortat & frequēter uētrē cōstringit: & sanguinē gene
rat melācolicū: opatōes uero stiptici scđm Aui. sūt cōtractio: ispilla
tio: iduratio & retētio. Et scđm Rasis opatiōes eius sūt sicut pōtici:
licet debiliores: qā ipse uī cōprehēdere stipticū sub pōtico: qā de sti
ptico nihil dicit exp̄sse: opatiōes uero unctuositatis scđm Aui. sunt
lenificatio lubricatio & coctio. i. digestio parua. Et scđm Ra. un
ctuosum stomachū mollificat & uētris facit fluxū: & facietatē añq̄
hō sibi q̄titatē sibi necessariā assumat adducit: & calefacit: maxie tñ
febricitates & hñtes epar & stomachū calidū. Corpus ēt humectat
& lenit: fleuma uero auget: & cognitionē ebetē reddit: & auget som
nū. Opationes uero acuti sunt resolutio inciso & putrefactio scđm
Aui. & scđm ablutio Rasis. Acutū calorē auget & corpus cito in
flāmat & sanguinē adurit: & ip̄m prius ī colerā rubeā mutat: & po
stea in nigrā: opationes salis scđm Auic. sunt abstersio exsiccatio &

phibitio putrefactiois: & scđm Ra. dicte sunt in tex. imediate p̄ce
dēti: Opatioes uero acetose sunt scđm Aui. infrigidatio & inciso: Et
scđm Ra. acetosū colerā rubeā & sanguinē reprimat & uētrē strigit
si stomachus & itestina mūda fuerint. Si autē fleumatis in eis fuerit
multitudo uētris facit fluxū & corp⁹ infrigidat: uirtutē quoq; dige
stiuā debilitat & pprie ī epate. Neruis uero & neruosis mēbris nocu
mētū affert & corp⁹ desiccāt: uirtutē autē appetitiuā excitat: De opa
tionibus uero insipidi dicit Ra. qđ aliqđ ē insipidū qđ magis nutrit. s.
qđ eq̄litati magis uicinū ē: aliud ē qđ t̄pate cal. facit: & aliud qđ t̄pa
te infrigidat: & si cū ip̄so fuerit multa hūiditas hūectabit: si uero sic
cū fuerit desiccabit.

Bis duo uipa facit: mūdāt dētes: dat acutū Hic ponunt .iiii.
Visum: qđ minus est implet: minuit & abūdāt iuuamēta uipe. Pri
mū est qđ uipa mun

dat dentes. Cuius cā est: quia pp panē diutius inherētē dētibus q̄ ui
num solū sine pane: limositas illa dentibus adherēs a qua dentes lu
ridicunt: a uino melius cōsumit & abstergit. Secūdū ē qđ acuit ui
sum qā phibet malos fumos ad cerebrū ascēdere qđ offulcarēt: sp̄s
uisiuos p̄ eorū imixtionē: & istud facit ex eo: qā digerit materias ma
las ī stomacho existētes. Tertiū est qđ minus digestum facit digeri:
qā facit clausiōnē orificiū stomachi & cōfortat digestionē. Quartū
est qđ supflue digestū ad mediū reducit: & totū istud maxie ueritate
hēt de uipa panis cū uino: dūmō panis primo afflatus sit: aut supra
prunas exsiccatus.

Omnibus assuetā iubeo seruare dietam. Hic ponunt aliq̄ do
Approbo sic esse: nisi sit mutare necesse. cumēta: quorū. Primū ē
Est Ipocras testis: qm̄ sequit mala pestis qđ oibus bonū ē seruār
Fortior est metha medicine certa dieta. dietā cōsuetā: & p̄ dietā
Quā si n̄ curas fatue regis & male curas intelligit administratio

cibi & potus: & rō huius documēti est: q̄a trāsgressio a cōsuetudine nocet nocumēto magno: cōsuetudo. n. est altera natura: sicut igit̄ natura custodire oportet: sic & cōsuetudinē: & sp̄āl̄r si cōsuetudo fuerit laudabilis. Et sicut oportet seruare cōsuetā administrationē cibi & potus: ita ēt oportet seruare cōsuetudinē in aliis reb⁹ nō naturalibus pp̄ eādē orōnē. Vñ si aliq̄s fuerit cōsuetus multū laborare: & uelit hāc cōsuetudinē omittere & in ocio uiuere uel multo minus laborare uel aliā sp̄ēm laboris assumere & aliud t̄ps uel aliū modū p̄cul dubio multū ex hoc debilitat̄. Et s̄l̄r itelligit̄ i cibis & potibus somno & uigiliis & euacuationibus & aīe accidētib⁹. In oībus. n. multū obseruāda est cōsuetudo si sit laudabilis uel par̄ laudabilis uel idiferens in bonitate & malicia respectu huius ad q̄d debet fieri pmutatio. Et circa istud sciendū est q̄d assueti exercitare uel labore quibusdā laboribus consuetis: dato q̄ tales sint debiles uel senes minus ledunt̄ & fortius laborāt quā si eēt iuuenes incōsueti: & istud uult Ipo. ii. ampho. dicēs. Assueti assuetos ferre labores & si fuerit imbecilles aut senes in cōsuetis fortibus & iuuenibus facilius ferūt. Et rō est: q̄a isti hēt maiorē inclinationē & cōsuetudinē ad istos labores: nā cōsuetudo prius habita leuior est ut d̄r i cōmēto p̄dicti ampho. Et ista est cā q̄re uidemus hoīes debiles: ut senes q̄ ex consuetudine aliq̄n exercēt opus mechanicū facere aliq̄ q̄ facere non possent eius fortiores & iuniores: aut minus ab eis ledunt̄: sicut uidemus molitorē debilem facilius saccū eleuare quā eo fortiorē: & fabrū antiquū minus ledi malleatione quā iuuenē forte nō cōsuetū. Secūdū documētū est q̄d mala pestis. i. magnū nocumētū sequit̄ ex pmutatione diete cōsuetet ut uult Ipo. Nisi fuerit necesse eā pmutare. Est aut̄ necessariū eā pmutare. Primo q̄n est illaudabilis: sic q̄d ex ea pueniret̄ ad pessimas egritudines: sicut cōsuetudo comedendi malos cibos in fine ex necessitate pducētes ad malas egritudines. Talē. n. consuetu-

dinē & si les necesse est corrigere & pmutare uel totaliter uel saltē infra terminos latitudinis eaq̄: sed hoc debet fieri paulatī & sc̄dm quēdā ordinē: nā oīs subita mutatio uehemēter nocet: & sp̄āl̄r a cōsuetudo ad incōsuetū. Secūdo necesse est eā pmutare: ut aliq̄s minus ledatur ex incōsuetā si postea ad eā se trāstulerit: si. n. q̄s ad oēm dictā se assuescat: minus ab oī ledet̄ cū se ad eā trāstulerit. Et istud ēt itelligēdū est in aliis rebus nō naturalibus. Et istud est q̄d dicit Ipo. ii. ampho. Ex multo tpe cōsuetā: & sic fuerint deteriora: incōsuetis minus molestare cōsueuerūt: oportet igit̄ ad nō cōsuetā trāsmutare: & circa istud est sciendū q̄d q̄sq̄ debet sibi cauere ne unius rei quātūcūq̄ bona sit sibi cōsuetudinē faciat q̄ ip̄m seruare sit necessariū. Verbi gr̄a: siq̄s uno cibo cōsuetus semp̄ utat̄: uel aliquo potu: uel totaliter ab eis abstineat: uel dormire uel moueri uel coire totaliter assuescat: ad hoc grauiter astringit̄: maximū enī incurret nocumētū si interdū ab eis dē oportet abstinere: sic igit̄ q̄dlibet corpus se disponere debet ut calore & frigus pati possit & ad motiōes & ad q̄libet nutriētia apt⁹ reddat̄: & ut somni & uigiliarū horas: māsiōes: & domos lectos & idumēta sine lesiōe pmutare possit. Q̄ d̄ q̄dē poterit fieri si cōsuetudo nō obseruet̄ ad unguē: sed interdum ad incōsuetā transeamus: Oportet igit̄ ad incōsuetā aliq̄n pmutare: & istud uult Rasis. iiii. al mā. c. de cōseruatiōe cōsuetudinē. Tertiū documētū est q̄d fortior & potior metha in medicādo egrū est administrare dietā certā: quā si medicus nō curauerit: & aliā indebitā administrauerit fatue regit egrū & male eū curat: & circa istud ē sciendū q̄d triplex est dieta. s. grossa: q̄ est q̄si dieta sanorū: & tenuissima: q̄ est nihil dare uel q̄si: & media: q̄ absolute tenuis d̄r: & ista diuidit̄ i dietā tenuē declinatē ad latus grosse: sicut aq̄ carnis oua forbilia: & pulli parui: & declinatē ad tenuissimā: sicut aq̄ ordeī: mellicratū: & uinū granatorū: & mediā q̄ certa noīat̄: ut prisana n̄ colata: & extremitates pulloꝝ: & ista die

ta certa in pluribus cōuenit egritudinibus: nō tñ in oibus: nō. n. cōu-
uenit in egritudinibus lōgis: q̄a in talibus oportet uirtutē longo tpe
eē anq̄ pueniat ad uictoriā: & uirtus cū diēta certo tpe nō posset p-
durare sine magna debilitate: oportet ergo ī tali egritudine cibū in-
grossare: sicut nō cōuenit in acutissimis egritudinibus. s. in illis q̄ ter-
minant in q̄rto die uel an: q̄a in talibus cōuenit diēta tenuissima: ut
uult Ipo. i. ampho. ibi. ad ultimas egritudines ultime curatiōes ad pfe-
ctiōne sunt potētes.

In isto tex. ponū Q uale qd & qñ: q̄tū quotiēs ubi dando
tur sex a medico cō Ista notare cibo debet medicus dictando
siderāda in admini-
stratione diēte. Primū est q̄le. i. cuius q̄litates debet eē cib⁹: q̄a ī egrī-
tudine calida debemus egrū dietare frigido cibo: & ī frigida calido:
in humida sicco: in sicca humido. Verūtñ q̄a naturalis cōplexio diē-
ta sibi sicut cōseruari debet: ut uult Gal. in tegni: ibi: calidiora calidio-
ribus indigēt adiutoriis: frigidiora frigidiorib⁹ &c. Secūdu ē qd. i.
cuius substātie debet eē cib⁹: q̄a athlete & rusti fortibus exercitiis
suppositi debēt dietari cibo grosso: q̄a in eis uis digestiua est fortis:
& sic nō debēt ut cibis subtilibus: ut pullis: caponibus: carnibus ui-
tulinis seu edinis: quia iste carnes in eis adurerent: aut nimis cito di-
gerent: q̄re necesse eēt eis sepe comedere: nobiles uero & ī ocio ui-
uētes debēt uti diēta subtilis substātie: q̄a in eis uirtus digestiua est
debilis: nō potēs ī grossos cibos: cuiusmodi sūt carnes porcine felle
& bouine: pisces sole exsiccati: sicut ī egris: egrotātes egritudinib⁹ acu-
tis debēt uti subtiliori diēta quā egrotātes egritudinibus cronicis. i.
lōgis sicut quartanis. Tertiū est qñ. i. quo tpe diēta debet dari: quia
in sanis maxie debet attēdi cōsuetudo. Vñ ī estate hoīes surgētes &
cōsueti bis solū in die comedere: debēt comedere hora. x. uel modicū
an & nō expectare mediū diei pp̄ nīmū diei calorē: sicut debēt cena

re hora. vi. uel modicū post: ī hyeme uero debēt prādere hora. xi. uel
.xii. pp̄ter lōgitudinē somni: & deinde cenare hora. vii. uel modicū
post: & maxie seruāda est cōsuetudo: in egris uero ē cōsiderādū est
tps: q̄a ī febrīb⁹ in paroxismo uel statī an paroxismū uel statī post:
nō est dāda diēta: q̄a si statī an paroxismū uel in paroxismo det: na-
tura diuertit a digestionē materie febris: p̄ hoc qd̄ debet digestionē
cibi esse intēta: & nō debet dari statī post paroxismū: q̄a uirtus ad-
huc multū debilitata est ex paroxismo īmediate p̄cedēti: debet igit̄
dari diēta an paroxismū tāto tpe qd̄ possit digeri an aduētū paro-
xismi: uel debet dari aliquo tpe post paroxismū: & hoc est uerū nisi
timeatur magna debilitas uirtutis: tūc. n. dandus est cibus quocūq̄
tpe: accidentibus. n. uirtutē dissoluētibus cibus illico dandus est: ut
uult Gal. in cō. illius ampho. i. parti. cōtēplari at̄ oportet. Quartū ē
q̄tū. i. q̄titas cibi sumēdi: q̄a ut dictū est prius: q̄titas cibi estate co-
medēdi pro q̄libet uice debet esse pauca: q̄a calor naturalis tūc de-
bilis est pp̄ter nimias resolutiōes: in hyeme uero cibus una uice su-
mēdus debet esse multus: q̄a uirtus digestiua tūc fortis est cū calor
naturalis sit unitus pp̄ter frigus circūstās ut dictū ē prius: ibi. Tpi-
bus ueris. Quintū est quotiēs. i. quotiēs in die sit cibus dādus: q̄a in
estate debet sepius dari q̄ in hyeme: autūno uel uere licet modicum
pro q̄libet uice: ut ē pri⁹ dictū ē: sicut uirtute digestiua existēte debi-
li sepe & modicū de cibo ē dādū: uirtute uero existēte forti: pōt mul-
tū dari & paucis uicib⁹. Sextū est ubi. i. in quo loco: q̄a cib⁹ nō ē su-
mēdus ī loco frigido multū: nec mltū calido sed magis ī loco t̄pato.

In hoc tex. autor di-
Ius caulis soluit: cuius substātia stringit cit tria. Primū ē qd̄ ius
Vtracq̄ quādo dat̄ uenter laxare paratur caulis. i. aqua & maxie
prie ebulitiōis caulium
si buliant: soluit uētrē: cuius cā est: q̄a in foliis & p̄tib⁹ exteriorib⁹

cauliū est uirtus q̄dā nitrosa absterſiua débilitèr inherēs: & facile se parabilis p̄ modicā decoctionē siue ebullitionē q̄ sparsa p̄ aquā ipsam laxatiuā reddit: & hinc ē q̄d̄ priā aq̄ decoctiōis caulū magis laxat quā secūda q̄a ista uirtus nitrosa absterſiua p̄ primā decoctiōnē plurimū sepat̄. Secūdū q̄d̄ dicit est: q̄d̄ substātia caulū: & hoc post decoctionē eorū strigit uētrē: & cā est: q̄a oīs uirtus q̄ laxaret p̄ decoctionē ab ea ablata est: & manet substātia terrea sicca q̄ uentrē strigit. Tertiū q̄d̄ dicit est: q̄d̄ utraq̄ simul sumpta. s. aq̄ decoctiōis caulū & substātia eorū laxāt uētrē: & rō est: q̄a uirtus absterſiua & nitrosa ī aq̄ manet: grā cuius totū laxat. pro maiori noticia sciēdū ē primo: q̄d̄ caules generāt humorē melācolicū & somnia mala: mali sunt stomacho: parū nutriūt: uisum obtenebrāt: somnū inducūt mēstrua & urinā puocāt: ut prim Aui. ii. can. & prim a Rasis. iii. almā. colligit̄. Secūdo sciēdū q̄ comestio caulis siue decoctiōis siue seminis ei⁹ phibet & retardat ebrietatē: ut uī inuere Arist. iii. p̄ti. p̄bleuma. q̄rēs: p̄p̄ qd̄ caulis soluit crapulā. Et idē uolūt Ra. & Auic. locis p̄all. Cuius cā pōt̄ eē ista scdm̄ aliquos: q̄a p̄p̄ comestionē caulis eleuant̄ fumi ualde grossi īgrossantes fumositates uini: q̄ īgrossate īpe diunt̄ penetrare ad cerebrū p̄p̄ eorū grossitudinē. Philo. uero p̄bleumate p̄dicto aliā dat̄ cām: istā. s. q̄a qd̄ trahit humidū uinosū ad se ac a corpe repellit & corpus īfrigidat: curat crapulā: sed caulis ē huiusmodi: ergo curat crapulā. Q̄d̄ aut̄ caulis sit hmōi p̄bat: q̄a p̄ succū caulis q̄ est diureticus trahunt̄ humiditates uinose indigeste a toto corpe: & in uesicā deferunt̄: & p̄ substātiā eius frigidā stipticā & terrea ī stomacho relictā nō potēt̄ penetrare īfrigidat totū corpus. Et p̄ cōsequēs curat crapulā hoc mō qm̄ supfluitates subtiles q̄ non poterāt deorsum tēdere p̄p̄ caliditatē uini mouentē eas ad superiora: ut ad cerebrū ferunt̄ repressē deorsum & uirtute succi trahunt̄ ad uesicā. Est. n. diureticus & mēstruorū puocatiuus: ut dictū est.

Dixerunt maluā ueteres quia molliat aluū
Malue radices rase dedere feces.
Vuulvam mouerunt & fluxū sepe dederūt.

DE MALVA

ua mollicat uētrē: quia est unū de remollitiuis. Sunt. n. q̄ttuor remollitiua. s. malua: bismalua: brāca ursina: & mercurialis: ex qb⁹ cōiter fit clistere lenitiuū & mollicatiuū qd̄ ualet ad fecū indurataꝝ educationē. Et est duplex malua: qd̄ n. est hñs sanguincos flores: & alia hñs albos flores. Et ī ista ē maior pp̄rietas mollicadi q̄ ī priā. Secūdos effectus est qd̄ radices malue abraſe educūt feces: & hoc ē qn̄ ex ipsis fiūt suppositoria sicut solent fieri de radice mercurialis. Tertius effectus malue est qd̄ facit fluxū mēstrui in mulieribus: & hoc est p̄p̄ nimia eius humectationē & lubricationē: q̄ uene m̄icis facilius a sanguine acuto fundunt̄. Et dicit platearius qd̄ certo expi

DE MENTA.

Mentitur menta si sit depellere lenta.
Vētris lūbricos stomachi uermesq̄ nociuos
mēta dicēs: q̄ mēta nō debet denoiari hoc noīe mēta si nō hēat uim
stati auferēdi uermes uētris & stomachi. Mēta. n. magne & fortis ē
aromaticitatis & magne amaritudinis: & iō quēadmodū absinthiū
uermes interficit sic & mēta. Et debet dari decoctio eius sicut & ab
sinthii & nō subia. Aduertēdū tñ q̄a multū calida est & sicca sanguine adurēs nō cōpetit uia cibi ī regimine sanitatis: bñ tñ cōuenit uia
medicines: q̄a stomachū cōfortat & ipsum calefacit & sedat singultū
& digerit: & phibet uom̄: tū fleumaticū & sanguineū: & ad coitum
incitat p̄pter inflationē q̄ est in ipsa & humiditatē ortolanā: & pro
phibet sputū sanguinis & cōfert ad morsum canis rabiosi: & est pro
pria ad illud: & si frustra ipsius in lacte dimittunt̄ nō caſeat: ut col
ligitur ex Auic. ii. cano. c. de menta.

Hic ponunt̄ .iii.
pp̄rietas siue effe
ctus malue. quorū.
Primus est qd̄ mal
ua mollicat uētrē: quia est unū de remollitiuis. Sunt. n. q̄ttuor re
mollitiua. s. malua: bismalua: brāca ursina: & mercurialis: ex qb⁹ cōi
ter fit clistere lenitiuū & mollicatiuū qd̄ ualet ad fecū indurataꝝ
educationē. Et est duplex malua: qd̄ n. est hñs sanguincos flores: &
alia hñs albos flores. Et ī ista ē maior pp̄rietas mollicadi q̄ ī priā.
Secūdos effectus est qd̄ radices malue abraſe educūt feces: & hoc ē
qn̄ ex ipsis fiūt suppositoria sicut solent fieri de radice mercurialis.
Tertius effectus malue est qd̄ facit fluxū mēstrui in mulieribus: &
hoc est p̄p̄ nimia eius humectationē & lubricationē: q̄ uene m̄icis
facilius a sanguine acuto fundunt̄. Et dicit platearius qd̄ certo expi
mēto mēstrua puocat.

In hoc tex. autor
principalr tria facit.
Primo inuit magnā
utilitatē saluie q̄rēs
p modū dubii. Cur
hō moriat̄ i cuius or
to crescit saluia; ad
hoc r̄ndet̄ in secūdo
uersu sic q̄ nulla est

medicina crescēs i ortis q̄ phibeat mortē q̄uis i ortis b̄n crescat me
dicina phibēs putrefactionē corpis & humiditatē naturalē defen
dēs ne cito dissoluat̄: & istud inuit Aui. in. i. c. singulari dicēs: & ars
qdē sanitatē custodiens nō est ars q̄ a morte securos nos faciat neq̄
corpus ab extrinsecis nocumentis muniat neq̄ unūqd̄q̄ corpus ad
ultimā uite longitudinē perducatur q̄ est sc̄dm hoīem absolute: sed de
duabus rebus securitatē p̄bet putrefactiōis penitus phibitiōe & de
fensiōe humiditatis: ne cito dissoluat̄. Secūdo ponit tres effectus sal
uie: quoz. Primus est: q̄ saluia cōfortat neruos: q̄a exsiccat humidi
tates q̄bus ipediunt̄ & relaxant̄ nerui. Secūdus est q̄ remouet tre
morē manuū: cuius cā est q̄a cōfortat neruos ut dictū ē. Iā oē cōfor
tans neruoz tremorē remouet: cū tremor causet̄ ex debilitate neruo
rū: & p̄pterea senes aliqui & uetule sp̄alr̄ iponūt potui: siue cibo eo
rū folia saluie. Tertius est q̄ remouet febrē acutā. i. ipedit eā ne cō
tingat cuius cā p̄t̄ esse: q̄a exsiccādo hūores ipedit eoz putrefactio
nē: ad q̄ possit seq̄ febris acuta. Et pro maiori notitia sciēdū ē q̄ sal
uia est calida: & sicca: & iō nō multū cōpetit p̄ se uia cibi: q̄a t̄n ipsa
saluia multū cōfortat neruos: hoīes in sanitate multū utunt̄ saluia
dup̄l̄r. Primo quidē cōponendo ex ea uinū saluiatū quo uino hoīes
in latitudine sanitatis utunt̄: specialr̄ in principio mense & cōpetit

DE SALUIA.

Cur moritur homo cui saluia crescit in orto
Contra uim mortis nō est medicamē i ortis
Saluia cōfortat neruos manuūq̄ tremorem
Tollit: & eius ope febris acuta fugit
Saluia castoreū lauendula premula ueris
Nastur: athanasia sanāt paralitica membra
Saluia saluat̄ nature consiliatrix

hmoī uinū paraliticis & epilēticis moderate sūptū: & p̄cedēti purga
tiōe aīcedētis medicine. Sc̄do utūf saluia i falsis: nā excitat appeti
tū & sp̄alr̄ cū stōachus fuerit repletus malis hūorib̄ crudis & indi
gestis: & ē duplex saluia. s. dōestica: & hēt lata & folia magna. Alia ē
q̄ uulgariter nobilis d̄r: & hēt minora & strictiora folia: & ap̄d medi
cos d̄r lilifagus. Tertio enūerat autor sex res mediciales ualētes i cu
ratōe palisis: & d̄r q̄ saluia castoreū lauēdula p̄mula uelis nasturciū
& athanasia curāt & sanāt mēbra palitica. i. palisi tacta siue debilita
ta. De saluia aut̄ cā patet ex dictis: q̄a ut d̄cm ē: saluia cōfortat ner
uos. q̄ i palisi debilitati sūt & ēt q̄a saluia calida est & sicca cōsumit
materiā fleumaticā ibibitā neruis ex q̄ fit palisis. De castor̄ patet: q̄a
castoreū ē maxime cōfortatiuū calefactiuū & exsiccatiū neruoz:
dicit. n. Aui. ii. ca. c. de eo qd̄ subtilius & forti⁹ oī qd̄ calefacit & ex
siccat: & postea dicit q̄ cōfert neruis & calefacit & cōfert tremori &
spasmo hūido & stupori & palisi: & postea adhuc subdit qd̄ n̄ ē ali
qd̄ magis iuuatiuū uērositatū aure q̄ ip̄m cū ex castorio accipit̄ q̄tū
ē lens una & dissoluit̄ i oleo nardio & distillat̄ i eā: plures alios effe
ct̄ hēt castoreū: quos Aui. narrat lo. pal. & ē castoreū testicul⁹ cuius
dā aīalis marini: q̄ d̄r castor: & oleū de castore ēt mltū ualet i palisi
sicut castoreū p̄ euacuationē materic: q̄a tūc illā uatcriā q̄ residua
ē cōsūt & neuos cōfortat: d̄ lauēdula ēt patet q̄a sua aromaticitate
cōfortat neruos: & sua calefactiōe cōsūt materiā palisis d̄ p̄mula ue
ris ēt patet: q̄a sua aromaticitate & calefactiōe cōfortat neruos: & d̄r
p̄mula ueris q̄a ē d̄ p̄mis aromaticis i uer̄ crescētib̄: d̄ nasturcio pa
tet: q̄a nasturciū ē calm & siccū subtiliatiuū & icisiuū & resolutiuū
q̄re aufert mām palisis: & di. aui. ii. ca. c. d̄ eo q̄ cōfert oī mollificatōi
neruoz: q̄a calefac̄ & educ̄ fleūate: & mūdificat neruos a fleūate: &
iō cōsulūt medici ut nasturciū i q̄dragesima edat̄ p̄pea q̄a cibi q̄dra
gesimales sūt fleūatici. & ē nasturciū herba cōis crescēs i locis frigi

diffimis. s. in locis petrosis & aquosis ubi sunt multi fontes: de athanasia uero q̄ alio noīe dī tanacetū: teutonice tente uel reynuaē: patet q̄ ista herba hēt uirtutē purgādi fleumate & sua caliditate exsiccat neruos: & hēt uirtutē purgādi uermes & materiā ex q̄ generant: & iō gallici cōiter in diebus pascalibus utunt̄ athanasia frixa cū ouis ad purgādū fleumata ex piscib⁹ i q̄dragesima generata ex q̄bus facile generant uermes i dispositis: & i sine tex. autor subdit qd̄ salua dī q̄si saluatrice nature.

DE RUTA.

Hic ponit autor quattuor effectus rute. Primus ē q̄ acuit uisum & pprie succus ei⁹ ut dicit Aui. Nobilis est ruta: quia lumina reddit acuta Auxilio rute uir quippe uidebis acute. Ruta uiris coitū minuit: mulieribus auget Ruta facit castū: dat lumen: & ingerit astū Cocta facit ruta de pulicibus loca tuta.

.ii. ca. c. de ea: & pri⁹ dictū ē ibi. Allea nux ru. Secūda est q̄ ruta minuit desiderū coctū di uiris sed in mulierib⁹ auget: cuius cā pōt eē ista: q̄ ruta sua caliditate & exsiccatione sperma in uiris minorat: qd̄ subtile ē & aereū: sed in mulieribus subtiliat & calefacit: q̄ in eis sperma est aquosū & frigidū: & ergo eas magis ad coitū incitat pp subtiliationē & caliditate spermatis ex ruta. Tertius effectus eius est q̄ ruta facit astuciā. i. facile apprehensionē & inuentionē alicuius medii i cā subtili: q̄ pp calefactionē & exsiccationē subtiliat spūs: & sic īgeniū clarificat Quartus effectus ē q̄ decoctio rute effugat pulices: & hoc si ex ca irroret̄ domus: q̄ interficit eas scdm q̄ cōiter dicūt medici & scdm Aui. in. iiii. trac. ii. c. de effugatione pulicū: q̄n aspgit̄ domus cū infusione coloquintide salūt pulices & fugiūt: & silt̄ ex decoctione rubi. Et postea subdit Aui. & dixerūt quidā q̄n ponitur sanguis hirci in fouea in domo aggregat̄ pulices apud eū deinde moriunt̄: & similiter aggregat̄ sup lignū linitū ex adipe ericii: & fugiūt ex odo-

re caulis & folioꝝ oleādri. Et scdm aliquos nihil magis deiectiuū ē pulicū q̄ res fortis odoris: & ergo ruta ualet: menta: mētastrū: lupulus: & sup oīa feces uel urina eq̄. Itē domus irrorata ex decoctione seminis rape occidit pulices. Et si fumigēt domus ex cornu taurino fugient pulices. Pro captione tñ earū nihil melius est quā impositio pauci bombicis in lecto: quia in illo aggregantur.

DE CEPIS.

De cepis medici nō cōsentire uidentur. Colericis non esse bonas dicit Galienus Fleumaticis uero multū docet esse salubres Presertim stomacho pulcrūq; creare colorē Contritis cepis loca denudata capillis Sepe fricās poteris capitis raparare decorē

Hic loquit̄ autor de cepis: & dicit. v. Primū est qd̄ medici dissentiūt nature ceparū q̄ aliquibus uir qd̄ cepe bone sunt fleumaticis: aliquo uero qd̄ eis nō ualent:

sicut forsan Ra. uult: q̄ dicit eas. iiii. alman. generare humores supfluos i stomacho & fleumaticos. Secūdū ē qd̄ Gal. dicit cepas multum obesse colericis: cuius cā est: q̄ ut dicit Aui. ii. cano. c. de cepe: Cepe est calidū i tertio: & ergo nocet calidis: ut sunt colerici. Tertū est qd̄ cepe multū ualēt fleumaticis: q̄ sunt calide incisive subtiliatue abstersiue & apitiue: quare fleumaticos humores & uiscosos i fleumaticis multiplicatos digerūt: incidūt subtiliant & abstergunt. Quartū est qd̄ cepe ualēt stomacho: q̄ mudificat̄ ipm a fleumaticis & ipm calefaciūt: Et ergo dicit Aui. loco pall. qd̄ istud qd̄ ex cepe comedit̄ pp suā caliditate cōfortat stōachū debile: & pp istud et decorat̄ colorē faciei: q̄ nō est possibile colorē faciei esse uiuidū stomacho existente multū fleumatico aut repleto malis humoribus crudis & fleumaticis. Quintū est qd̄ loca depilata. i. loca pilis priuata: pilos siue crines recuperat̄ si cōterant̄ cepe coctē & ex eis fricetur loca depilata: & istud uerū est q̄n depilatio accidit pp opilatio-

nē pororū & corruptionē materie sub cute: quia cepe apertit poros & resoluūt materiā malā q̄ sub cute est & bonā ad locum attrahūt: Et ergo fricatio cū cepis ualet ad alopicia multū: ut uult Aui. ii. ca. c. al leg. & .vii. iiii. c. de cura alopicie. Et pp̄ istud infert textus qđ capitis decor poterit repari p̄ istā fricationē cū cepis: quia capitis decor pili sunt: pro maiori noticia effectū ceparū sciēdū est qđ cepe excitāt coitū: appetitū puocāt: faciē rubificāt: cum melle uerueas eradicāt sitim faciunt: intellectui nocēt: quia humorē malū grossum generāt saliuā multiplicāt: & succus earū cōfert aq̄ descēdenti in oculum: & abstergit uisum: sicut colligitur ex Aui. ii. can. c. alle. Sciēdū uiteri⁹ quod cepe trite cum melle & aceto conferūt morsui canis rabidi: & ergo quidā superaddūt textui p̄cedenti istos duos uersus.

Appositas perhibent morsus curare caninos:

Si trite cū melle prius fuerint & aceto.

Et de isto ē prius dictū est ibi. Ailea nux ruta.

Hic autor duo fa

DE SINAPIS

cit. Primo ponit cōplexionem ipsius granū ni sinapis dicēs: quod

Est modicū granū ficcū calidūq; sinapis
Dat lacrimas purgatq; caput: tollitq; uenenū

granū sinapis est modicū granū calidū & ficcū: qđ uerū est: q̄a ē calidiū & ficcū usq; ad quartū gradū scđm Aui. ii. can. c. de sinapi. Secūdo ponit tres pp̄rietates siue effectus grani sinapis. Prim⁹ effect⁹ est qđ cōmouet lachrymas: cuius cā ē: q̄a sua caliditate nimia subtiliat & dissoluit humiditates cerebri: ex qbus tūc pp̄ earū fluxū pueniūt lachryme. Secūdos effectus seminis sinapis est: q; expurgat caput. i. cerebrū mūdificādo & abstergēdo humiditates fleumaticas a capite: expurgat et caput naribus impositū puocādo sternutationē sua mordicatio: & iō imponitur naribus appopleticorū: p̄ sternutationē at expellūt nocumēta cerebri: & silr semē sinapis sua calidita

te subtilat fleumata: & dissoluit illa q̄ opilāt meatus cerebri ex quorū opilatione sequit̄ appoplexia: & sic relinquit q; semen sinapis est ualde incisiuū fleumatis & cōsumptiuū & mundificatiuū. Tertius effectus ē tollit uenenū: & istud cōcordat cū dicto Aui. loco p̄all. s. qđ fugiunt ex fumo eius uermes uenenosi.

DE VIOLE.

Crapula discutit̄ capita dolor atq; grauedo.

Purpureā dicunt uiolā curare caduceos.

Hic ponunt tres pp̄rietates siue effectus uiole. Prim⁹ effectus ē: q; uiola hēt proprietatē sedandi

ebrietatē: cuius cā pōt esse: q̄a uiola odorē hēt tēpatū atq; suauē: & talis maxime ē cōfortatiuus cerebri: forte. n. cerebrū nō patitur cito ebrietatē: sed debile: & et uiola est frigida q̄re cerebrū infrigidat: & sic ineptificat ipm̄ ad recipiēdū fumū calidū. Secūdos effectus eius est: qđ uiola est sedatiua doloris capitis atq; grauedinis: & istud ē uerū de dolore capitis ex calida cā: ut uult Aui. ii. cano. c. de uiola: & silr Ra. iii. almā. & Me. Et rō est: q̄a uiola est frigida: & sic repugnat cause calide. Tertius est: q; uiola dī curare caducos ind ē: epilenticos: & dī notāter in textu: dicūt: q̄a cōes auctores nō attribuūt istū effectū uiole: & ergo si iste effectus cōueniat uiole: cā eius pōt esse: q̄a pp̄ aromaticitatē uiole cerebrū cōfortat: quo existēte forti a modicis nocumētis nō ledit: & p̄ cōsequēs et nō incurrit epilentia: q̄ dī parua appoplexia ex opilatione neruorū sensatiuorū cōstringēs.

DE VRTICA.

Egris dat somnū: uomitū quoq; tollit ad usū

Compellit tussim ueterē: colicisq; medetur

Pellit pulmonis frigus uet̄: isq; tumorem

Omnibus & morbis subueniet articuloꝝ

Hic ponunt septem effectus urticae. Primus est: q; urtica dat egris somnū: q̄a ē subtiliatiua & incisiuua & absterfi

ua fleumatis & grossiorū hūorū naturā grauantiū & sonū ipediētū:

Secūdus effectus eius est q̄ tollit uomitū & usum uomitus & rō ē: q̄ uomitus & nausea multū accidūt ex humore uiscoso: cuius urtica est incisua. Tertius est qd̄ urtica sedat tussim antiq̄ & maxie mel in quo r̄pata fuerint semina urtica: q̄a urtica de pectore fleuma expellit uiscosū: scdm Ra. iiii. almā. & silr eius semina cū maxie sint incisua abstersua & subtiliatiua & dicit Aui. ii. can. c. de urtica q̄ cū bibit̄ cū aq̄ ordeī mūdificat pectus & qn̄ decoquant̄ folia eius ī aq̄ ordeī educit humores grossos qui sunt ī pectore: sed eius semē ē r̄ortius. Quartus est q̄ conuenit colicis. i. colicā patiētibus: q̄a urtica est incisua subtiliatiua resolutiua & abstersua humiditatis fleumatice aut uētositatis grosse: ex q̄bus p̄uēit colica plurimū & ē colica egritudo dolorosa ī īt̄stino dicto colō: sicut iliaca egritudo dolorosa in īnt̄stino dicto yliō. Quintus est qd̄ urtica pellit frigus pulmonis & hoc pp̄ sui caliditatē. Sextus est qd̄ urtica ē sedatiua tumoris uētris: q̄a resolutiua est uentositatis ex q̄ ut plurimū fit tumor uentris: Septimus est qd̄ urtica subuenit doloribus articulorū. i. iuncturarū: sicut artetice sciaticæ & podagre. Et hoc uez̄ est qn̄ p̄ueniūt a materia frigida fleumatica grossa: cuius cā est q̄a urtica ē calefactiua īcisua subtiliatiua materie fleumatice grosse: & pp̄ istos effectus secūdū Aui. ii. cano. c. de urtica excitat coitū pp̄rie semen eius cū uino & apit orificiū m̄ricis & soluendo educit fleuma & humorē crudū suā abstersiōe & nō cū uirtute solutiua q̄ sit ī ipsa. Ne tñ aliqs ī gutture ex urtica aut eius semine ledat̄ bonū est q̄ post eius sumptionē bibat̄ aliquid de oleo rosaceo & est urtica calida ī principio tertii gradus & sicca in secūdo: scdm Aui. loco p̄all.

DE ISOPO.

Isopus est herba purgans a pectore fleuma
Ad pulmonis opus cū melle coquat̄ yfopus
Vultibus eximiū fertur reparare colorem

Hic ponuntur effectus yfopi quorum.
Primus ē q̄ yfopus purgat fleuma a pe-

ctore: Cuius cā: est q̄a yfopus est herba calida & sicca ī tertio: multū abstersua dissolutiua & cōsumptiua humiditatis fleumatice & hēt respectū singularē sup̄ ptes pectoris & p̄terea yfopus pp̄riissime dī purgare fleuma a pectore. Secūdus effectus est q̄ ēt ualeat ad purgandū pulmonē a fleumate: eadē de cā. Et pp̄rie si coquat̄ cū melle: q̄a mel ēt abstersiū & abstersiōe mellis augmentat̄ abstersiō yfopi & istud idē uult Aui. ii. ca. c. de yfopo. dicēs q̄ yfop⁹ cōfert pectori & pulmonī patiētib⁹ ad īnia in tussī antiq̄: & eius decoctio cū sicub⁹ & melle silr. Tertius effectus est qd̄ facit bonū colorē faciei: & istud ēt uult Aui. loco p̄all. dicēs q̄ eius potus efficit colorē bonū. Et pp̄ istos effectus soluēdo educit fleuma & uermes: ut uult Aui. ibidē: & scdm Plateariū uinū decoctiōis eius matricē mūdificat a sup̄fluis humoribus & abstergit.

DE CERIFOLIO.

Suppositū cācris tritū cū melle medetur	Hic ponunt̄ .iii.
Cum uino potū poterit separare dolorē	effect⁹ cerifolii. Pri-
Spe solet uomitū uētrēq̄ tenere solutum	mus est: q̄ cerifoliū
	tritū cū melle & sup-

positū cācro curat ipm: & istud idē dicit Pla. c. de cerifolio: & ē cancer apostema melācolicū corrodēs ptes corpis tā carnosas quā neruosas: & dī cācer q̄a p̄cedere uī ut cācri. Secūdus effectus est: q̄ cerifoliū bibitū cū uino ab̄cindit dolorē uentris: cui⁹ cā est: q̄a uētris inflationē de grossa uētositate ex q̄ p̄uenit: dolorē mitigat: cū stomachi uētositate & osum uiscerū soluit & opilationē apit: & ad hoc ēt cōadiuuat uinū. Tertius effectus est: q̄ cerifoliū cedat uomitum & fluxū uētris: cuius cā est: quia cū cerifoliū calidū est in tertio gradu & siccū ī secūdo materiā illā digerit & exsiccat: ex q̄ p̄uenit uomitus & istud maxie uez̄ ē qn̄ uomit⁹ aut solutio uētris p̄ueniūt a materia rigida fleumatica: & p̄ter istos effect⁹ puocat urinā & mēstrua & soluit dolorē lateris: renū: & uellic: & p̄cipue datū cū mellicrato.

Hic ponunt duo
effectus enule cāpa/
na. quorū. Primus est
qd' enula cāpana cō
fortat p̄cordia. i. ori

DE ENULA

Enula cāpana redd. t. p̄cordia sana
Cum succo rute si succus sumit' huius
Affirmat ruptis nil esse salubrius istis.

ficiū stomachi qd' p̄prie p̄cordiū dī siue mēbra spūalia. i. mēbra an
helitus: q̄ uicina sunt cordi: & spāl'r radix eius. Quod aut confortet
orificiū stomachi patet: q̄a cū radix enule sit odorifera cōfortat mē
bra neruosa: orificiū at stomachi mēbrū neruosum est. Qd' aut cō
fortet mēbra spūalia patet: q̄a uinū factū ex enula qd' uocat' uinū
enulatū mūdificat pectus & pulmonē. ut uult Aui. ii. ca. c. de enula
& enula ēt scdm ipm ibidē deglutita cū melle adiuuat ad expuēdū
& est ex eis q̄ letificāt & cōfortāt cor. Secundus effectus est qd' suc
cus enule cū succo rute maxime ualet ruptis. i. patiētibus rupturā
siue descensum itestinoꝝ ad bursam testiculoꝝ: & hoc maxime qn̄
ruptura ē p̄p uētositatē: q̄a illa dissoluunt succus rute & enule: & p̄
ter istos effectus enula bona est stomacho malis humoribus repleto
& apit opilatōes epatis & splenis: ut uult Ra. iii. almā. & confert oī
bus lesionibus & doloribus frigidis & cōmotionibus uentositatum
& inflationis: secundum Aui. loco preallegato.

Hic ponunt duo
effect' pulegii quo
rum. Primus est: qd'

DE PVLEGIO

Cum uino colerā nigrā potata repellit
Sic dicūt ueterē sumptū curare podagram

pulegiū & principa
liter aq̄ eius supra cū uino purgat colerā nigrā. Secundus ē: q̄ pule
giū hēt p̄prietatē curādi podagrā ueterē: ex quo hēt p̄prietatē lique
faciēdi & dissoluēdi fleuma ex quo podagra sepius generari solet
& circa istud est notādum qd' ut dicit Pla. pulegium ē calm & sic
cū i tertio gradu: subtilē hēt substātia uirtutē hēt cōfortatiuā ex aro

maticitate: apitiuā ex substātia & q̄litate: attractiuā ex ignea substā
tia ul' natura cōsūptiuā ex calore & siccitate: & solū uinū decoctiōis
ei' ualet cōtra dolorē stōachi & itestinoꝝ ex frigiditate ul' uētositate

DE NASTURCIO.

Illius succo crines retinere fluentes
Alitus asseritur dentisq; curare dolorem
Et squamas succus sanat cū melle punctus

Hic ponunt. iii. ef
fectus nasturcii: quo
rū. Primus ē: q̄ na
sturciū hēt p̄prietā
tē retinēdi crines de

fluētes: & hoc si caput unguat' cū succo ei': uel si aq̄ uel succ' ei' bi
b' ē & hūc effectū tāgit Aui. ii. ca. c. de nasturcio dicēs. Retinet ca
pillos capitis cadētes bibitū & linitū. Scds eius effectus ē: q̄ curat
dolorē dētiū: & hoc maxie ex cā frigida. q̄a nasturciū ē icisiuū reslo
lutiū & calefactiuū: ut patuit prius ibi. Cur morit' hō. Tertius effe
ctus ei' q̄ succus ei' hēt p̄prietatē curādi squamas pelli adherētes:
qn̄ sumit' cū melle: & ex eo linit' locus: & cā ē: q̄a tales squame gene
rant' ex fleumate falso. Nasturciū aut: ut p̄dictū est: oē fleuma pur
gat: & ergo p̄ intus sūptū p̄hibet cām squamarū: & ab exteri' linitū
sua absterfioe eas abstergit: & maxie cū melle: q̄a hoc ē absterfioe
& sic iuuat absterfioe nasturcii: & p̄ter istos effect' nasturciū exsic
cat putredinē uacuitatis uētris: mūdificat pulmonē: & cōfert asma
ti: & i medicis asmaris ponit' p̄ illud q̄ ē i ipō de incisiōe & subti
liatiōe: calefacit stomachū & epar & cōfert grossicie splēis: & p̄prie
qn̄ ex eo fit emplastrū cū melle & facit euomere colerā: & educit cā
soluōe: augmētū efficit i coitu: & soluēdo educit uermes: & puocat

DE CELIDONIA.

Cecatis pullis hac lumina mater yrundo
Pinius ut scribit: quāuis sint cruta reddit.

mēstrua ut uult Aui. ii. ca. lo. p̄al.

Hic ponit' unū
notabile de celido
nia: & est qd' qn̄ pulli yrūdinis excecati fuerint tunc mī affert celi
doniā & cū ea fricat oculos pulli excecati: & sic uisus restituit'. & p

hoc dat inuere autor qd' celidonia maxie confortat uisum:& istud
et manifeste patet:qa i medicis ualētibus cōtra debilitatē uisus cō/
muniter ponit' :& est celidonia herba nota glaucū hñs succū:cā aut
qre ipsi yrūdini data est uirtus cognoscēdi celidoniā plusq̄ aliis au/
ibus pōt esse ista:quia pulli yrūdinis sepius cecitatē patiunt' q̄ pulli
aliaz̄ auuū:qa feces yrūdini hñt uim exsiccatiuā oculoꝝ & sepius
patiunt' a fecibus matrū:& est sciēdū qd' scdm Platea: celidonia est
calida & sicca i tertio gradu. Et ex qualitatibus suis & substātia hēt
uirtutē dissoluēdi cōsumēdi & attrahēdi. Et radices eius trite & in
uino decocte ualēt ad purgādū caput & uulū ab humore frigido
& humido: si patiēs fumū p eos recipiat & postea uinū gargarizet.

Hic autor tria di

DE SALICE.

cit de salice. Primū Auribus infusus uermes succus necat eius
est succus salicis au Cortex uerucas in aceto cocta resoluit.
ribus infusus inter / Pomoz̄ succus flos partus destruit eius
ficat uermes auris:&

istd̄ pt̄ cōuenit pp̄ stipticitatē & exsiccationē ei' & ē hoc sciēdū q̄
scdm Aui.ii.ca.c.de salice:nō est aliud magis utilissimū quā succus
folioꝝ eius i cura saniei q̄ currit ex aure. Scdm ē: q̄ cortex salicis. i.
extrema ps eius i aceto decocta resoluit uerrucas: Aui. uero lo. p̄all.
dicit q̄ eius cinis eradica uerrucas linitus cū aceto:& istud est pp̄
uehemētē exsiccationē cineris eius: pro deletōe tñ uerrucaz̄:nō ē ali
qd' magis abscondēs uerrucas quā fricatio portulace sup uerrucas:
& facit hoc portulaca sui pp̄rietate & nō qlitate scdm Aui.ii.ca.c.
de portulaca. Tertiu' ē: q̄ flos salicis & succus pomoz̄. i. fructuū ei'
nocēt ptui:qa pp̄ stipticitatē & exsiccationē coꝝ reddūt ptū difficilē

Hic ponunt aliq̄

DE CROCI.

iuuamta croci: quoz̄ Confortare crocus dicatur letificando
Primū ē q̄ croc' cō / Mēbraq̄ defecta cōfortat epar reparando

fortat corpus hūanū letificādo:& circa istud est sciēdū q̄ crocus tā
tā pp̄rietatē hēt letificādi q̄ datus i maiori q̄titate q̄ debeat iterficat
letificādo siue ridēdo. Vñ di. Aui.ii.ca.c.de croco. Tres aurei de ipo
iterficiūt letificādo:& ē aureū pōd' dragma uni' & semis. Scdm ē
q̄ crocus cōfortat mēbra defecta & principāl' cor. Cōfortat et sto/
machū pp̄ suā stipticitatē & caliditatē:& eadē cām et reparat epar:
& maxie pp̄ stipticitatē: q̄ non pmittit dissolui epar: nimius tñ usus
eius iducit nausēā & deicit appetitū:& istud inuit Aui. lo. p̄all. di/
cēs: ipse facit nausēā & deicit appetitū: p̄p̄terea q̄ appositus ē ace/
tositati q̄ est i stomacho ex q̄ ē appetitus:& p̄ter istos effectus est fa/
ciēs somnū & obtenebrās sensus & cū bibit i uino inebriat abster/
git uisū:& phibet fluxū ad ipm: facit anhelitū facilē:& cōfortat in/
strumēta āhelitus: excitat coitū:& puocat urinā: ut uult Aui. lo. p̄al.

DE PORRO.

Hic ponūt duo

Reddit secundas permansum sepe puellas iuuamēta porri. Pri
Isto stillantem poteris retinere cruorem mū est q̄ porz̄ pmā
sum. i. p̄ comestione

eius: Reddit puellas sepe fecūdas: Cuius rō pōt eē: qa scdm Auic. ii.
cano. c. de porro: cōfert coartationi mīcis & duriciei q̄ est in ipsa: q̄
pnt cē ipedimēta cōceptiōis. Scdm ē: q̄ porz̄ abscondit fluxū sāguis
nariū idē uult Aui. lo. p̄all. & plures alii effectus ei' dicti sunt prius

DE PIPER.

ibi. Allca nux ruta.

Quod pip est nigrū nō est dissoluere pigrū Hic ponūt mul
Fleumata purgabit digestiuāq̄ iuuabit. ta iuuamenta pipis:
Leuco pip stomacho prodest tussiq̄ dolori & primo tria piperis
Vtile preueniet motū febrisq̄ rigorem. nigri: quoz̄. Primū
est: q̄ per pip nigrū

nō est pigrū i dissoluēdo. i. resoluēdo pp̄ fortē eius caliditatē & siccā/
tatē: est. n. calidū & siccū i q̄rto. Scdm ē: q̄ purgat fleumata: qa at /

trahit ex interiori corpe fleuma & ipm cōsumit. si r fleuma i pectore
& stomacho inuiscatū remouet: ipm calefaciēdo subtiliādo & dissol-
uēdo. Tertiū est: q̄ est iuuamentū digestiue: & istud patet p Aui. ii.
ca. c. de pipe: dicētē q̄ pip ē digestiuū faciēs appetitū & illd maxie
itelligēdū de pipe longo: q̄ est magis cōueniēs digest oī crudorū hu-
morū q̄ albū uel nigrū: ut testat Gal. iiii. de regimine sanitatis. c. vii.
Secūdo pōit. v. iuuamēta leucopipis. i. pipis albi quorū. Primū ē q̄
pip albū cōfortat stomachū & istud patet p Gal. lo. pal. dicētē q̄ est
cōfortans stōachū sup alia duo pipa: & idē uult Aui. ii. ca. c. de pipe
dicēs: & albū magis cōueniēs est stōacho & uehēmētius confortat.
Secūdo est: q̄ pip cōfert tussī maxie ex materia frigida fleumatica:
qa illā ca etacit dissoluit & icidit: & istud uult Aui. lo. pal. dicēs q̄
qn admīstrat pip i electuariis est cōueniēs tussī & doloribus pecto-
ris. Tertiū est: pip albū cōuenit dolori & pōt istud itelligi de dolori-
bus pectoris sicut ex Aui. allegatū est uel de dolore uentoso: tali enī
cōuenit oē pip qa oē pip sui uētositate carminatiuū est uentositatū
& sic educit uentositates: Aui. uero lo. pal. dicit pip albū & si r lon-
gū cōuenire i dolore uētris pūgitiuo si bibat cū melle & foliis lau-
ri recētib⁹. Quartū est: q̄ utiliter pōt puenire motū febris. i. acces-
sionē siue paroxysmū febris & hoc febris frigide: qa i tali pip aliquo
mō materiā cale acit & digerit. Quintū est: pip albū ualet i rigore fe-
briū cuius cā est: qa piper sua caliditate cōfortat neruos & materiā
sparsā sup eos cōlumit: & Aui. dicit q̄ fricādo fit inūctio ex ipō cū
unguēto & cōfert rigori: & ista iuuamēta qnq; ēt pnt cōuenire aliis
generibus piperū: ut ex Aui. lo. pal. patet & pter istos effectus pip ca-
lefacit neruos & lacertos adeo q̄ i hoc nō est aliud ei par: mūdificat
pulmonē: puocat urinā paucū de ipso: sed multū de ipō soluit uē-
tre: ut colligit ex Aui. lo. pal. & circa istud sciendū est q̄ triplex est
pip. i. pip albū: q̄ dī leucopip: pip longū q̄ dī macrop: & pip nigrū

quod dicitur melanopiper: albū dicit qd est uiride multū humidū:
& qn illud est desiccātū aliquātulū ita qd apparet quedam discontī-
nuatio inter eius partes nō tñ sit pfecte maturatum dī pip longum:
sed quando est pfecte maturatum: tunc dī piper nigrum.

DE AVDITVS

Et mox post escam dormire nimisq; moueri.

Ista grauare solent auditus ebrietasq;

Hic tanguntur
tria grauedinem
auditus inducen-
tia. Primū est im-
mediatus somn⁹

post cibū sumptū: & hoc usq; ad repletionē: cuius cā pōt ē ista: qa
somnia immediate post cibū sumptū facit indigestionem ciborum
cibi autem indigesti grossos ac indigestos fumos procreant: qui sua
grossicie meatus auditus opilant: & ēt spūs auditōis ingrossant &
perturbant. Secundum est nimius cōmotus post cibū sumptū: quia
talis ēt impedit digestionem & clausionem debitam orificii stoma-
chi. Aliqui tñ textus loco nimis habent minus: & tunc sensus est qd
nullus motus post cibum sumptū ēt grauat auditū cuius rō est: qa
tūc orificiū stomachi nō ita facile claudit sicut p paucā deambula-
tionem: qua cibi descendunt ad fundum stomachi: iā stomacho non
existente clauso sumi multi ascendunt ad caput grauātes auditum.
Tertium est ebrietas: qa ex ebrietate pcreant fumi multi & uapores
qui ascendūt ad caput & ad organum auditus: spūm ei⁹ pturbātes
& auditum grauātes: & nō solum ebrietas inducit nocumētū audi-
tū: sed ēt uisui: & oibus sensibus pp eandē cām: ut ēt prius dictū ē
Aui. uero. iiii. in. c. ii. de cōseruatōe sanitatis auris etiam dat tria no-
centia auribus: & dicit. & ex eis quidem q̄ nocent auri & reliqs sensi-
bus sunt fastidium & repletio & proprie somnus super repletionē:
& est sciendum qd aliq̄ tex. adhuc hnt istum uersum cōtinētē ad
huc alia inducētia grauedinē auditus: & est iste: Balnea sol uomitus

affert repletio clamor q̄a ista inducūt ēt grauedinē auditus / maxie
tū tinnitū / q̄a dicit Aui.iiii.in.c. de cura tinnitus oportet ut oēs iste
uigent solē & balneū laboriosū & uomitū & clamorē & repletionē.

Hic tangunt se /

DE MENTV

ptē inducētia tinni / Metus: longa famcs: uomitus: p̄cussio: casus
tū i aure. i. sonū quē Ebrictas / frigus t̄jnnitū cau. at in aure.
hō uī audir̄ exteri⁹.

Quoq; Primū ē metus & scđm alios motus / cā est de metu / q̄a i me
tu spūs & humores mouent̄ ad it̄iora. s. uersus cor subito / ex quo
motu facile motus generat̄ uētositas / q̄ penetrādo ad organū audit⁹
tinnitū causat. De motu ēt patet / q̄a ex motu corpali ēt cōmouent̄
humores & spūs ex qua cōmotiōe ēt generat̄ uētositas facile q̄ ue
niens ad aures tinnitū causat / q̄a tinnitus causat̄ pp̄ aliquā c. mo iō
nē uaporis aut uētositatis circa organū auditus cōmouētū a rem
cōnaturalē i organo auditus existētē. Scđm ē lōga famcs / & rōnem
subiūgit Aui.iiii.in.c.ix. dicens / & illud est pp̄ agitationē cadētē in
humoribus sparsis i corpe q̄scētibus i ipso & cū nō inueni natura
cibū aliquē cōuertit̄ ad eos / & resoluit ipsos & mouet eos. Tertiū ē
uomitus quia in uomitu q̄ est motus laboriosus mouent̄ maxie hu
mores ad caput / i signū cui⁹ oculos & faciē uidem⁹ fieri rubeos: &
uisus fieri nocumētū / & sic ēt facile mouēt̄ i uomitu uapores & uē
tositates ad organū auditus. Quartū ē p̄cussio spe in capite & ma
xime in aure / cuius cā est / quia ex tali etiā accidit uehēmēs cōmotio
aeris cōnaturalis i organo audit⁹ existētis q̄a natura aliquo mēbro
leso imediate mittit ad ipm spūm & sanguinē qui sunt instrumēta
nature / ex q̄bus tūc accidit in aure cōmotio. Quintum est casus / &
maxie supra caput / pp̄ eādē cām q̄ dicta est de p̄cussio / & ēt ex ca
su quocūq; uehēmēs sit cōmotio humorū i corpe. Sextū est ebrictas
cuius cā est / quia in ebrietate caput repletur fumis & uaporibus / ex

q̄bus ad organū auditus uehētibus facile cōmouet̄ aer cōnaturalis
in organo auditus existēs. Septimū est frigus: ex forti. n. frigore de
bilitat̄ organū: q̄re ex leui cā facile patit̄ uel cōtingit tinnitus ex forti
frigore: q̄a forte frigus causat uentositates. Et nō solū ex istis causis
cōtingit tinnitus auriū: imo ex pluribus aliis sicut ex uētositate i ca
pite generata & i ipso mota: aut ex sonitu saniei q̄ generat̄ fortasse
in ipsa: & ex feruore puris i ptibus eius aut ex motu uētositatis ac
cidētis multotiēs i meatibus eius: sicut fit i febribus aut ex repletio
ne supflua i corpe & pp̄rie i capite: aut ex materia uiscosa resoluta
in paucā uētositate: aut ex medicinis quaz̄ pp̄rietas est ut retineāt
humores & uētositates i tpibus cerebri: ut colligit̄ ab Aui. loco p̄al.

Hic ponunt̄ .xxi.

Balnea uina uenus uētus piper allea fumus res nociue oculis. Pri
Porri cum cepis lens fletus faba sinapis ma ē balneū siue hu
Sol coitus ignis labor ictus acumina puluis midū siue siccū qd
Ista nocent oculis sed uigilare magis. Stupha d̄i p̄rio q̄a ca
lesfacit eos calefactio

ne multa: & sic ledit cor: cōplexionē: cū naturalr̄ sint frigidi de na
ture aq̄. Secūdo q̄a exsiccat & resoluit humiditates subtiles oculoz̄
q̄bus spūs uisui q̄ sunt ignei hnt̄ refocillari & temperari. Et pp̄ istud
plures reperiunt̄ ceci supra renū: in q̄bus cōiras utit̄ stuphis & bal
neis: quēadmodū etiā plures reperiunt̄ leprosi in holādia q̄ in aliq̄
alia regiōe: pp̄ indebitū regimē. Secūda res est uinū: & hoc imode
rate sumptū: tale. n. debilitat̄ oculos & uisum: q̄a caput replet fumis
& uaporibus: & ergo etiā hebetat oēs sensus. Tertia res est uenus. i.
nimius usus coitus: q̄ ab oibus medicis fert̄ debilitare uultū uisū.
Et Aristo. iiii. p̄bleu. parti. iii. assignat cām istā dicens: q̄a. s. p̄ coitū
aufert̄ qd̄ oportunū ē oculis. Oportet. n. humidū aqueū subtile eis
inesse: in quo uisibiles spūs fulciant̄: nā oculus naturaliter ē talis. s.

humidus. Vñ de sensu & sensato: & .v. de gene. aiali. dñ: oculū esse de natura aq̄: sed euulsis humidis & euacuatis puenit supiora desicca-
ri pp̄ qđ oculi a sui recedūt uatura q̄ humiditate uigebāt: & merito
oculi uigēt humiditate: q̄a p̄ spūs igneos q̄ sunt ī multo motu eua-
nescerēt nisi humido sustētarēt: & ex isto manifestū ē: q̄ coitus ex
siccat p̄tes supiores subtrahēdo humidū ad qđ sequit̄ lesio acuitatis
uisus. Quarta res ē uētus: & maxie meridionalis: de quo dicit Ipo.
.iii. ampho. āphorismo illo: austrini flatus: qđ ē caliginosus. i. caligi-
nē & obscuritatē ī oculis inducēs: qđ puenit: q̄a talis uētus caput re-
plet humiditatib⁹ hebetatibus sensus & spūs obfuscatib⁹. Quinta
res est pip: qđ puenit pp̄ sui acuitatē q̄ generat fumos oculos mor-
dicātes. Sexta est allea q̄ ē nocēt uisui pp̄ eoz acuitatē & uaporosi-
tatē: ut ē prius dictū ē ibi. Allea nux ruta. Septima est fumus q̄ ē
nocet oculis pp̄ sui mordicationē & exsiccationē. Octaua est porris:
q̄a ex esu ipsoz generant̄ fumi grossi melācolici: q̄b⁹ uisus obūbra-
tur: ut ē prius dictū est ibi. Allea nux ruta. Nona est cepe: quaz̄ co-
mestio nocet oculis pp̄ eaz acuitatem. Decima est lens: de quo dicit
Aui. ii. can. c. de lente: qđ illius q̄ plurimū eius comestioe utit̄ uisus
obtenebrat̄ pp̄ uehementiā exsiccationis eius. Undecima res est fletus
nimius qui debilitat oculos ex eo qđ iducit debilitatē retētiue ocu-
loz. Duodecima ē faba cuius usus generat fumū grossum melāco-
licū obtenebratē spūs uisuos sicut porz: & ergo ē comestio fabaz̄
inducit somnia terribilia. Decimatertia est sinapis: cuius usus indu-
cit debilitatē uisus pp̄ eius acuitatē. Decimaq̄rta est aspicere solē: &
hoc est ppter eius uehementē nitorē & splēdorē q̄bus destruit̄ uisus:
ut patet ad expiētiā: & hoc iō: q̄a uehēmēs sensibile nō p̄portioatū
sensui sicut radii solares corrūpūt sensū. Decimaquinta est coitus
& maxime post nimia repletionē: uel magis post nimia uacuitatē
& inanitionē: & de ista dictum est. Decimasexta est ignis: cuius in-

specus causat siccitatē uehementē ī oculis: & sic ledit uisum: & ēt le-
dit pp̄ claritatē eius: & ergo cōter uidemus fabros & illos qui cōti-
nue corā igne opant̄ rubeos aut debiles hñc oculos. Decimaseptima
nimi⁹ labor: q̄a talis ēt uehementer exsiccāt. Decimaoctaua ē p̄cussio
cōtra oculos q̄ ledit oculos & uisum q̄a facit sanguinē fluere spūm
uisuū pturbātē & aliqñ apostema generatē. Decimanona ē: nimi⁹
usus rez̄ acutaz̄ uidel. cet uti diuersis falsamentis acutis: & hoc pp̄
acuitatū fumoz̄ ex ipsis generatorz̄. Vicesima est puluis siue ambu-
lare in locis puluerulentis in q̄b⁹ de facili puluis ad oculos puenit &
uisum obfuscat. Vicimaprima: & iter ceteras magis ledens oculos
& uisum: est nimiū uigilare: quia uigilie nimie nimia siccitatē ī ocu-
lis inducūt. Et in generali ois repletio nocet oculis: s̄l̄r oē q̄ exsiccāt
naturā: & oē q̄ turbat sanguinē ex rebus falsis acutis & aliis: & ois
ebrietas: Vomitus uero cōfert ei inq̄tū purgat stomachū & nocet ei
iq̄tū mouet materias cerebri expellēdo eas ad ipm: Et ergo si fuerit
uomitus necessarius debet fieri post cibū cū facilitate: Et s̄l̄r somn⁹
supfluus nocet uisui: & somnus statī post repletionē: & multitudo
flebotomie: & pp̄rie cū uētosis cōtinuis: & istud colligit̄ ex Aui. in
.iii. trac. iiii. c. de rememoratione rez̄ uisui nocētū: ubi ē: Aui. plures
ex causis ī tex. narratis exprimit.

Feniculis uerbena rosa celidonia ruta Hic tāgūt̄ .v. res medicī
Ex istis fit aqua q̄ lumina redit acuta. nales: q̄z̄ aq̄ confert uisui.

Pria ē feniculis: cuius suc-
cus ī oculo positus acuit uisū scđm Ra. iiii. almā. Secda ē uerbena cu-
ius aq̄ a cōib⁹ medicis ponit̄ ī receptis ponētibus contra debilitatē
uisus. Tertia est rosa: cuius aq̄ cōfortādo spūm aiale pōt confortare
uisum. Quarta est celidonia: & est herba habēs succū citrinū: & dī
celidonia q̄si celica dona donās. Quinta ē ruta: & est herba cōis: &
aq̄ istaz̄ duaz̄ herbaz̄ s̄l̄r ualēt: ut ex cōibus autoribus medicie pa-

tet: & de pluribus istarum herbarum prius in diuersis passibus dictum est apud.

Hic ponuntur alique medi-
cine ualentes ad dolorem de-
tium: & dicitur textus quod semina
porrorum & iusquamus si-
mul uita ualent in dolore de-
tium: & debet sic administrari: succus iusquamis cum seminibus porrorum
debet simul comburi & fumus istorum per embotum recipi in illa parte in qua est
dolor detis: Iusqamo. n. est uirtus stupefaciendi: & sic ex stupore do-
lor non percipitur: & in fumo seminis porris est uirus interficiendi & eiciendi
diuermes quae aliquando in concavitatibus detium existentes intolerabile faciunt
dolorum: & istud dicit Aui. ii. can. c. de porro: & est porrum herba nota
& iusqamus est herba stupefactiua habens longa folia pinguiora & fetida.

Hic ponuntur sex causae
raucedinis uocis: quarum
Prima est nux. i. come-
stio nucum: quae nocet mul-
tum exsiccant: & ergo uocem exasperant & faciunt eam similem uocibus gru-
um. Secunda est oleum: cuius usus potest inducere raucedinem: quia partes eius aliquae
uiscose adherent ipsi canone pulmonis faciendes raucedinem: secundo potest in-
ducere raucedinem in corporibus colericis: quia oleum in talibus cito inflammat:
& sic inducit ex tali calefactione exaspirationem & raucedinem: prius tamen causa
uirtus melior. Tertia est frigus capitis: cuius causa est: quia ex frigore capitis
fit compressio cerebri: ex cuius compressione fluunt humores deorsum uer-
sus guttur & canalem pulmonis inducetes raucedinem per nimiam humecta-
tionem canone. Quarta est anguilla siue comestio angulle: quia ex esu ei-
us flumata uiscosa multiplicantur quae ueniunt ad canalem pulmonis illic ad-
herent inducetes raucedinem. Quinta est potus nimius: & maxime quando
itur dormitum: cuius causa est: quia ex tali cana pulmonis est multum hu-

meccat: iam uehementis humectatio canone pulmonis potissima est causa rauce-
dinis uocis secundum omnes medicos. Sexta est pomum crudum: quia ignitum crudum
multiplicat flumata: & si sit cum hoc imaturum stipticum siue ponticum
guttur exasperat.

Ieiuna uigila caleas dape ualde labora
Inspira calidum modicum bibe comprime flatum
Hec bene tu serua si uis depellere reuma.
Si fluat ad pectus dicatur reuma catarrus
Ad fauces brancus ad nares esto corisa.
Hic tanguntur septem quibus curatur reuma. Pri-
mum est abstinentia siue
ieiunium: quia per hoc mate-
ria reumatis diminuitur
quae abstinentia exsiccatur

& materia melius maturatur & consumitur: quia natura non habens materiam ci-
balis in qua agat agit in materiam reumatis & consumit eam & caput minus
replet: & ergo dicit Aui. v. in trac. i. c. xiii. & oportet quod ne patiens
catarrum & corisam repleat uentre cibis quare repleat caput eius. Secundum est
uigilia: quia illa est exsiccatiua cerebri & prohibitiua ascensus multorum
uaporum ad caput. Tertium est cibi calidi qui est iuuatur in reumate cum est
ex materia frigida: quia per illos est tunc digeritur materia frigida. Quar-
tum est multum laborare: quia per hoc est consumitur materia reumatis: quia
labor multus exsiccatur supfluitates corporis: & loco istius dictionis ual-
de: quidam textus habent ueste: & tunc sensus est quod in cura reumatis est ualet
calere uestibus: & hoc est uerum est maxime: tamen quando materia reumatis est
frigida. Quintum est inspiratio aeris calidi: & hoc maxime in catarro ex
materia frigida: quia per aerem inspiratum calidum tunc calefacit materia:
& maturatur. Sextum est modicum bibere & pati sitim: quia per hoc est ma-
teria reumatis consumitur cum sitis siue modica bibitio exsiccet: & est per
modicam bibitionem non repletur sicut per multum potum. Septimum est comprime
flatum. i. retinere anhelitum: istud. n. ualde bonum est in catarro ma-
xime a causa frigida: quia per istam retentionem anhelitus calefaciunt pectoralia:
& sic melius digeritur materia frigida flumatica faciendos catarrum: &

prima istos & alia tagit Aui. lo. pal. dicēs q̄ oportet ut assiduet calefactionē capitis & elongationē eius a frigore: & minuat ipm a septētrione: & pprie post austrū: auster. n. replet & rarificat & septētrio cōstringit & exprimit & minorat potū aq̄ cōgelate: neq; dormiat ī die & siciat & famē patiat & uigilet q̄tū pōt qm̄ sunt initiū cure: Rasis uero. ix. almā. uult q̄ patiens reuma debet cauere ne iaceat supinus: & rō est: ne p̄ illū decubitū materia fluat ad ptē posteriorē: & cū ps posterior nō hēt manifestos meatus p̄ quos materia fluat timeat ne fluat ad neruos & faciat spasmū uel paraliūm: & sicut debet abstinerē oīno a uino: q̄a uinū ē uaporosū: & cū multū calidū sit dissoluit materiam & auget reuma: & sicut non debet stare ad solē aut ad ignē: q̄a sol aut ignis dissoluēdo materiā augēt reuma: deinde tex. in duobus ultimis uersibus pōit dñā iter ista tria noīa. s. catarrus: brācus: & coriza. & stat dñā in hoc qd̄ est fluere materiā ad alā ptē: uñ reuma ē nomē cōc ad oēm fluxū materie de uno mēbro ad aliud. Et ergo dī reuma q̄si ruēs materiā: ī cōi tñ usu capit solū p̄ noīe cōi ad oēm fluxum materie a capite & cōtinet sub se istas tres spēs. s. catarrū brāchū & corisam: uñ si illa materia fluat ad pectus uel mēbra uicina dī catarrus: si uero ad fauces brācus: sed si fluat ad nares dī coriza.

In hoc tex. pōit autor medicinā curatiuā
 fistule dicēs q̄ emplastrū sc̄m̄ ex auripigmento sulphure calce: & sapōe simul mixtis curat fistulā: cuius cā est: q̄a in istis est uirtus exsiccatiua & mūdificatiua q̄ itētiōes necessario req̄runt in curatōe fistule. de auripigmento dicit Platea. q̄ est calidū & siccū in q̄rto gradu dissoluit attrahit cōsumit & mūdificat: & sulphur & sapo secūdū cum ēt calida sunt

& sicca: sulphur tñ uehemētius: q̄a est calidū & siccū ī q̄rto gradu Sapo uero nō. de calce dicit Aui. qd̄ calx abluta est exsiccatiua sine mordicatiōe & cōsolidat: notādū circa istud qd̄ fistula ē uulnus assidue & piodice fluēs. i. sc̄dm̄ diuersa tpa uel sc̄dm̄ diuersas lunatiōes auripigmētū uero est illud quo utunt̄ sculptores: quo faciūt adhere re es siue metallū lapidib⁹. Sapo uero. i. smigma ē illa piguedo alba siue nigra q̄ mulieres lauāt & mūdāt uestes. alia uocabula nota sūt:

In hoc tex. autor pōit
 Osibus ex denis bis cētenisq; nouenis numerū ossiū dētiū &
 Cōstat hō denis bis dentibus ex duodenis uenarū humani corpis
 Ex tricētenis decies sex quinquēq; uenis & dicit. Prio qd̄ hō cōstat ex ducētis & nouē

decim ossib⁹: sc̄dm̄ tñ solēnes medicine doctores ut Ipo. Gal. Rasis. Aue. & Aui. Ossa hoīs sunt ducēta & xlyiii. licet ī pticulari enumeratione ossiū discōueniāt: & istud uult ille cōis uersus. Ossa ducētena sunt atq; q̄ter duodena. Secūdo dicit q̄ hō debet h̄re. xxxii. dentes: & istud itelligēdū est cōiter & ut plurimū ī hoīb⁹ p̄fectis: aliquñ. n. cōtingit aliquos hoīs nō h̄re dentes q̄ttuor extremos qui sunt post molares: & in talibus dētes sunt. xxviii. tñ: & aliqui carēt his dentibus ultimis ī pueritia tñ: alii ī pueritia & ī iuuetate ita q̄ nō cis nascunt̄ donec sint senes: alii tota uitate: circa istud sciēdū est qd̄ sc̄dm̄ Aui. i. i. doc. v. sūt. c. de anathomia dētiū. Inter oēs dētes duo uocāt̄ duales: & sūt duo dentes anteriores: & duo q̄drupli iuncti dualibus a dextris & sinistris & tā duales quā q̄drupli sunt duo ī superiori mā dibula & duo ī inferiori: & sūt oēs ordinati ad icidēdū: & iō a q̄bus dā incisores uocant̄ & spāl̄r duales: & post istos dētes sunt duo dentes q̄ uocant̄ canini supius & duo inferius īmediate cōiuncti q̄druplis: & ossiū cor̄ est frāgere dura: & post illos sunt q̄ttuor dētes molares a dextris & a sinistris q̄ttuor tā ī superiori q̄ ī inferiori mā dibu

la: & post istos in aliquibus est dens unus sensus tã a dextris q̄ a sinis: & tã in inferiori q̄ superiori mādibula: in aliquibus uero nō: & sūt isti dentes molares & dētes sensus oēs ordinati ad molendū & summa totius numeri dentiū est trigintaduo: uel. xxviii. in non hñtibus dentes sensus. s. quattuor duales: quattuor quadrupli: & q̄ttuor canini. xvi. molares: & quattuor dentes sensus. Tertio dicit q̄ homo hēt tricentas & septuagintaq̄ uenas ut posset patere enumerāti eas.

In hoc tex. eume/

rat. Prio autor humores qui sunt necessarii ad cōstitutionē hūani corporis: & dicit q̄ quattuor sunt humores i hūano corpe. s. sanguis: fleuma: colera: & melācolia. Secūdo oñdit naturā & cōplexionē cuiusq̄ hūoris p hoc qd̄ cōpat unūquēq̄ uni elementor̄: & uult qd̄ melācolia est frigida & sicca: & sic cōpat̄ terre q̄ silis nature est: fleuma est frigidū & humidū: & sic cōpat̄ aq̄: sanguis est calidus & humidus: & sic cōpat̄ acri. sed colera est calida & sicca: & sic cōpat̄ igni. & iste sensus ēt patet in his uersib⁹. Hūidus ē sanguis: calet. est uis acris illi. Alget humet fleua: illi uis fit aquosa. Sicca calet colera: sic igni fit similita. Melācolia friget sicca q̄si terra. Et pro maiori itellecū sciēdū est qd̄ secūdū Aui. i. i. doc. iiii. c. i. q̄ttuor sunt humores i corpe hoīs. s. sanguis: fleuma: colera: & melācolia: ut dcm̄ ē. Inter quos sanguis est melior. Primo: q̄a est materia spirituū: in q̄bus uita cōsistit: & oīs opatio uegetatiua uitalis & aialis. Secūdo q̄a cōformis est cū principiis uite. Est. n. calidus & humidus tēpate. Tertio q̄a plus nutrit & restaurat depditū ceteris humoribus. Et ut ad unū sit dicere. est thesaurus nature: ex cuius pditione sequit̄ mors statim: deinde sequit̄ fleuma in bonitate. Primo q̄a aptū est ut tpe necessitatis fiat sanguis: & ideo

nō hēt p̄priū receptaculū: sed icedit cū sanguine. Secūdo q̄a uicin⁹ est radicali humido: q̄ est uelut basis uite: Deinde sequit̄ colera: q̄a participat cū naturali calore q̄diu mēsurā seruat: deinde est melācolia uelut fex & sordicies elōgata a p̄cipiis uite: inimica leticie & liberalitati & cōnata senio & morti. Secūdo sciendū pro diuisiōe & diffinitiōe humor̄ q̄ sanguinis due sūt spēs. s. naturalis & inaturalis: naturalis est cuius color est rubeus. s. uenalis rubeus obscurus: & arterialis rubeus clarus malo carēs odore: & est ualde dulcis: & hoc per respectū ad alios humores. Innaturalis est duplex. Nā qdā ē in naturalis: q̄litate. s. qui est muratus a cōplexiōe bona i se sine alteri⁹ humoris cōmixtiōe: alius est inaturalis pp̄ humorē malū ei admixtū peccantē q̄litate substātia uel q̄titate uel in p̄portiōe alterius ad alter̄: & iste ē duplex: nā qdā est nō naturalis ex p̄mixtiōe mali humoris qui ab extra sibi supuenit alius est nō naturalis ex p̄mixtiōe mali humoris generati i ipsomet sanguine: q̄n pars sanguinis putrefacta est: sicut & eius subtile cōuersū est i colerā: & grossum i melācolia: uel illa colera uel illa melācolia uel utraq̄ māsit i illo sanguine & iste sanguis nō naturalis ex admixtiōe mali humoris multip̄r diuersificat̄ a naturali. Prio in substātia: quia grossior & turbid⁹ or est cū sibi miscet̄ melācolia: uel subtilior cū sibi miscet̄ colera citrina uel aquositas. Secūdo i colore: quia est declinas ad albedinē ex pte fleumatis uel ad nigredinē ex pte melācolie. Tertio i odore: quia fetidior est ex admixtione putridor̄ humor̄ uel oīno odore caret ex admixtiōe crudor̄. Quarto in sapore: quia uergit ad amaritudinē ex admixtiōe colere uel ad acetositatē ex pte melācolie uel ad inspiditatē ex pte fleumatis: Fleumatis uero naturalis ēt due sūt spēs. s. naturale & inaturalis: naturale est q̄ est aptū ut i aliquo tpe fiat sanguis: q̄m est sanguis nō bñ coctus. Et est quidā modus dulcis fleumaticis q̄ nō ualde existit frigidū: imo corporis cōpatiōe est frigidita

tis pauce: sanguinis uero cōpatiōe & colere rubee est frigidū: & est naturaliter albū: & dī istud fleuma dulce extenso hoc noīe dulce ad oēs sapores delectātes gustū: q̄a alio mō istud fleuma naturale nō ē dulce: cū sit ispidū aquosū & saporī aq̄ multū ppinquū: & nō fecit natura isti fleumati ppriū receptaculū sicut colere & melācolie fecit: sed fecit ip̄m trāsire cū sanguine ut tpe necessitatis uertat̄ ī sanguinē: q̄a hēt similitudinē ppinquā sanguini: & istius fleumatis due sunt necessitates: & una utilitas. Prima utilitas ē ut sit iuxta mēbra ad hoc ut opent̄ ī eo eoz̄ uirtutes & coquat̄ & digerāt & nutriāt ex eo cū mēbra amiserint nutrimētū q̄ cōsueuit uenire ad ipsa: q̄d est sanguis bonus pp retētiōē materie sanguinis: q̄ qdē retētiō a stomacho & epate fit pp aliq̄s cās accidētales. Secūda necessitas est ut misceat̄ cū sanguine & reddat ip̄m aptū ad nutriēdū mēbra fleumaticaz̄ cōplexionū sicut cerebrū & nuchā: ī quoz̄ sanguine ea nutrituro notabilē fleumatis partē cē oportet. utilitas uero eius est ut humectet iūcturas & mēbra q̄ multū mouent̄ ne desiccent̄ pp calorem q̄ puenit ex motu & cōfricatiōe: fleuma uero īnaturale pōt diuidi: p̄rio ex pte substātie. Et sic quoddā ē muscillaginosū: & ē fleūa: scđm sensū diuersū ī subtilitate & grossicie ī suis ptib⁹ & dī muscillaginosū pp similitudinē quā hēt cū muscillaginib⁹ extractis a seminibus aliud est fleuma grossum qd̄ appet eq̄le ī substātia. i. ī subtilitate & grossicie: scđm iudiciū sensus: sed scđm ueritatē diuersū est in suis ptib⁹: & dī fleuma crudū: & istud multiplicat̄ ī stomacho & in ītestinis: & pp ipsius expulsionē a stomacho p̄cepit Ipocras fieri uomitū ī mēse bis: & ad eius expulsionē ab ītestinis statuit natura colerā defluere a cistia fellis ad ītestinū ieiunū. & cōsequēter ad alia inferiora: q̄tenus abstergeret illud fleuma ab orificiis intestinoz̄ & faceret ip̄m descēdere cū fecibus multiplicat̄ etiā interdū in uenis spāl̄t ī senibus pp diminutionē digestiōis & illic morā trahēs pau-

latim auget̄ & ingrossat̄: & cū ab eo tādē graue natura: & nō possit ip̄m p uenas expulsiois ordinarias expellere faciēs de possibilib⁹ qd̄ melius est elongat ip̄m a corde & aliis mēbris intrinsicis: & mittit ad extrema & spāl̄t ad tibias: q̄a sua grauedine naturaliter tēdit ad inferiora: & ista est cā q̄re tibie senū inflant̄ inflatione relinquente foueā post ip̄ressionē digiti spāl̄t circa noctē: & ī pinguib⁹ & solitis nutriri humidis: aliud est fleuma ualde subtile: & ē fleuma aquosum sile aq̄ aliq̄r inspissate: & sepe inuenit̄ in saluiis & sputis male digerentiū & nimis bibentiū & a cerebro ad nares distillare solet in p̄cipio corizaz̄ & cū p decoctionē īgrossat̄ cōuertit̄ ī fleuma grossum aut muscillaginosum aliud ē fleuma ualde grossū albū uocatū gipseū: & est fleuma cuius subtile fuit resolutū pp nimā morā eius in iuncturis & grossū remāsit q̄si lapidificatū: Et istud fleuma facit podagrā nodosā sc̄re insanabilē. Aliud est fleuma uitreū & ē fleuma spissum: grossum sile uitro liquefacto ī colore: uiscositate & pōdere. Secūdo diuidit̄ fleuma īnaturale ex pte saporis: nā quoddā est fleuma dulce q̄ fit ex admixtiōe sanguis cū fleumate: & sub isto ē cōtinet̄ fleuma unctuosum q̄ fit ex admixtiōe unctuositatis sanguinis sicut quoddā fleuma uitreū: Aliud est fleuma salū factū ex admixtiōe colere. Et istud est magis mordax siccius & lenius ceteris speciebus fleumatis: pp colerā quā suscipit ī se q̄ sicca existit lenis & acuta & hoc fleuma sepe repit̄ ī fleumaticoz̄ stomachis potātiū sepe uina fortia & utētiū salis & acutis: & adherēs stomacho cāt iterdū fit clamorosā: & diu currēs p ītestina q̄nq̄ excoriat ea & iducit dissentiriā: & ī ano frequēter iducit fortē tenasmonē: aliud est fleuma acetosum q̄ fit q̄nq̄ pp melācolia acetosam sibi admixtā: & q̄nq̄ fit pp ebullitiōē q̄ accidit fleumaticis: sicut accidit succis dulcib⁹ fructuū qd̄ p̄rio ebullūt & postea acescūt: & istud fleuma sepius appet ī stomacho male digerētiū q̄ in aliis ptib⁹. Nā ad os stomachi naturali-

ter pfluat melācolia ad desiderium suū citādum: q̄ deorsum cadēs q̄nq̄
fleumati mixta reddit ip̄m acetosum: & hoc cognoscit̄ p̄ ructus aci
dos & interdū fleuma tale generat̄ in stomacho p̄ uia ebullitōis a de
bili calore ex chilo: aliud ē fleuma pōticū: q̄ q̄nq̄ causat̄ pp̄ admix
tionē melācolie pōtice: & istud raro reperit̄ pp̄ raritatē melācolie pōti
ce: q̄n̄ uero causat̄ pp̄ uehementē irigidationē eius q̄ humiditas ei⁹
cōgelat̄ & aliq̄liter ad terrestratē alterat̄: & nō supuenit ei calor de
bilis q̄ faciēdo ip̄m ebullire cōuertat sp̄m in acetositatē: neq̄ color
fortis q̄ digerat ip̄m & cōuertat ip̄m ī sāguinē colere uero sp̄s s̄l̄r
due sunt. s. naturalis & inaturalis. Colera naturalis ē spuma sangui
nis cuius color est rubeus clarus. i. citrinus ī ultimo gradu citrinita
tis: sicut capilli safrani: & ē leuis acuta & quāto magis fuerit calida
erit maioris rubedinis. Et ista colera postq̄ gnata est ī epate diuidit̄
īn duas ptes: quaz̄ una trāsit cū sanguīe ad uenas & alia ps̄ trāsmi
tit̄ ad bursam fellis. Pars at̄ illa colere q̄ trāsit cū sanguīe penetrat
cū eo cā necessitatis & cā utilitatis. Necessitas est ut misceat̄ cū san
guīe ad nutriēdū mēbra colerica: & utilitas est ut subtiliet sangui
nē & faciat ip̄m penetrare ī uenis. Pars aut̄ illa q̄ trāsit in bursam
fellis trāsit illic ē pp̄ necessitatē & utilitatē: necessitas est duplex: q̄
dā est necessitas corp̄s totius. s. mūdare ip̄m a supfluitatibus coleri
cis: alia est respectu burse fellis: & est nutrire ip̄am. Utilitas etiā du
plex est: una est abluere intestina a fecibus & fleumate uiscoso adhe
rētes eis: altera est pūgere intestina & musculos ani ut sentiāt q̄ ē eis
nociū & emittāt egestionē & huius rei signū est q̄ colica sepe acci
dit pp̄ opilationē factā in foramine q̄ p̄cedit a bursa fellis usq̄ ad
intestina: colera uero inaturalis duplex est: nā una est innaturalis pp̄
cām extrinsecā q̄ ei admisceat̄. Alia ē inaturalis pp̄ cām in se: q̄a sub
stātia eius nō est naturalis colera inaturalis pp̄ cām extrinsecā: alia
est scita & famosa: & est illa cui fleuma admisceat̄: & dicitur famosa

siue ēt notat̄ q̄a sepiissime generari solet. Et ex hac colera sepe fit ter
tiana notat̄ alia est q̄ est minoris fame: & est illa cui melācolia est ad
mixta. colera uero famosa uel est citrina: & generat̄ ex admixtione
fleumatis subtilis cū colera naturali: uel est uitellina filis uitellis ouo
rū: & generat̄ ex admixtione fleumatis grossi cū colera naturali: cole
ra uero minoris fame fit duobus modis: unus est q̄n̄ colera ī se adu
rit̄ & fit cinis a quo nō sepat̄ ps̄ subtilis colere: sed cū eo misceat̄. &
hec colera est peior alia ē melācolia colere de foris adueniēs cū ea
misceat̄. & hec colera est melior alia & ē eius color rubeus: sed non
clarus nec floridus: imo est magis filis sanguini uenali: colere uero ī
naturalis ī pp̄ria substātia sine alterius humoris cōmixtōe: alia est q̄
sepius generat̄ in epate: p̄ hoc q̄d̄ subtile q̄ est in sanguīe adurit̄
& trāsit ī colerā & grossū ī melācolia: alia est q̄ ī stomacho magis ge
nerat̄ ex cibis malis nō digestis sed corruptis: uel generat̄ ī uenis ex
hūoribus aliis & istius colore due sūt sp̄s nā q̄dā ē prassina filis co
lori prassi nigri q̄ generat̄ ex uitellina q̄n̄ adurit̄: nā adustio facit ī
colera uitellina nigredinē q̄ cōmixta cū citrinitate generat̄ color uī
ridis: alia est eruginosa filis ī colore eruginieris: & generat̄ ex prassi
na q̄n̄ prassina t̄m̄ adurit̄ donec sicceat̄ eius hūiditas: & incipiat redi
re ad albedinē pp̄ suā siccitatē: & iste due ultie colere male sūt & ue
neno: ē eruginosa t̄m̄ maior est. Melācolie uero sp̄s s̄l̄r due sunt. s.
naturalis & inaturalis: naturalis est sex boni sanguinis & turbulen
tia & supfluitas: cuius sapor est medius īter dulcedinē & pōticitatē
& ista melācolia cū gnata ē in epate partit̄ in duas ptes: quaz̄ una
penetrat cū sanguīe & manat cū eo ad uenas: alia trāsmittit̄ ad sple
nē: pp̄ria ps̄ penetrat cū sanguīe pp̄ necessitatē & utilitatē: necessitas
est ut misceat̄ cū sanguīe ad nutriēdū mēbra melācolica frigida &
sicca sicut ossa. Utilitas est ut fluxibilitatem sanguis nimia coerceat
& uigore corpulentiā ei⁹ cōdelet donec fiat ps̄ solida mēbroz̄ duoz̄

que debet nutrire alia pars quae sanguis non indiget uadit ad splenem pro necessitate & utilitate: necessitas est duplex: una est secundum totum corpus, scilicet ipsum a supfluitate melancolica mudare alia est secundum splenem, scilicet ipsum nutrire: utilitas uero procedit ex ea pro hoc quod ipsa perficit ad officium stomachi exprimendo humiditates quas illic iuuat: sicut mulier mulgendo exprimit digestis lac ab uberibus uaccae. Et hec utilitas est duobus modis: uno modo ipsa multa constringit & inspissat & confortat officium stomachi. Secundo quia facit in ore stomachi commotionem pro acredine eius & exsiccat famem & facit desiderium. Melancolia uero inaturalis est sicut res adusta uel cinis respectu aliorum humorum: & eius quattuor sunt species famose licet plures sint non famose. Prima est quae est cinis colere & est illud quod adurit de colera: & hoc species est amara. Secunda est quae est cinis fleumatis: & illud quod fuit adustum ex fleumate: & si fleuma quod adustum est fuerit ualde subtile & aquosum: tunc melancolia ex eo genita erit salsa in sapore. Si autem fuerit fleuma grossum quod adurit tunc cinis eius aut melancolia ex eo generata tendit ad acetositatem aut poticitatem. Tertia est quae est cinis sanguinis & illud quod adustum est ex sanguine: & hec melancolia est salsa parte trahens ad dulcedinem. Quarta est quae est cinis melancolie naturalis: & si melancolia naturalis ex qua fit fuerit subtilis: tunc est multum acetosa: & cum effundit super terram ebullit: & eius odor est acris: & ab eo fugiunt musce & animalia. Si uero talis melancolia naturalis ex qua fit fuerit grossa: erit minoris acetositatis cum pauca poticitate.

Hic ponit autor signa per quae cognosce possimus hominem sanguineae complexionis quorum: Primus est quod sanguineus est naturaliter pinguis & non debemus intelligere

Natura pingues isti sunt atque iocantes
 Semp rumores cupiunt audire frequentes
 Hos uenus & bachus delectat fercula risus
 Et fac hos hilares & dulcia uerba loquentes
 Oibus huius studiis habiles sunt & magis apti
 Qualibet ex causa nec hos leuiter mouet ira

Largus amans hilaris ridens rubeique coloris
 Cantans carnosus satis audax atque benignus
 re quod sanguineus sit pinguis pinguedine proprie accepta: quia tale significat semp frigiditatem complexionis. ut uult Aui. ii. in doc. iii. ca. iii. sed est pinguis pinguedine extensa ad multam carnositatem: quia est multum carnosus. Vult. n. Aui. loco pal. quod multitudo carnis rubeae cum decem firmitate & non laxitate eius significat complexionem calidam & humidam quae est sanguinea. Et ratio est: quia multitudo carnis rubeae attestat super fortitudine uirtutis assimilatiuae & multitudinem sanguinis quae uiget & inualescit calido & humido: teste Gal. ii. complexionum dicentem. Multitudo autem carnis multitudinem sanguinis generat. Calidum uero perfectum digerens & assimilans carnis soliditatem operatur. dicit et Aui. lo. pal. quod omne corpus carnosum sine multitudinem pinguedinis & adipis est sanguineum. Et idem uult Gal. ii. tegni. can. illo. Humida uero & calida crassis. Secundum est quod est iocosus. scilicet proferens uerba alios ad risum puocantia uel letus: & hoc est pro benignitate humoris sanguinei puocantis hominem ad leticiam & iocunditatem pro spiritibus claros & perfectos ex sanguine generatos. Tertium est quod libenter audit fabulationes iocosas: eadem de causa. Quartum est quod inclinatus est ad luxuriam pro caliditate & humiditate puocantia ad coitum. Quintum est quod talis libenter bonum uinum potat. Sextum est quod libenter comedit bona cibaria: quorum causa potest esse: quia talis appetit similia complexioni eius quae sunt bona uina & bona cibaria. Septimum est quod talis de facili ridet: cuius causa est: quia sanguis puocat ad risum. Octauum est quod talis est hilaris. id est hilaris faciem amabilem & iocundum habens pro uiuacitate coloris & formositate complexionis ex complexione sanguinis. Nonum est quod talis profert dulcia uerba pro amabilitate nature sanguinis. Decimum est quod talis est aptus omnibus artibus. id est de facili potest addiscere quolibet arte pro uiuacitate & perspicacitate ingenii eius. Undecimum est quod talis non facile irascitur: & istud prouenit pro humiditate beatam feruo

re colere puocatis ad irā: Deinde tex. i duob⁹ ultimis uersib⁹ repetit
 aliq̄ signa dicta & aliq̄ addit. Primū est q̄ sanguineus est largus nō
 avarus: sed liberalis. Secūdum est q̄ talis est amans siue amorosus
 Tertiū est q̄ talis est hylaris. i. hñs uultū iocūdū. Quartū est q̄ ta-
 lis q̄si semp̄ uī ridere: quoz̄ oīum cā ē benignitas sanguinis ad ista
 puocatis. Quintū est q̄ talis est rubei coloris. uult. n. Aui. lo. pal. q̄
 color cutis rubeus significat multitudinē sanguis: & debet istud i cel-
 ligi de colore rubeo cū quodā splēdore & nō de rubeo fusco q̄lis re-
 piri solet i uultibus hoz̄ q̄ libēter & abūde bibūt fortia uina & utū-
 tur salis & spēbus acutis: q̄a talis significat leprā futurā. Sextū ē q̄
 talis libēter cantat uel audit cātare pp̄ letū eius aīum. Septimū ē q̄
 talis ē carnosus pp̄ cām prius dictā. Octauū ē q̄ talis ē satis audax
 pp̄ caliditatē sanguis q̄ ē cā audacie. Nonū ē q̄ talis ē benignus pp̄
 sanguinei hūoris bonitatē.

Hic pōit autor que Est & humor colere qui cōpetit ipctuosus
 dā signa p que cogno Hoc gen⁹ ē hoīum cupiēs pcellere cūctos
 scere possumus hoīem Hi leuiter discūt mltū cōcedūt cito crescūt
 colerice cōplexiōis. Pri Inde magnanimi sunt largi sūma petētes
 mū est qd̄ colericus ē Hirsutus fallax irascens prodigus audax
 impetuosus. i. faciēs rē Astutus gracilis siccus croceiq̄ coloris
 eū ipetu: cuius cā ē: q̄a
 supfluus calor q̄ est i colerico mouet ad ipctū: & ergo ēt uult Aui.
 .ii. in doc. iii. c. iii. qd̄ opatiōes excessiui motus significāt caliditatē.
 Scdm̄ est qd̄ talis est cupidus honoris & appetit eē i primis sedib⁹
 & pcellere cūctos alios: cuius cā est: q̄a supfluus calor p̄nificat ani-
 mā ad arrogātiā & temeritatē. Tertiū est qd̄ isti cito discūt: & hoc
 pp̄ subtilitatē hūoris colerici & eius caliditatē. Et ergo ēt dicit Aui.
 loco pal. qd̄ itellectus. i. p̄mptitudo & uiuacitas ad itelligētiā signifi-
 cat caliditatē cōplexiōis. Quartū est qd̄ isti multū comedūt: q̄a in

ipsis fortior est calor digerens & maior resolutio q̄ in aliis copibus.
 Quiutū est qd̄ isti cito crescūt. i. pueniūt ad augmentū: & hoc pp̄
 fortitudinē caloris naturalis in eis q̄ est cā augmēti. Sextū est q̄ isti
 sunt magnanimi. i. nō potētes tolerare iniurias: & hoc pp̄ caliditatē
 in eis: & ergo dicit Aui. lo. pal. qd̄ pax̄ pati ab unaquaq̄ re. i. patiē-
 tē se reddere sercat caliditatē. Septimū est qd̄ isti sunt largi: & hoc
 respectu illoz̄ qb⁹ honores accidere p̄nt. Octauū est q̄ isti appetūt
 summa. i. sūmas dignitates & officia pp̄ cām secūdi signi. Nonū q̄
 colericus est hirsutus. i. pilosus & hñs multos crines pp̄ caliditatem
 aperiētē poros & mouētē materiā piloꝝ ad cutē. Et dī hirsutus q̄si
 hircos sequēs: q̄a iter oīa aīalia bruta hircus hēt lōgiores crines. De-
 cimū est q̄ ipse est fallax. i. deceptorius. Vndecimū est qd̄ ipse ē ira-
 scēs. i. de facili irascit̄ pp̄ caliditatē. Et ergo dicit Aui. lo. p̄alle. q̄ ira
 frequēs & a leui cā significat caliditatē: & hoc ē pp̄ facilitatē cōmo-
 tiōis colere & ebullitiōis sanguinis circa cor. Duodecimū ē q̄ ipse ē
 pdigus: q̄a largus est in exponendo pp̄ honores hñdos. Decimūter-
 tiū est q̄ talis est audax: q̄a audacia ēt puenit pp̄ nimiā caliditatē &
 maxie cordis. Decimūquartū est q̄ ipse sit astut⁹. i. cautus. Decimū
 q̄ntū est q̄ talis est gracilis. i. nō grossoz̄ mēbroz̄ neq̄ multe carnis
 pp̄ supfluā caliditatē uehemētē resoluētē. Decimūsexmū ē q̄ talis ē
 sicc⁹. i. macer pp̄ siccitatē cōplexiōis. Decimūseptimū ē q̄ talis ē
 cei coloris. i. citrini & ergo dicit Aui. lo. pal. q̄ color subruffus signi-
 ficat colere dñium.
 Fleūa uires modicas tribuit: latosq̄ breuesq̄ Hic ponit autor
 Fleūa facit pigues: sanguis reddit mediocres aliq̄ signa cōplexio-
 Ocio nō studio tradūt: sed corpora somno nis fleūatice. Primū
 Sensus ebes tardus motus pigritia somnus signū ē paucitas ui-
 Hic somnolētus piger i sputamine multus. triū: fleūatici. n. pau-
 Est huic sensus ebes pinguis facit color alb⁹ citas uires hñt pp̄

paucitatē caloris naturalis a quo oīs uis hēt exordiū. Secūdū est q̄
fleumatici sunt sa. i. & breues: q̄a i eis est paucus calor naturalis non
sufficiēs extēdere corpus i lōgum: extēdit igit̄ corpus secūdū latū.
Tertiū est q̄ fleumatici sunt pingues pp̄ eorū frigiditatē & humidit̄
tatē: & ergo dicit Aui. loco p̄alle. q̄ pinguedo uel adeps sup̄flua signi
ficat excessum frigiditatis & humiditatis & cōplexionē corporū fri
gidā & humidā: q̄a sanguis unctuositas q̄ est utriusq; materia cū re
sudat a uenis & obuiat mēbris frigide uel remisse calidis coagulat̄
ab eorū frigiditate uel remissa caliditate & fit piguedo: ut uult Gal.
ii. cōplexionū. Et postea subdit hic tex. q̄ sanguinei sunt mediocres
supple in longitudine & breuitate. Quartū est qd̄ fleumatici ma
gis ad oia inclinant̄ quā ad studia pp̄ frigiditatē mouentē ad oia
& pigriciam. Quintū est q̄ multū dormiunt: & hoc est pp̄ multam
humiditatē eorū: & ēt puenit multus somnus pp̄ frigiditatē: ut inuit
Aui. loco p̄alle. Sextū est q̄ fleumatici sunt duri ingenii: q̄a sicut ui
uacitas intellectus & p̄spicuitas ingenii pueniūt pp̄ naturalē calidi
tatē: ita ebetudo intellectus & dūrcities ingenii pp̄ cōtrariū. s. frigidi
tatē. Septimū est q̄ fleumatici sunt tardi motus: & hoc ēt pp̄ frigi
ditatē q̄ facit motum tardū: sicut caliditas uelocē. Octauū est quod
sunt pigri. Nonū q̄ somnus in eis est longus. Quorū cā eadē est cū
predicta. Postea ponunt̄ duo alii uersus recolligētes signa predicta
cū q̄busdam aliis. Primū est fleumaticus est somnolentus. i. inclināt̄
ad multū somnū. Secūdū est q̄ ipse est piger. i. tardus ad oēm opa
tionem. Tertiū est qd̄ est multi sputi pp̄ter humiditatem in eo abū
dantem multiplicatiuā sputi. Quartū est qd̄ talis est obtusus in sen
sibus: & nedum in sensibus imo ēt in intellectu. Quintū est qd̄ talis
est pinguis. Sextum est qd̄ talis est albus in facie. Albedo. n. cutis &
maxime faciei signum est priuationis sanguinis aut paucitatis eius
cum frigiditate: ut dicit Aui. loco preallegato.

Restat adhuc tristis colere subie nigre.
Que reddit prauos: p̄tristes pauca loq̄ntes
Hi uigilat̄ studiis: nec mēs est dedita sono
Seruat̄ p̄positū: sibi nil reputant fore tutū
Inuid̄ & tristis cupidus dextre q; tenacis
Non expis fraudis timidus luteiq; coloris

Hic pōit autor aliq̄
signa cōplexiōis melā
colie. Primū est prau
tas. melācolia. n. reddit
hoīes prauos & malo
rū mox quēadmodū
sūt q̄ seip̄os iterficiūt.

Secūdū est multa tristitia: melācolici. n. multū tristes sunt ut pluri
mū pp̄ sp̄s melācolicos turbidos & tenebrosos sicut hoīes leti sunt
pp̄ sp̄rituū claritatē. Tertiū ē taciturnitas: melācolici. n. tacidi sunt
& paucorū uerborū pp̄ frigiditatē: sicut nimia garrulitas puenit pp̄
caliditatē. Quartū est qd̄ melācolici sunt apti studio: q̄a semp̄ cu
piunt esse soli. Quintū est qd̄ tales sunt insomnolēti: nec bene dor
miunt pp̄ter nimiam siccitatē cerebri & pp̄ter fumos melācolicos cō
mouētes in eis somnia horribilia q̄bus excitant̄ a somno. Sextū est
qd̄ tales sunt tenacis p̄positi. i. p̄tinaces: & cū aliqd̄ in mente habēt
diu retinent: & difficulter placabiles sunt: & hoc pp̄ter siccitatē eorū
que nō sinit p̄positū cito mutari. Septimū est qd̄ melācolici nihil
reputant eis esse tutū: imo semp̄ timent: & hoc est pp̄ter sp̄rituū te
nebrositatē: postea in duobus ultimis uersibus ponunt̄ aliqua ex si
gnis p̄dictis & aliqua addunt̄. Primū est qd̄ melācolicus est inui
dus. Secūdū est qd̄ est tristis. Tertiū est qd̄ est auarus. Quartū est
qd̄ est tenax: id est nihil uolens exponere & male soluens. Quintū
est quod est fraudulofus simplex: & pp̄terea homines melācolici
sunt deuoti: multū legentes: ieiunantes: & alias multas abstinentias
facientes. Sextum est qd̄ est multū timidus. Septimum est qd̄ est
lutei coloris: id est terrestris siue fulci coloris. Color enim fuscus &
maxime si uiriditati approximat significat dominiū melācolie ser
cundum Rasis. iiii. alimā. in prin.

In hoc tex. Prío po-
nit colores cōsequētes
cōplexiōes: & dicit qđ
fleumaticus est albi co-
loris: sed colericus est
ruffi coloris & sangui-
neus rubei: & de mēla
colico dicit i sine pce/
dētū uerſuū & de istis
oibus dictū est prius.

Secūdo ponit. xiii. signa supabūdātis sanguinis: quorū. Primū est qđ
facies est rubea pp ascēsum sanguis ad caput & faciē. Secūdu ē qđ
oculi plus uident exire solito pp extēsiōē quā facit sanguis multi-
plicatus. Tertiu ē qđ gene inflant pp silem cām. Quartū ē qđ corpus
totū grauāt: qđ natura suppeditat nō sufficiens regere humores &
sustētare debite corpus. Quintū est qđ pulsus fit frequēs pp calidi-
tatē quā inducit sanguis multiplicatus. Sextū est qđ pulsus est ple-
nus pp multitudinē uaporū calidorū & humidorū. Septimū ē qđ pul-
sus est mollis pp humiditatē nimia mollificantē arteriā. Octauū est
qđ dolor fit in fronte: & hoc pp sanguinē multiplicatū in rethi mi-
rabili. Nonū est qđ uēter cōstipat. i. durus fit: nec bñ asselat pp cali-
ditatē nimia exsiccantē feces. Decimū est qđ lingua fit sicca ppter
similem cām. Undecimū est qđ sitis est magna ppter exsiccationē
orificii stomachi ex nimia caliditate. Duodecimū est qđ fiunt som-
nia declinātia ad rubedinē: & istud uult Auic. ii. in doc. iii. c. vii. di-
cens: & somnia qđ illud scerāt. s. abūdātiā sanguinis sunt sicut cū hō
in somnis res uidet rubeas aut sāguinē multū ex suo corpore exire
aut se i sanguie natare: & filia. Decimūtertiū est qđ sputū est dulce
ppter sanguis dulcedinē: Notādū circa istud qđ sicut hec ponunt

Hii sunt humores qđ pstant cuiqđ colores
Oibus i rebus ex fleumate fit color albus
Sāguie fit rube⁹: cola rubea quoqđ ruffus
Si peccet sāguis: facies rubet: extat ocellus
Inflant gene corpus nemiūqđ grauatur
Est pulsusqđ fr: qns plēus mollis dolor igēs
Maxime fit frontis & cōstipatio uentris
Siccaqđ lingua sitis & sōnia plena rubore
Dulcor adest sputi sūt acria dulcia queqđ

signa supabūdātis sanguis: ita qđā ēt ponūt signa supabūdātis alio-
rū humorū sub quibusdā uersibus: signa qđē supabūdātis colere sub
istis uersibus: Accusat colerā dextre dolor aspa lingua. Tinnitus uo-
mirusqđ frequēs uigilātia multa: Multa sitis piguis egestio torsio uē-
tris: Nausea fit: morsus cordis: lāguēscit orexis: Pulsus adest gracilis
dur⁹ ueloxqđ calefcēs: Aret amarefcit icēdia sōnia fingit. Signa uero
supabūdātis fleūatis sub istis uersibus: Fleuma supgrediēs pprias in
corpe leges: Os facit inspidū fastidia cerebra saliuas: Costarū stōachi
fit occipiti qđ dolores: Pulsus adest rar⁹ tard⁹ mollis inanis: Precedit
fallax sātasmata somn⁹ aquosa: Signa uero supabūdātis melācolie
sub his uersibus: Hūorū plēo dū sex i corpe regnat: Nigra cutis dur⁹
pulsus tenuis & urina: Sollicitudo timor & tristitia sōnia tps: Accre-
scet rugit⁹: sapor & sputamis idē. Leuaqđ pēcipue tinit & sibilat auris

Denus septen⁹ uix fleubothomiā petit an⁹
Spūs uberior exit per fleubothomiam
Spiritus ex potu uini mox multiplicatur
Humorūqđ cibo damnū lente reparatur
Lumina clarificat sincerat fleubothomia
Mētes & cerebry calidas facit eē medullas
Viscera purgabit stōachū uētrēqđ coeracet
Puros dat sensus dat somnū tedia tollit
Auditus uocem uires producit & auget

corpa puctorū sūt facili resolubilia a calore extraneo & iō debilitā-
tur multū ex euacuatiōe forti facta p fleubothomiā. Itē qđ indigēt
nutrimēto duplici de cā. s. pp nutrimentū & augmētū: deo minutio
sanguis nō cōpetit eis. Itē qđ facile dissoluūt a calore extraneo suffi-
cit qđ ab eis dissoluūt: qre non indigēt fleubothomia. Et circa istud

In hoc tex. autor lo-
quit de fleubothomia:
& primo ostēdit etatē
requisitā ad fleubotho-
miā dicēs qđ an⁹. xvii.
uix petit fleubotomiā:
& pro isto dicit Gal.
.xi. de igenio qđ pueri
nō debēt fleubothoma-
ri nisi hēant. xiiii. ānos
ad minus: & cā est: qđ

sciēdū est q̄ sicut fleubothomia nō cōuenit pueris p̄dictis: sed cauē
da ē: ita ēt ē cauēda ī magna etate. s. senii: ut uult Gal. ix. inegategni
qa sc̄d. n. Gal. & Haly. iiii. tegni ī cōualescētibus & senibus est pau/
cus sanguis bonus & multus malus fleubothomia igit̄ rapiet bonū
& dimittet malū: & inuit Aui. iiii. i. ca. xx. de fleubothomia: & iō in
talibus nō cōpetit fleubothomia. Secūdo ponit nocumētū fleubo/
thomie: & est qd̄ sp̄s uberis exeūt p̄ fleubothomiā: cuius rō pōt eē
qa cū multa euacuatiōe sanguis q̄ fit p̄ fleubothomiā necesse est ēt
multitudinē spiritūū euacuari. Tertio tāgit remedia p̄ q̄ sp̄s emissi
refocillant̄ & iterato multiplicant̄: & dicit q̄ ex potu uini subito re
generant̄ sp̄s: qa oīum subito nutriētū maximū est uinū: ut prius
dcm̄ est: & sp̄s ēt regenerant̄ & refocillant̄ ex cibo: sed hoc fit lēte
& non subito sicut ex uino: & cibus q̄ debet dari erit digestibilis &
multi sanguinis generatiuus: sicut oua forbilis: & filia: & circa istud
sciēdū est q̄ licet cibus regeneret sp̄s post fleubothomiā: tñ debēt
cauere patiētes a multo cibo ī priā & secūda die. Vñ dicit Isaac in
dietis: cib⁹ est eis minuēdus & potus augēdus. s. respectu cibi: nō tñ
respectu sue cōsuetudinis: imo minus debēt bibere q̄ añ fleubotho
miā qa uirtus digestiua debilior est. Quarto ponit autor. xi. iuuua/
mēta fleubothomie debite facte. Primū est qd̄ tpata fleubothomia
cōfortat uisum: qa minuēdo humores ēt minuit effumationē ad ca
put & repletionē eius: offuscātes uisum. Secūdū est q̄ clarificat: &
sincerat mētē & cerebrū pp̄ similit̄ cām. Tertiū ē q̄ calefacit medul
lā: qa minuit supfluitates q̄ ad eā ueniētes ip̄am itrigidāt. Quartū
est q̄ purgat uiscera. i. iteriora: qa exonerata natura a sanguie: hūo
res crudos ī iterioribus cōtētos melius digerit. Quintū est q̄ fleubo
thomia restrigit uomitu & fluxū uētris: qa diuertit humores ab in
terioribus ad exteriora: & istud uult Aui. lo. pal. dicēs: āplius fleubo
thomia p̄pterea qd̄ ad diuersa trahit: naturā sc̄d. plurimū retinet:

& istud maxime ueḡ ē qñ fleubothomia fit de uenis brachii: nā fleu
bothomia facta de uenis pedū nō sic retinet: pōt tñ p̄ accidēs cōtin/
gere qd̄ ad fleubo: homiā sequat̄ maior fluxū uētris: & hoc dupl̄r:
Priō qa ex fleubothomia facta tollit̄ onus nature: tūc. n. uirtus con
fortata aliqñ puocat alias euacuationes. Secūdo si fluxus uētris fiat
ex multa debilitate uirtutis cōtētiue: tūc. n. qa ex fleubothomia debi
litat̄ uirtus: magis augebit̄ fluxus uētris. Sextū ē q̄ fleubothomia
facit puros sensus: qa minuit euaporationē ad caput uñ turbant̄ sen
sus. Septimū ē q̄ ip̄a iuuat somnū ipeditū: qa p̄ ip̄am euacuantur
humores plurimi a quibus eleuant̄ uapores acuti & diuersi impediē
tes somnū. Octauū est q̄ ip̄a tollit tedia & grauitates nimias: qa p̄
ip̄am uirtus exonerat̄ a suo grauamine & ēt educto p̄ ip̄am sangui
nē educit̄ simul melācolia sex sanguis q̄ iducit tedia & grauitates.
Nonū ē q̄ ip̄a cōfert auditui qa p̄ ipsam diminuunt̄ uapores & hu
mores ascēdētes ad caput ipediētes auditū. Decimū est q̄ ip̄a con
fert uoci: qa p̄ ip̄am diminuunt̄ supfluitates & hūiditates q̄ possent
pu: nire ad pectus uel cānā pulmonis & ipedire uocē. Vndecimū ē
q̄ ip̄a auget uires: qa p̄ ip̄am corpus a suo grauamine exonerat̄ q̄
re uirtus augmētat̄.

Tres insunt istis: mayus september aprilis
Et sunt lunares sunt uelut ydra dies.
Prima dies primi postremaq; posteriorq;
Nec sanguis minui nec carnib⁹ anseris uti
In sene uel iuene si uene sanguine plene
Omni mense dene confert incisio uene
Hi sūt tres mēses mayus septēber aprilis
In quibus eminas ut longo tpe uiuas

In hoc textu autor
tria facit. Priō dicit q̄
isti tres mēses. s. mayus
september aprilis sunt
mēses lunares & in eis
sunt dies phibiti a fleu
botomia: uidelicet pri
ma dies maii: & ultia
septēbris & aprilis: &
istud coēs dicūt: uerūtū ē dcm̄ fictū: nec alicui ualoris: imo p̄dicti

dies pnt esse ita boni & electi sicut & alii. Secūdu q̄ diuersa cōstel/
latio i eis pōt esse. Et subdit autor qd̄ in talibus dieb⁹ nulli uesci de
bēt carnib⁹ anseris: qd̄ ē falsum est & erroneū & magis sortilegio
attribuēdū: & forte autor & istud habuit a iudeis qui istū ritum ob
seruant. Secūdo dicit qd̄ senex senectate & nō a senio & iuuenis ue
nas plenas hntes sanguine minui pnt oī mēse: quia isti non faciliter
resolubiles sunt: nec in eis solū paucus ē sanguis bonus: imo mult⁹.
Tertio dicit qd̄ icisio uene p̄ regimine sanitatis custodiēdo debet fi
eri in aliquo istoz̄ triū mēsiū: qui sunt mayus septēbris & aprilis:
differēter tñ: q̄a in aprili & mayo debet icidi uena (patis pp̄ multi/
plicationē sanguis eo tpe: cū sit tps uernale. & in septēbri uena sple
nis pp̄ melācolia que tūc hēt multiplicari: cū sit tps autūnale.

Hic autor pōit. xii.

q̄ ipediunt fleubotho/
mia. Primū est frigidi/
tas cōplexiōis. Cū. n. se
cundū Gal. in megate
gni fleubothomia infri
gidat tūc augmētaret
frigidity: cā aut̄ q̄re fleubothomia infrigidat est: q̄a scđm Isaac in
urinis: sanguis est fundamētū caloris naturalis. i. illud i quo calor na
turalis seruat̄: & q̄a fleubothomia sanguinē euacuat: iō & calorē na
turalē: & tūc p̄ cōsequēs ifrigidat. Secūdu regio frigida uehemēter
sub qua debet cōprehēdi tps multū frigidū qd̄ ē phibet fleubotho
mia: quia i regiōe & tpe multū frigidis: sanguis i frigiditate corpis
includit̄: & ille q̄ circa extremitates existit a frigiditate cōdensatur
& ineptus fit ad hoc qd̄ fluat. Tertiu est itēsus dolor sub quo ē p̄t
cōprehēdi nimia corpis inflāmatio: q̄a si i istis accidētibus fieret flu
bothomia sequeret̄ motus agitatiuus qui ē cōtrarius nature: cū sit

difformis & maior inflāmatio q̄ ēt est naturam magis debilitās & cā
motus agitatiui i dolore itēso ē: q̄a fit tractus ad diuersas ptes: p̄ fleu
bothomia. n. fit tractio ad locū fleubothomatū: & ex dolore forti fi
eret tractio ad locū doloris: cā uero maioris inflāmationis est: quia ex
fleubothomia cōmouent̄ hūores q̄re magis inflāmat̄ ex motu & istd̄
uerū est qn̄ fleubothomia fit pua & artificialis: si tñ fiat usq; ad sin
copim p̄dest in p̄dictis casibus: q̄a ista cū uincit attractionē doloris
non facit motum agitatiuū: & sifr tollit inflāmationē cū nō sint hūo
res ibi qui cōmouent̄ & calefiāt & maiore inflāmationē inducunt.
Et istud uoluit Gal. i cō. illius amphorismi. i. pti. ampho. q̄ egerunt̄:
cū dixit: qd̄ nō est melior medicina i apostemate uehementis inflā
matiois: & sifr in febribus & dolore forti q̄ fleubothomia. Quartū
est balneū & maxie resolutiuū: talē. n. phibet fleubothomia: quia ta
le ēt ē euacuatuum iā natura nō facile tolerat euacuationē sup̄ eua
cuationem. Quintū est coitus imediate p̄cedēs: post talē. n. nō statī
debet fieri icisio uene: q̄a ex hoc maxia debilitatio nature sc̄q̄ret̄: cū
p̄ coitū prius natura debilitata sit. Sextū ē etas maior uel minor q̄
requit̄ ad fleubothomia: sicut etas infantie & etas senii: put declara
tū est prius. Et ista impediēta tāgit Aui. lo. pal. dicēs: tibi quoq; ca
uere debes a minutiōe i cōplexiōe uehementis frigiditatis: & i regiōi
bus fortis frigiditatis: & in hora fortis doloris: & post balneū reso
lutiū & post coitū & in etate que est minor. xii. annis senū q̄to ma
gis poteris: nisi i figura cōsensus fueris & i soliditate musculoz̄ & ue
naz̄ amplitudine: & eaz̄ repletioe & coloris rubedine: & ulterio sub
dit: hos nāq; ex adolescentibus & senibus fleubothomare aud bis.
Adolescētes tñ secūdu ordinē ad fleubothomandū paulatim pue
here debes cū pauca minutiōe. Septimū est morbus plixus: q̄a tūc
ex tali fleubothomia natura dupl̄r debiliat̄: puta a morbo plixo &
a minutiōe. Et istud est ueq; scđm Aui. lo. pal. Nisi sanguis affuerit

corruptio q̄a si sic fleubothomia p̄t cōuenire. Octauū est nimia repletio potus. Nonū est nimia repletio cibi: sub q̄ ē cōphēdit indigestio cibi. Et cā hōr est q̄a sc̄dm Aui. in. i. attrahētia sunt tria. s. uacuū: calidū: & tota sp̄s. Si ergo uene p̄ fleubothomiā a sanguīe euacuerēt cibū idigēstū uel supflūū siue potū supflūū a stomacho uel epate attraherēt q̄ idigestus ueniēs ad mēbra nō corrigerēt: q̄a tertia digestio nō corrigit pctm̄ secūde: nec secunda prime: si pctm̄ sic magnū pp̄ qd̄ i mēbra nō cōuerterēt: sed ibi remanēs posset eē cā egritudinis. Decimū est fragilitas. i. debilitas uirtutis: fleubothomia enī est fortis euacuatio sc̄dm Gal. ii. amphorismoz̄ i cōmēto illius. In quo morbo: sed uirt̄ debilis nō p̄t pati motū fortē. Undecimū est subtilis sensatio orificiū stomachi: q̄ p̄cordiū dr̄: q̄a ex fleubothomia i tali statū sequit̄ sincopis. Et sub isto ē cōphēdit̄ debilitas stomachi & facilis fluxus colere ad orificiū eius iducēs ad uomitū facile colere. Vñ i hñtibz̄ p̄dicta accidētia nō cōuenit fleubothomia. Per fleubothomiā. n. humores cōmoti ad os stomachi iducerent̄ tāq̄ ad locū cōsuctū: & q̄a ē mēbrū debile & ipotēs illi fluxui resisteret: iō illis multa mala p̄ fleubothomiā accidūt. Et hoc ē una cā q̄re q̄nq̄ aliq̄ i fleubothomia sincopāt. s. q̄a colera ad stomachū fluit q̄ mordi cādo stomachū ex cōpassione cordis & stomachi sincopim̄ inducit. Duodecimū est fastidiū. Si. n. i fastidio fieret fleubothomia cū uene euacuarent̄ traherēt ad se materiā malā faciētē fastidiū. Et plurima istoz̄ sex ultimoz̄ accidētū tāgit Aui. lo. p̄all. & circa istud est sciēdū q̄ p̄ter p̄dicta accidētia sunt adhuc aliq̄ alia ēt̄ ipediētia fleubothomiā: quoz̄. Primū est alia euacuatio ut q̄n est fluxus mēstruoz̄ aut emorroydaz̄: tūc. n. nō debet fieri fleubothomia: & hoc ad euacuationē: licet ad diuertēdū fluxū seu materiā posset fieri. Secūdū est corpus siue cōpositiōis raritas: q̄a a corpibz̄ raris multū dissoluitur: & iō sufficit ista resolutio nec euacuatiōe idigēt: ut uult Gal. ix.

megategni. Tertiū est humorū cruditas & uiscositas: tūc. n. est cauēda fleubothomia: q̄a augmētaret̄ cruditas humorū: & pp̄ hoc i morbis lōgis nō est faciēda fleubothomia: q̄a cruditas humorū augmētaret̄ & uirtus debilitaret̄ & morbo p̄lōgaret̄: & iō timēdū ēt̄ de casu uirtutis: & pp̄ hoc uult Aui. q̄ i morbis chronicis faciēda est farmaciā an fleubothomiā & nō fleubothomia an faciēda: licet utroq̄ idigēat̄ patiētes: sed cruditas humorū p̄t accidere duabz̄ de causis: una cā est pp̄ abūdātiā humorū calorē naturalē suffocatiū q̄ debilitatus & suffocatus humores crudos generat: & tūc bñ cōpetit fleubothomia. Vñ sc̄dm Alexādrū. ii. lib. suo ca. de ydropisi: fleubothomia i p̄cipio ypozarce cōpetit cū puenit ex multitudine sanguis mēstrualis cū phibeant̄ fluere mēstrua pp̄ cām aliquā: aut ex multitudine sāguis emorroydalis: q̄a sicut ignis paru⁹ sub multa lignoz̄ cōgerie suffocat̄: s̄l̄r est de calore inato suffocato sub humorū multitudine. Secūda cā cruditatis humorū ē calorē inati debilitas ut in illis q̄ sūt debilis cōplexiōis: & q̄ habuerūt lōgā egritudinē & i senibus: & tūc non cōpetit fleubothomia: q̄a p̄ hoc augret̄ cruditas: q̄a sanguis i quo calor cōseruat̄ extraheret̄: & ita corpus infrigidaret̄ & humores magis icrudarent̄: debet ergo sanguis dimitti ut humorū cruditatē digerat. Quartū est aeris indebita dispō & nimia caliditas aut nimia frigiditas: q̄a p̄ caliditatē multā fortis fit resolutio: & p̄ frigiditatē multa ineptificatio humorū ad fluxū.

Quid debes facere q̄n uis fleubothomari.
Vel q̄n minuis fueris uel quādo minutus.
Unctio siue pot̄ lauachrū uel facias mot⁹.
Debent nō fragili tibi singula mēte teneri.

In hoc passu autor ponit quinq̄ que debēt fieri circa fleubothomiā aliq̄ qd̄ ante fleubothomiā: aliq̄ in fleubothomia: & aliq̄ post fleubothomiā.

Primū est unctio que aliquādo fit in fleubotho-

mia: sicut unctio fleubothomi: ut dolor leniat: aliquñ uero post fleu-
bothomiã: ut cõsolidatio uulneris retardet ad hoc ut post fleubotho-
miã humores relictĩ i uenis aliq̃ possint h̃re respirationẽ & fumi aliq̃
mali exalẽt. Secũdũ est potus & maxie uini q̃ ualet i fleubothomia
si sincopis accidat: & ẽt ualet post fleubothomiã pro regeneratione
nouorũ spirituũ & noui sanguis: & isto mō iã faciũt cõcs. Tertiũ ẽ
laua chrũ. i. balneũ q̃ ualet p duos uel p tres ante: & p duos uel tres
post fleubothomiã & nõ eodẽ die: aũ quidẽ: si qs timeat q̃ h̃eat in se
humores grossos: quia balneũ humores dissoluit & cõmouet eos: &
pp hãc cãm ẽt cõpetit aũ acceptio sirupi acetosi: & motus ut humo-
res dissoluant & subtilient: & ergo qñ debet fieri fleubothomia de-
bet fricari brachiũ: ut humores existẽtes in uenis pp inquis brachio
subtilient & pparent ad exeũdũ facili⁹: post fleubothomiã uero ua-
let ut reliquie humorũ & uaporũ derelicta resoluãt: in die uero fleu-
bothomie nõ cõuenit: qa p balneũ cutis lenis sit q̃ lenificat p cussio-
nẽ factã in fleubothomia fugit: & hoc est periculũ. Quartũ est sa-
scia. i. ligatura cum pãnis lineis q̃ ualet post fleubothomiã imediate
ad retinendũ fluxũ: & aũ fleubothomiã ad trahẽdũ humores ad lo-
cũ ubi q̃rit fleubothomia ut ex eo ẽt uene ingrossent & melius ui-
deant. Quintũ est motus siue ambulatio moderata q̃ põt fieri aũ
ut humores dissoluant & subtilient: & post: ad resoluẽdũ reliquias
humorũ ex fleubothomia derelictas. Circa p̃dicta sciẽdũ est q̃ cõcs
faciũt se fleubothomare ieiuni: sed qbusdã doctoribus melius uĩ &
cõuenientius: q̃ aũ fleubothomiã: primũ unũ ouũ sorbeãt molle cũ
uno hastu uini circa nonã uel decimã horã aũ prandiũ: & statim po-
stea se fleubothomari faciãt. Et huius cãm est: qa stomacho uacuo na-
tura fortius sanguinẽ retinet ne deficiat in nutrimẽto: sed cũ cibus
qui de se multũ nutritiuus ẽ sit i stomacho cuiusmodi sũt oua sor-
bilia & uinũ: tunc natura melius sanguine exire permittit.

Exhilarat tristes: irritos placat amẽtes In hoc passu autor po-
Ne sint amentes fleubothomia facit. nit tres effectus fleubotho-
mie. Primus est q̃ fleubo-
thomia exhilarat. i. letificat tristẽ hoĩem. Secũdus est q̃ fleubotho-
mia placat iratos: & cã utriusq̃ est: qa i sanguine qñ multa cõmisce-
tur melãcolia fit tristicia: & qñ multa colera fit ira: cũ melãcolia sit
cã tristicie: & colera ire iã uterq̃ istorũ duorũ humorũ educit educio-
ne sanguis: qa ei cõmisceat. Tertius est q̃ phibet amẽtes ne insaniãt
qa facit humores fluere ad ptes exteriores: & a capite diuertit: pro
maiori declaratiõẽ sciẽdũ est q̃ qñq̃ sũt cãm pp q̃s debet fieri fleu-
bothomia: q̃z. Prima est directa & alie q̃tuor idirecte. P̃ria q̃ est di-
recta est ut abũdãtia sanguis euacuet: siue abũdet sanguis i q̃litate
siue q̃titate siue utroq̃ mō. nã scdm Aui. lo. p̃al. Duo g̃na hoĩum sũt
fleubothomãda: quorũ unũ est ille modus hoĩum q̃ iã pati sunt inci-
dere i egritudines: ut q̃ hñt abũdãtiã sãguis i q̃titate: & reliquũ ge-
nus est genus illoꝝ hoĩum q̃ iã egritudinẽ iciderũt pp humorũ siue
sanguis maliciã sed differt fleubothomia ista & illa: qa pp sãguinis
abũdãtiã debet fieri multa fleubothomia: sed si i q̃litate peccet siue
sit maliciosus: tũc cõpetit fleubothomia pauca: unũ scdm Gal. ix. me-
gategni: si sãguis sit malus i corpe debet euacuari paulatĩ: & iõ pec-
cãt multũ illi q̃ qñ uident sanguinẽ malũ fleubothomãt se quousq̃
uideãt sanguinẽ bonũ exire cũ forte prius totus sanguis exire q̃ bo-
nus exiret: sed debet fieri pauca euacuatio: & tunc scdm Gal. i casu
isto: priusq̃ fiat: fleubothomia debet dieta bonũ sanguinẽ generans
exhiberi ut loco mali sanguis bonus sanguis generet. Et postea de-
bet fieri post modicũ tps fleubothomia pauca & sic deinceps: ista
fleubothomia est directa qa fit p se ad euacuationẽ illius q̃ p se de-
bet p fleubothomiã euacuari. s. ad euacuationẽ plenitudinis hũorũ:
siue sanguis: p̃cipalĩ tñ scdm q̃ cũ eo sũt alii humores. Prima cãm

indirecta est magnitudo morbi & magnitudo apostematis uehementis inflammationes: quia secundum Gal. i. cō. illius ampho. q̄ egerunt &c. Nō est melior medicina i apostemate u. hemētis inflammationis & i febribus & dolore forti quā fleubothomia: ut ē dictū est ibi frigida natura. Secūda cā indirecta est ut attrahat materia ad ptē illā p quā debet euacuari materia: un̄ i retētiōe mēstruorū & emorroydarū debet apiri sophēa scdm Gal. & Aui. ut trahat materia sanguis ad inferius. Tertia cā indirecta est ut humores trahant ad locū cōtrariū illi loco ad quē fluūt hūores: & hoc ad diuertēdū materiā a loco ad quē fluūt humores: un̄ i nimio fluxu mēstruorū debet fieri fleubothomia de basilica ut trahat materia ad cōtrariū locū ad quē declinat & diuertat a suo fluxu: & pp hoc i pleuresi sinistre ptis: debet fieri fleubothomia i pte dextra ut diuertat materia & attrahat ad locū cōtrariū loco ad quē declinat: & sifr si sit in pte dextra debet fieri fleubothomia i pte sinistra. Quarta cā indirecta est ut p fleubothomiā una porcio materie euacuet & natura potētiō sit supra residuū: & sic cōpetit fleubothomia qn̄ repletio est i corpe ne fiat apostema: quia natura est debilis respectu regiminis illoꝝ humorū: iō una porcio illius materie est euacuāda ne pp ipotētiā nature in regēdo illā materiā. illa materia fluat ad aliquē locū debile in quo aggreget & apostema generet.

In hoc passu autor ponit unū documentū de quātitate scissure in

Fac plagā largā mediocriter ut cito fum⁹
Exeat: uberius liberiusq; cruor.

fleubothomia. Et dicit q̄ scissura debet esse larga mediocriter ut fumus & grossus sanguis liberius exeāt: quia qn̄ scissura est stricta tūc solū subtilis sanguis exit & grossus remanet. Circa istud est sciendū q̄ aliquñ i fleubothomia debet fieri uuln⁹ magnū & aliquñ paruū: debet at̄ fieri uulnus magnū trib⁹ de causis. Priō quia humores sūt grossi: & grossus sanguis ē euacuādus ut p illud uulnus magnū sanguis

facilius possit exire: & ergo melācolicis faciēdū est magnū uulnus. Secūdo pp tpis frigiditatē q̄ hūores igrossat. & ergo i hyeme debet fieri uulnus magnū. Tertio pp abūdāriā hūorū: quia tūc fit melius euacuatio p uulnus magnū q̄ puū: sed uulnus puū fit cū ē uirtus debilis: ut de spiritib⁹ & calore minus euacuet: & i tpe calido cadē de cā:

Sanguine subtracto sex horis est uigilādū.

& qn̄ ē s̄guis subtil.

Ne somni fumus ledat sensibile corpus

In hoc passu autor

Ne neruū ledas non sit tibi plaga p̄funda

tangit tria cōsiderāda

Sanguine purgatus nō carpas p̄tinus elcas.

circa fleubothomiam.

Primū ē q̄ fleubotho-

matus nō debet dormire imēdiate post fleubothomiā: nisi ad min⁹ trāsiuerit sex hore: & hui⁹ subdit autor cām ne fumi: q. s. i sōno cāntē moti ad caput ledāt cerebrū: alie tñ pnt assignari cāe: q̄q̄. Priā ē ne i sōno uertat se paties supra brachiū fleubothomiaz: & p hoc ledat. Scda ē: ne hūores i sōno fluāt ad mēbrū lesū i quo est dolor pp ictū fleubothomi & fiat apostēa: un̄ Gal. ii. aph. sup illo apho. i quo morbo: uult q̄ i sōno si fiat apostēa itra corp⁹ aut mēbrū sit lesū ad ipm fluūt hūores: Aui. uero aliā assignat cām. s. q̄ p talē sōnū possit accidere cōfractio mēbroꝝ. Et istius cā pōt cē: quia sicut: scdm Gal. sup illo apho. i quo morbo &c. sōnus i p̄cipio p̄ximī nō cōpetit: quia calor natural ad iteriora regredit: & exteriora ifrigidat: & fumi remanēt nō cōsupti: pp q̄ rigor augmetat & p̄xim⁹ ēt plōgat: sic ēt fumi p cōmotionē hūorū & i fleubothōia ad neruos & ad lacertos eleuat q̄ nō cōsupti remanētes i sōno ifrigidat i exteriorib⁹ & igrossat & iō faciūt ad neruorū & lacertos cōfractiōne si fiat supdomitio imēdiate p fleubothomiā: alia cā p̄t cē: quia mām ē igrossas ē taciēs cōfractiōne: sic i q̄rtana i cui⁹ typo fit cōfractio pp frigiditatē & grossiciē mae sed nerui & lacerti sūt frigi. iō ad ipos ueniēs iste fum⁹ i sōno i quo fit retractio caloris ad iteriora ifrigidat & igrossat: & iste fum⁹ ifrigida-

tus & ingrossatus frigiditate & ingrossatione iducit i membro siue cofractione: siue ad membrum cõsimile pperat egritudines cõsimiles. Et istud uerum est de somno fleubothomie uicino & nõ de remoto postquam fumi illi fuerint cõsumpti. Secũdũ q̃ dicit est q̃ fleubothomias debet cauere ne faciat nimis profundã apturã i minutione: ita q̃ cũ fleubothomo ledat neruũ uel arteriã uene suppositũ: nã ex lesione nerui sequitur spasmus: ex quo ulterius acerbissima mors sequitur uel ad minõ pditio membri: puta brachii uel digiti &c. Ex lesione arterie sequitur fluxus sanguis arterialis difficilime curabilis. Tertiuũ est q̃ fleubothomatus nõ illico. i. imediate post fleubothomiã cibum sumere debet: sed debet expectare quousq; i eo humores fuerint quieti: ne cibũ añ eius digestionẽ ad subueniẽdũ membro lesõ cũ sanguine simul attrahat.

Hic autor põit. v. uita da ab ipso fleubothomato quoz. Primũ est q̃ fleubothomatus debet uitare lac & lacticia cuius cã est: q̃a ex cõmõtionẽ humoz p fleubothomiã sepe fluũt hũores aliq; ad stomachũ: si ergo lac sumeret ex cõmixtiõẽ illoz humoz & lac i stomacho corrupet ex quo de se maxie corruptibile est: iã & lac pp dulcedinẽ eius possit trahi idigestũ ad uenas: & pp cõmõtionẽ hũoz facile corrupi. Secũdũ est q̃ fleubothomatus debet cauere a potu nimio: q̃a pp euacuationẽ uenaz talis potus traheret facile ad uenas idigestus: put prius dictũ est. Tertium est q̃ fleubothomatus debet uitare oĩa frigida tã intus sumpta quã exterius adhibita: puta cibaria multũ frigida: aerẽ frigidũ: balneũ frigidũ: tenuitatẽ uestiũ: sessionẽ supra petrã: frigiditatẽ capitis ul pedũ

q̃a cũ calor naturalis p fleubothomiã debilitatus est: corpus facile supflue ifrigidaretur. Quartũ est q̃ fleubothomatus nõ debet abulare i aere tenebroso nebuloso turbato: q̃a talis cõtristat aĩam & pigritiã i corpib; iducit: ut prius dcm̃ est ibi: aer sit mĩdus: nã tristitia cã est sãguis melãcolici: sed debet abulare i aere claro & lucido: q̃a in tali aere spũs uitaes naturales & aĩales recreatur & ad extra mouetur cõgaudẽtes sili. Quintũ est q̃ fleubothomatus debet q̃rere q̃etẽ tpatã: sili & motũ excessiuũ uitare: q̃a motus excessiuus tũc maxie debilitat & humores cõmouet: q̃es uero tpatã motũ sedat.

Hic autor dicit q̃t. Principio minuas in acutis peracutis Etatis medic multum de sanguine tolle Sed puer atq; senex tollet uterq; parum Ver tollat duplũ reliquũ tps tibi simplũ: tuor. Primũ est q̃ fleubothomia faciẽda est i principio egritudinũ p acutaz. i. maxie acuta rũ q̃. s. terminatur i die

q̃rta: q̃a tales sunt breues: nec dāt inducias: & iõ a principio medicã de sunt. Secũdũ est q̃ i etate media. s. q̃ est a. xxx. año usq; ad. xlv. uel. l. añũ plus de sanguine extrahẽdũ est q̃ i aliq; aliãz etatũ: q̃a i tali etate maxie multiplicatur sanguis: & ciõ subtractio nõ ipedit augmentũ: nec diminuitur uirtõ corpis: q̃a corp; i tali etate nõ augetur neq; diminuitur sensibilr: sed stare uĩ. Tertiuũ est q̃ senes & pueri parũ fleubothomadi sũt: q̃a i pueris sanguis multus requiritur pp nutritionẽ & augmentationẽ i eis. Et i senib; uirtõ icipit debilitari. Quartũ est q̃ i uere dupla quãtitas sanguis abstrahẽda est p fleubothomiã respectu aliõz tẽpoz: cuius rõ est: q̃a uer est tps maxie multiplicatiũ sanguis: scdm oēs autores medicine. Circa primũ dictum pro maiori declaratiõẽ ponẽde sunt aliq; regle circa fleubothomiã: quarũ priã est q̃ i principio morbi nõ est faciẽda fleubothomia. Medicus. n. est minister nature: scdm Gal. i tegni. cã. illo. Oĩum natura

opatrix: Medicus uero minister: sed scdm Gal. iiii. ampho. in cō. il/
lius: egritudib⁹ qbuscūq; incipiētib⁹ nulla euacuatio ī prīcipio mor/
bi est naturalis: sicut ergo natura ī prīcipio morbi non euacuat: ita
nec medicus. Istud tñ ī tribus casibus hēt instātiā. Prīo ī materie fu/
riositate: uñ Aui. loco sæpe alle. uult q; ī principio morbi fleubotho/
mia non debet fieri: q; fleubothomia hūores cōmoueret & subtilia/
ret & currere p corpus faceret nisi materia sit furiosa. Scdo hēt in/
stātiā ī materie multitudie. uñ Gal. sup illū ampho. Ichoātib⁹ mor/
bis uult q; oportet fieri fleubothomiā aut farmaciā ut natura alle/
uietur: q; .s. onerata ē pp materie multitudinē. Tertio hēt instātiā in/
morbi magnitudie & acuitate: ut qñ ē apostema magnū & doloro/
sū: licet nō sit multa materia. .s. añcedētis ī corpe. uñ dicit Gal. xiii.
megategni. Si apostema sit magnū fleubothometur ī prīcipio: licet
nō sit materie multitudo ne crepet aut apiatur apostema añ sui ma/
turationē. Ergo ut mala sinthoma uitētur minutio ē faciēda. Scda
regula ē q; nō fiat fleubothomia ī die motus egritudis: sicut in crisi
nō ē faciēda fleubothomia: nec aliq; euacuatio: ne materia a loco ad/
quē natura mittit ipm diuertatur: sūr neq; ī poxismo: uñ scdm gal.
.i. āph. In statu neq; fleubothōia neq; farmacia fieri debet: q; ī eo sit
coctio morbi: q; melius sit ī qete q; motu: sed sicut se hēt stat⁹ ad mor/
bū totalē: ita poxismus respectu dieꝝ interpolatōis: sicut ergo ī statu
nō ē euacuādū: ita nec ī poxismo. Tertia regula ē q; fleubothomia
nō est faciēda ī prīcipio morbi: cū crisis est remota: q; scdm Isaac
in urinis sanguis ē fundamētū caloris naturalis ipm. .s. sustinēs: licet
cor sit fundamētū gñans: & spūs fūdamētū deportās: sed sanguis ē
fundamētū caloris naturalis: q; ex eo materialr gñatur calor natu/
ralis: & iō aliqs sanguinē euacuādo euacuat calorē q; materiā mor/
bi hēt digerē: & p cōseqns morb⁹ plōgatur & uirt⁹ debilitatur: pp
q; timēdū ē ne pp longitudinē morbi & debilitatē uirtutis natura

succūbat. Quarta regula est q; ī corpe hñte fecē ī itestinis nō debet
fieri fleubothomia: cuius cā est: q; tria sunt attrahentia. .s. calidū: ua/
cuū & tota spēs. Quia ergo p fleubothomiā uene euacuantur q; a/
mēbris sibi ppinqs attrahūt: & ita meseraice a stōacho: uēter pl⁹ cō/
stipatur: & materia cōtēta ī uenis plus ificitur: & meseraice attrahūt
hūiditatē secū: & feces plus deficcātur. Debet ergo uēter prīo leniri
ut p suppositoria aut clisteria: nisi p se laxetur. Quīta regula ē q; nō
debet fieri fleubothōia multa: q; ex hoc malū accidit ī senio. .s. mul/
ti morbi mali sicut epilēsia appoplexia & paralisis: q; pp remotio/
nē sanguis: & caloris gñantur multe supfluitates fleumatice q; sunt
causēbaꝝ egritudinū. Sexta regula est q; nō debet fieri fleubothōia
in muliere mēstruata aut ipregnata. In ipregnata nō debet fieri: q; a/
per hoc calor digerēs cibū diminueretur & nutrimentū fetus aufer/
retur: & maxie qñ fetus est magnus cū tūc idiget āpliori nutrime/
to. Et istud dicit Ipo. v. āpho. In mēstruata uero naturalr. .s. scdm re/
uolutionē mēsis nō debet fieri fleubothomia: q; ī fluxu nimio mē/
struoz esset faciēda ad diuertēdū materiā: sed qñ eueniūt naturalr
& scdm debitū cursū nature tūc nō debet fieri fleubothōia: cū ma/
teria euacuetur sufficienter a natura: & natura nō debet diuerti ab
opatiōe. Septia regula ē q; post colericā passionē nō debet fieri fleu/
bothōia. Cū. n. fleubothomia cōmoueat hūores p hoc possit humor
colericus ad stōachū fluere & ipm iflāmare: nec debet fieri post uo/
mitū ne sūr hūores fluāt ad stōachū: neq; post fluxū uētris: neq; post
uigilias magnas: neq; post motū fortē: & breuiter nec post ullū cale/
faciēs multū: aut multū dissoluēs: q; fleubothomia hūores plus cō/
moueret & uirtutē magis debilitaret. Dein uidendū est ī qbus hoī/
bus cōpetit fleubothomia: & pro illo ponende sunt aliq; regulē: q; .s.
Prīa est q; fleubothomia cōpetit hoibus delicatis ociosis & qescēti/
bus: multū carnosus: & cibus multū sanguinē gñantibus utentibus:

Secūda regula est q̄ fleubothomia cōuenit illis in q̄bus est abūdā
tia sanguis: q̄ cognoscitur p̄ urie spissitudine. Abūdātia. n. sanguis
facit eā spissam: sed colerā subtilē. Tertia regula ē q̄ fleubothomia
debet fieri in illis in q̄bus melācolia abūdat. Vñ cū est multa melā
colia naturalis currēs cū sanguine p̄ totū corpus: q̄a sanguis ī epa
te ab ea mūdificatur: tūc cōpetit fleubothomia siue minutio postea
farmacia. Vñ duplex est melācolia: naturalis & inaturalis: naturalis
est fex sanguis: q̄ qñ abūdat ip̄a ē currēs cū sanguine q̄re cū sāgui
ne p̄ fleubothomiā euacuatur: iō faciēda ē fleubothomia ad ei⁹ eua
cuationē cū sanguine ab eodē. n. calore. s. calore t̄pato fiūt sāguis &
melācolia: q̄ est eius fex: & postea faciēda ē farmacia. Quarta regu
la est q̄ in illis in q̄bus timetur hūorū ebullitio: cōturbatio & calefa
ctio: cōpetit fleubothomia: & isti statī qñ sentiūt se calefieri debent
fleubothomari cū sit timor ebullitōis cōturbatōis & calefactionis:
pp̄ hūorū abūdātiā. Aliqñ tñ aliq̄ decipiuntur p̄ istā regulā q̄a statī
qñ sentiūt calefactionē & timēt de hūorū ebullitōe statī fleubotho
māt se. Et qñ istud est ex colere calefactiōe & incēsiōe: p̄ fleubotho
miā nō cessat calefactio nec ebullitio: immo p̄ hoc augmētatur: q̄a
fleubothomia humores cōmouet: & p̄ corpus currere facit. Et ergo
nō cōpetit fleubothomia nisi hoc sit ex abūdātia humorū qd̄ cogno
scitur p̄ sudoris multitudinē & maxime in mane. Aliq. n. sunt q̄ nō
sudant nisi qñ euacuatiōe indigent. Quinta regula est q̄ illis debet
fieri fleubothomia qui hñt uirtutē fortē & qui sunt sanguinee cō
plexionis non frigide & sicce. Vnde Ras. vii. almā. Corpora apta
ad fleubothomiā & quæ habēt uenas amplas & manifestas & cor
pora pilosa & bruna & ex colore rubeo & fusco mixtis sunt colo
rata: & iuuenes & adolēcentes & senes nō decrepiti: sed pueri & in
firmi non sunt minuendi nisi magna urgēte necessitate: & plurime
istarū regularū corriguntur ex Aui. iiii. in de fleubothomia.

Estas uer dextras: autūnus hyemsq; sinistras

Quatuor hec mēbra. cephe. cor. pes. epar uacuāda
Ver. cor. epar estas. ordo sequens reliquas.

Hic pōit au

tor aliq̄ cōcernē

tia mēbra eua

cuāda fleuboto

mia: & dicit. Prio q̄ in uere: & estate debēt euacuari uene dextre: ut
dextre manus uel dextri brachii uel pedis. sed ī hyeme & autūno de
bēt fleubothomari uene sinistre. s. sinistre manus uel sinistri brachii
uel pedis. Et istius cā pōt cē: q̄a uer est multiplicatiuū sāguis & istas
colere: ergo ī uere & estate debēt euacuari ille uene ī qb⁹ magis abū
dāt sanguis & colera: sed ille sūt uene dextre: q̄a ī pte dextra corpis
situatū est mēbrū generatiuū sāguis. s. epar & receptaculū col. re. s.
cistis fellis. Sed autūnus est generatiu⁹ melācolie q̄ ēt coaceruat &
nō resoluit p̄ hiemē: ergo in autūno & hyeme debēt fleubothomari
ille uene in q̄bus magis dñat melācolia q̄ sūt uene sinistre cū in sini
stra pte corpis cōtineat splē: q̄ est receptaculū melācolie. Scdo dicit
q̄ ista q̄ttuor mēbra. s. cephe. i. caput. cor. pes. & epar. scdm. iiii. ptes
anni sūt euacuāda: cor qd̄ ī uere. epar ī estate: caput ī hyeme & pe
des in autūno.

Dat saluatella tibi plurima dona minuta

Purgat epar. splenē. pectus. p̄cordia. uocē

Innaturalcm tollit de corde dolorem.

Hic tangit sex iuuamēta

pueniētia ex fleubothōia

uene q̄ dī saluatella: & est

uena ī dorso manus ī loco q̄ ē īter auricularē digitū & medicū. Pri
mū ē q̄ ip̄a purgat epar. Scdm ē q̄ ip̄a mūdificat splenē. Tertiū ē
q̄ mūdificat pectus. Quartū ē q̄ p̄leruat p̄cordia. i. orificiū stōachi
a nocumēto. Quintū est q̄ aufert nocumēta uoc. s. Sextū est q̄ au
fert dolorē inaturalē cordis: & rō oīum iuuamētorū est: q̄a p̄dicta ue
na ab oībus istis locis sanguinē euacuat: ut postea etiā patebit: pro
maiori declaratiōe p̄dictorū: sciēdū est q̄ in fleubothomia aliqñ ape
riunt uene & aliqñ arterie. In aptione aut arterie est timor: & huius

eā potissima est nimius fluxus sanguis: q̄ duplici cā hēt fieri i fleu-
bothomia arterie. Vna cā est caliditas uehemēs sanguinis arterialis:
calidū. n. est facile mobile & arteriā dilataas & aperiens: & iō iuuat
multū ad euacuationē sanguinis i fleubothomia arterie. Secūda cā
est arterie mobilitas & iō tardius in ea uulnus curat̄ cū uulnera nō
sanant̄ nisi quiescāt p̄dest tñ ista fleubothomia tripliciter. Primo cū
est in corpe sanguis subtilis abūdātia. Secūda qñ uaporosi. Tertio
qñ calidissimi: sanguis. n. subtilis: ex quo calor naturalis & spūs fiūt:
habitat in arteria sed sanguis grossus: ex quo mēbra nutriunt̄ in ue-
nis: sicut sanguis uaporosus in arteria cōtinet̄: & sanguis sanguineus
in uenis: sanguis etiā calidissima qui a corde efficit̄ & digerit̄: qd̄ ē
calidissimū mēbrū etiā cōtinet̄ in arteria: alius aut̄ sanguis in ue-
nis. Secūdo sciēdū q̄ uenarū aptio est in multis mēbris: aliqñ i bra-
chio siue manu magna: aliqñ in parua aliqñ in pede aliqñ i naso: ali-
qñ in fronte: aliqñ in labiis: aliqñ in lingua siue in palato: aliqñ i an-
gulis oculorū uersus frontē: in manu maiori q̄ est ab ascellis usq̄ ad
cubitos sunt qnq̄ uene ap̄iēde scdm Rasis. vii. almā & Aui. lo. pal.
Vna uocat̄ cephalica q̄ ē uena capitis. Secunda basilica q̄ est uena
epatica. Tertia mediana siue cordiaca siue nigra: scdm q̄ uocat̄ ab
Aui. siue matrix: sicut uocat̄ a Rasi. Quarta ascellaris: & quinta funis
brachii: in manu minori ē sciles siue saluatella: & i brachio scdm q̄
cōtinet̄ maiorē manū & minorē sunt ap̄iēde sex uene: cephalica a
partibus q̄ sunt supra collū euacuat̄: & iō passionibus capitis ualet
ut in enigranea: mania: & i aliis calidis passionibus siue ex materia
calida: un̄ & ista ic̄ipit siue orit̄ ab hūero & tēdit u. r̄sus p̄tē sinistra
brachii: basilica euacuat̄ im̄mediate a partibus sub collo ut a pectore
& epate: un̄ in passionibus pectoris & epatis & similiū ualet: un̄ ua-
let i pleurisi: & ic̄ipit ista ab ascellari & tēdit ad p̄tē domesticā bra-
chii: mediana uero est media inter duas p̄dictas in situ & in cōposi-

tione: q̄a ex eis cōponit̄: est. n. ramus utriusq̄. Et est ēt media in eua-
cuatione: q̄a undiq̄ euacuat̄ & ab inferior. bus partibus sub collo: &
a collo: & supra collū. Vñ est uniuersalis toti corpi in euacuādo: nō
uniuersalis sicut dicunt quidā q̄a a corde orit̄: sed q̄a ramus est ce-
phalica & basilica: Et ergo cū uolum̄ fleubothomare de cephalica:
& nō apparet: debemus accipere magis medianā q̄ basilicā: & sicut cū
uolumus fleubothomare basilicā & nō appet magis debemus fleu-
bothomare medianā quā cephalicā q̄a magis cōuenit cū utraq̄ quā
una cū alia: cū sit ramus istarū & ista extrema: sciles siue saluatella ē
uena que est iter auricularē & mediū tendens plus uersus medicū
digitū & orit̄ a basilica: & ista ap̄it̄ in dextra manu i opilatione epa-
tis & in sinistra manu in opilatione splenis: & q̄re hoc fit nescit̄ rōne:
sicut dicit Aui. sed exp̄iētia: hāc. n. inuenit Gal. p̄ somnū: ut ipse di-
cit: q̄a hēbat quēdā in cura hntē opilationē epatis & splenis: & som-
n ab ut se fleubothomare patientē de illa uena: & sic fecit & curatus
est: de ista fit fleubothomia ponēdo manū i aq̄ calida: q̄a subtilis ē:
idēo ut ingrosset̄ & dilatet̄ & ne uulnus claudat̄ citius debito: & ut
sanguis grossus subtilicet̄: ascellaris est illa q̄ posita est sub basilica:
& illa apparet i ligatura brachii: & de ista idē est iudiciū cū basili-
ca: umis brachii est illa q̄ est supra cephalicā siue os ultimū siue al-
tius brachii uersus p̄tē siluestrē: & est idē iudiciū de ista & de cepha-
lica: licet ergo scdm Aui. & Gal. in ap̄iōe uene fit euacuatio uniuers-
salis a toto corpe: nō tñ ab oibus uenis eq̄liter: ut uisum est: licet ēt
uene a toto corpe euacuet̄: nō tñ i eis est timor eq̄lis: imo cephalica
scdm Ra vii. almā: est securior: & basilica est magis timēda: & car-
diaca ēt multū est timēda: licet minus q̄ basilica: cephalica est secu-
rior: q̄a neq̄ iuxta cā est neruus neq̄ arteria neq̄ sup eā: sed sub car-
diaca est neruus & altius supra eā est neruus subtilis: iō timēdū est
ne incidat̄ neruus: basilica est periculosa ualde: quia est sub ea arte-

fia & iuxta eā est neruus & masculus: & iō est timēda ualde sceiles
 siue saluatella nō est piculosa: sed tamē subtilis ē: & iō ut apiat: me-
 lius est q̄ ponat̄ i aq̄ calida. In pede sunt tres uene. s. sciatica: sophē-
 na: & uena poplicis: & hee apiunt̄ cū uolumus trahere sanguinē ad
 partes iēriores ut i puocatiōe mēstruorū & illa que est i poplice se-
 cūdū Aui. magis ualet q̄ sophēna aut sciatica: quia p̄pinqor est ma-
 trici: & iō meli⁹ pōt ab ea trahere: sophēna uero a uirga testiculis &
 a mīrice sanguinē attrahit: sed sciatica ab anchis renibus & mēbris
 que sunt situate uersus p̄tē si uestre melius trahit: sophēna uero & a
 mīrice a mēbris positus uersus p̄tē domesticā licet sint rami unius ue-
 ne: i medio frōtis est uena una q̄ apiēda est in antiq̄tis passiōib⁹ fa-
 ciei ut i morphea & ipetigine scabie & i passiōib⁹ oculorū: prius tñ
 debet fieri minutio de cephalica: & sūr est una uena i naso: & i utri-
 usq̄ aptiōe debet collū ligari: & postea apiri. una añ aliā: p̄ ligationē
 enī colli melius manifestat. In aliis etiā sūt uene q̄ apiūt̄ pp apo-
 stemata existētia i hore aut gingiuis: cephalica tñ prius minuta i pa-
 lato sunt q̄ttuor uene: que si apiant̄ ualent fluxui reumatis & ad dē-
 tes in eis faciētes dolorē: & iste uene sunt manifeste & debent apiri
 materia digesta: itē quedā sūt uene i āgulis oculorū uersus frōtē: &
 apiūt̄ in passiōib⁹ oculorū: cephalica prius minuta: itē quedā sūt uene
 sub ligna q̄ apiunt̄ i squinantia: cephalica prius minuta: itē uene q̄
 sunt in timporibus icidunt̄ pp emigrancā: & pp dolorē magnū ca-
 pitis: & egritudinē capitis diurnā: & iste sūt q̄s uocat Ipo. & Aui.
 Iuuenales: q̄rū icisio reddit hoīem ipotētē generare: itē i collo ē sūt
 uene q̄ uocāt̄ guides q̄ minuēde sūt i p̄ncipio lepre: & maxie q̄n
 anhelitus angustatur: unī i squinātia ipediēte anhelitū minuūt̄.

In hoc passu autor Si dolor est capitis ex potu limpha bibat̄
 duo notat. Primū ē q̄ Ex potu nimio nam febris acuta creatur.
 si dolor capitis accidat Si uertex capitis uel frons estu tribulent̄.

Tīpora frōsq; simul moderate sepe fricēt̄ ex potu nimio & ma-
 Morella cocta nec non calidaq; lauentur. xime uini uel alicui⁹
 alterius pot⁹ quo cō-

tingit hoīes inebriari: tūc sup̄bibī debet aq̄ frigida q̄ sui frigiditate
 atq; igrossatōe ipedit ne sumi ex tali potu eleuati cerebrū ledāt uel
 ad ipm eleuēt̄. Scdm ē q̄ si fūitas capitis ul frōs nimio calore ue-
 xetur tūc d̄bēt tīpora & frōs moderate fricari: & postea d̄bēt ex aq̄
 decoctōis morelle calida lauari: qa morella q̄ a cōib⁹ medicis solat̄:
 d̄r hēt ifrigidat̄: qa frigida ē.

Tēporis estiuu ieiunia corpa siccāt.

Quolibet i mēse cōfert uomit⁹ quoq; purgat
 Hūores nocuos stōachi: lauat ambitus oēs
 Ver autūnus hyems estas dñatur in anno
 Tēpore uernali calidus fit aer humidusq;
 Et nullum t̄ps melius fit fleubothomie.
 Vīus tunc hoī ueneris cōfert moderatus.
 Corporis & motus uentrisq; solutio sudor
 Balnea purgentur tūc corpa cū medicinis
 Estas more calet sicca nascatur in illa.
 Tūc quoq; p̄cipue colerā rubeā dominari.
 Hūida frigida fercula dēt̄: sit uen⁹ extra
 Balnea nō p̄sunt: sint rare fleubothomie.
 Vtilis est reqes: sit cū moderamine potus

In hoc passu au-
 tor plura notat. Pri-
 mū ē q̄ ieiunā mul-
 tū exsiccāt corpa in
 estate qa ex quo estas
 de nā ē calida & sicca
 ipsa resoluit hūidita-
 tes corpis: q̄ ēt resol-
 uūt̄ p̄ sudores i esta-
 te mltiplicatos: & sic
 sup̄uēiete ieiunio cor-
 pa pl⁹ exsiccāt̄: qa
 absente hūido cibali
 calor nri corpis agit
 in hūiditates pprias

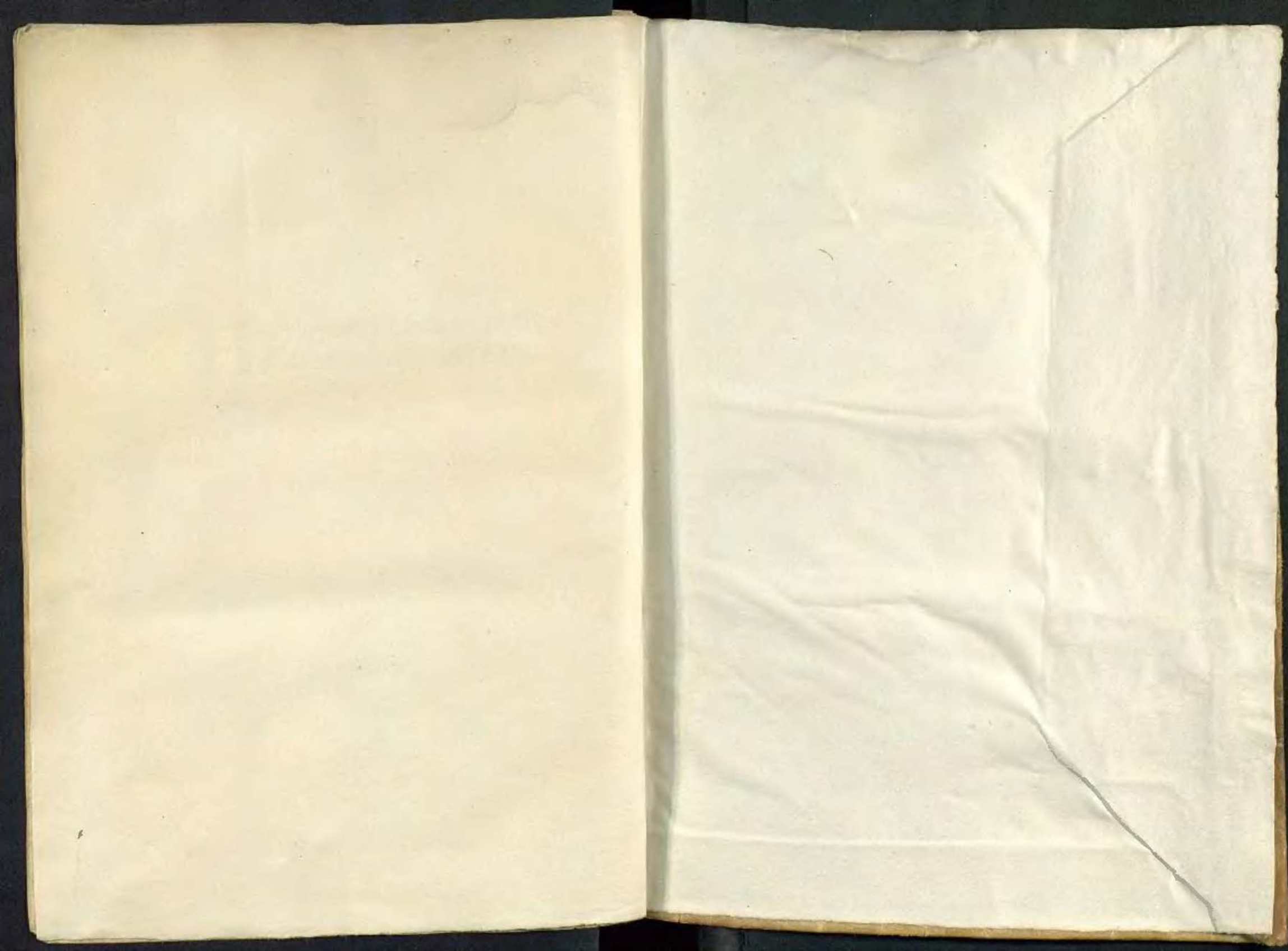
ip̄sas exsiccādo: & ergo bñ dicit Ipo. vii. pti. ampho. corpibus humi-
 das carnes hntibus famē adhibere cōuenit. Fames. n. corpa exsiccāt
 Scdm ē q̄ uomitus cōfert quolibet mēse: qa p uomitū euacuantur
 humores nociui cōtenti in toto ambitu stomachi: & istud ēt uoluit
 Aui. iii. in. i. c. xiii. de iuuantis q̄ affert uomit⁹: cū dixit: q̄ Ipo. p̄ce

pit uomitū fieri bis i unoquoq; mēse. s. duob⁹ dieb⁹ cōtinuis: ut scdo die expellatur illud q^o prio die nō potuit ipelli & p hoc scdm Ipo. cōseruatur sanitas: cū talis uomitus mundificat stōachū euacuādo fleūa & colerā stōachus. n. nō hēt aliqd q^o mūdct ipm sicut itestina hnt colerā rubeā ipsā mūdificātē & postea Aui. lo. pal. pōit plā alia iuamēta uomitus bñ facti: quoz. Primū ē q^o cōfert grauitati capi tis: & hoc ē uez qñ illa grauitas accidit ex materia hūorali uaporo sa pueniēte a stōacho & mēbris iferioribus ad caput: si. n. grauitas corpis fieret a nocumēto pprio ipi⁹ cerebri: tūc uomit⁹ magis noce ret q̄ cōferret. Scdm ē q^o clarificat uisū & hoc qñ obscuratio uisus puēit ex materia uaporalī pueniēte a stōacho ad ipsos oculos alias at nō. Tertiū ē q^o aufert fastidiū. i. nausēā & abhominatiōē: remo uēdo & euacuādo hūorē a stōacho q̄ ē cā fastidii. Quartū ē q^o cō fert ei ad cuius stōachū descēdit colera corrupēs ei⁹ cibū. Quintū ē qd̄ remouet abhomiatiōē q̄ fit pp unctuositatē. Sextū ē q^o remo uet cām desiderii & illud q^o facit desiderare acutū pōticū aut ace tofū: q̄a uomit⁹ remouet cām oīum istaz dispōnū: iā remota cā re mouetur effectus. Septimū ē q^o cōfert laxitati. i. cathecie q̄ pcedit ydropisī: euacuādo materiā tal laxitatis & mūdādo stōachū. Octa uū ē q^o cōfert ulcerib⁹ i renib⁹ & uesicca diuertēdo materias curre tes ad illa loca ad ptē oppositā. Nonū ē q^o ē cōfert lep maxie qñ fit cū uomitūo forti: sic elleboro: q̄a tal uomit⁹ cuacuat mās q̄ sūt i lo cis rēotis & difficil eradiciōis: ex qb⁹ fit lepra: cū uomit⁹ corrigit digestiōē primā: ex q̄ alie. digestiōis mclī⁹ fiūt: un lepra peccat i cor ruptiōe digestiue. Decimū ē qd̄ cōfert malicie coloris i cute ex ali quo hūore diuertēdo ipm a cute. xi. ē q^o cōfert epilēsie stōatice. eua cuādo hūorē cōtētū i stōacho: ex cui⁹ effūatiōe catur epilēsia. Duo decimū ē q^o cōfert ictericie: maxie illi q̄ ē ex opilatiōe. Nā pp motū fortē i uomitu: mā opilās mouetur & remouetur a loco i quo facie

bat opilationē. Si s̄r euacuatur materia fleumatica p uomitū q̄ cōi ter ē cā isti⁹ opilatiōis. Decimūtertiū ē qd̄ cōfert asmati euacuado materiā a ncedētē ex stōacho: q̄ fouebat materiā asmatis: & ēt calefa ciēdo mēbra spūalia & pulmonē: ex quoz calefactōe scqtur cōfū / ptio supfluitatū faciētū asma. Xiiii. ē qd̄ cōfert tremori & paralisi euacuādo materiā istaz passionū. Decimūqntū qd̄ cōfert hntibus uiscera nigra magna sup ptes extrēas: diuertēdo hūores a p̄tib⁹ ex tremis. Et licet uomitus debite mīstratus ista cōferat iuamēta: sup flue tñ factus mītra iducit nocumta: q̄a debilitat stōachū & resoluit ipm: & facit eū aptū ut materie fluāt ad ipm: & obest pectori & ui sui & dētibus & atiqs capitis dolorib⁹ & c. Prout dicit Aui. iiii. i. c. xiiii. Tertiū qd̄ notat hic tex. ē qd̄ q̄tuor sūt tpa āni. s. uer estas au tūnus & hyems: put māifestū ē: & iter ista tpa uer ē calidū & hūidū & hoc respectu alioz tēpoz: licet i se sit tps tpa mto attinēs: ut uult Gal. i de cōplexiōib⁹. Et ex isto scqtur qd̄ istd̄ tps magis aptū ē fleu bothomie: q̄a magis ē mltiplicatiuū hūoz q̄ alia tpa. Et ergo ēt isto tpe pōt cōuenire moderatus usus coitus & motus tpatu: & uētris solutio siue fluxus: & sudor tpatu: & s̄r balnea tpara ad diminuē dū repletionē. Et ergo ēt istud tps aptū ē ad purgationē corpis cū medicinis. Quartū ē qd̄ estas calefacit & exsiccat: & ergo in ipa ēt mltiplicatur colera rubea q̄ calida ē: & sicca: pp hoc ēt i estate fercu la debēt eē frigida & hūida: ad remouēdū distēpātiā caliditatis & siccitatis ex cōplexiōe estatis iductā: & debet fieri abstinentia coitus cū talia ēt exsiccat: & abstinentia a multis balneis: s̄r de cā: & rara fleubothōia: eadē de cā: nisi necessitas hoīem cōpellat: & debet fieri qes & paucus motus: q̄a qes hūectat & multus mot⁹ nimiū exsiccat & debet hō p̄dcō tpe uti potu cū moderamine & maxie frigidō: q̄a ex supflua sūptōe pot⁹ frigidi pp aptiōē poroz aliqñ scqtur subita ifrigidatio corpis uel palisis siue laxitas mēbroz uel mors subita A qua nos defendat q̄ eternalr uiuit & regnat i seclā secloz: Amē.

Hoc opus optatur: quod
Flos medicine vocatur.

Verbaſum ei.
Voll. Lepo.